

Nr 34

Konstitutionsutskottets memorial i anledning av granskning av de i statsrådet förda protokollen.

Konstitutionsutskottet får härmed för riksdagen redovisa den granskning som jämlikt regeringsformen verkstälts av statsrådsprotokollen för tiden från början av 1966 års riksdag till början av innevarande års riksdag.

Granskningsarbetet har genomförts efter andra principer än de förut tillämpade. Detta gäller såväl arbetets organisation som redovisningen av resultatet. Särskilt märkes att några yrkanden jämlikt regeringsformens stadganden eller eljest av den art som brukat förekomma ej framställts. Memorialets uppställning har också blivit en annan än den tidigare be-
gagnade.

Memorialet är uppdelat på fyra avdelningar. Först lämnas en redogörelse för arbetssättet samt bakgrunden till och innebörden av att tidigare praxis frångåtts. Därefter ges en översikt över statsrådsprotokollens innehåll. I följande avdelning redovisas vissa ärenden och ämnen som varit föremål för särskild uppmärksamhet och föranlett uttalanden från utskottets sida. Ett avslutande avsnitt upptar korta uppgifter om övriga ärenden som granskats. Framställningen i memorialet har gjorts kortfattad. Liksom tidigare är hänvisas på olika punkter till närmare uppgifter i bilagor.

Granskningsarbetets organisation och uppläggning

Tanken på att åstadkomma en reform av konstitutionsutskottets granskningsarbete är gammal. Det torde numera vara en allmän uppfattning att en reform bör komma till stånd. Vissa partiella ändringar och nyheter har också prövats i praxis.

Den aktuella debatten om dechargeförfarandets reformering kan sägas ha inletts i början av 1950-talet. Genom en särskilt tillsatt dechargelegation verkställde konstitutionsutskottet då en allmän översyn av förfarandet och övervägde olika möjligheter till förnyelse. Arbetet utmynnade i ett till 1952 års riksdag avgivet och av denna godkänt utskottsbetänkande (nr 24) i vilket hemställdes om en förutsättningslös utredning av frågan om en
1 — *Bihang till riksdagens protokoll 1967. 5 saml. 2 avd. Nr 34*

revision av reglerna rörande statsrådets konstitutionella ansvarighet samt om framläggande för riksdagen av de förslag vartill utredningen kunde föranleda. Uppgiften kom att uppdragas åt författningsutredningen som i sina år 1963 avgivna betänkanden med förslag till ny regeringsform (SOU 1963: 16 och 17) redovisat sina överväganden i ämnet. Utredningen var enig i denna del. I direktiven för den år 1966 tillsatta grundlagberedningen har uttalats, att frågorna om riksdagens kontroll över statsrådets tjänsteutövning och regeringsärendenas handläggning i stort sett synes kunna lösas efter de linjer författningsutredningen uppdragit.

Författningsutredningens förslag och synpunkter går sammanfattningsvis ut på följande. De nuvarande reglerna om statsrådets s. k. politiska ansvarighet, vilka bygger på konstitutionsutskottets granskningsverksamhet, avskaffas. I stället införs ett nytt institut, misstroendeförklaring, för utkrävande av regeringens och de enskilda statsrådets parlamentariska ansvar. Det skall emellertid alltjämt ankomma på konstitutionsutskottet att på riksdagens vägnar verkställa fortlöpande granskning av statsrådets ämbetsförvaltning. Det normala ledet i denna verksamhet bör utgöras av granskning och redovisning av administrativ praxis. I utskottets granskningsbetänkanden skall upptagas vad utskottet funnit förtjäna uppmärksamhet men som inte är av beskaffenhet att ansvar, juridiskt eller politiskt, ifrågasätts för vederbörande statsråd. Denna framställningsform skall begagnas inte bara i de fall då varje ansvarsfråga över huvud är utesluten, emedan den behandlade frågan gäller exempelvis bestående praxis på visst område. I betänkandena skall även redovisas andra av utskottet uppmärksammade förhållanden som bedöms vara av sådan beskaffenhet att vad som förevarit inte rimligtvis bör påverka berörda statsråds ställning. Bland dessa senare ärenden kan givetvis, framhåller utredningen, komma att ingå sådana, där utskottet med nu gällande regler skulle ansett sig inte böra underlåta att göra anmälan enligt 107 § regeringsformen. Granskningsverksamheten bör i större utsträckning än för närvarande kunna inriktas på undersökning och redovisning av allmän praxis vid handläggningen av regeringsärendena. Vid sådan granskning kommer, anför utredningen, det omfattande protokollsmaterialet till sin rätt. Det synes lämpligt att utskottet varje år tar upp någon eller några kategorier av regeringsärenden till en mera ingående, systematisk granskning.

Som redan nämnts förutsätter direktiven för grundlagberedningen att en omläggning av utskottets granskningsverksamhet skall ske i huvudsaklig överensstämmelse med vad författningsutredningen förordat. En sådan reform innebär i och för sig ingen fullständig nyhet, då starka strävanden i samma riktning sedan länge gjort sig gällande i utskottets arbete. Ett konsekvent genomförande av de principer, som utredningen skisserat, inne-

bär emellertid likafullt en betydelsefull omläggning av verksamheten. Det har för utskottet framstått som värdefullt att redan innan nya grundlagsregler utformats och anlagits vinna erfarenhet av vad en sådan reform skulle innebära och vilka praktiska problem den skulle ställa. Utskottet har därför, efter förberedande arbete i en för ändamålet tillsatt delegation, under höstsessionen av 1966 års riksdag enats om att genomföra en försöksverksamhet efter de av författningsutredningen angivna riktlinjerna. En förut-sättning härför har tillskapats med den nya personalorganisation som trätt i kraft vid sistlidna årsskifte.

Den första arbetsuppgift, som måst genomföras för förverkligandet av det uppställda syftet, har varit att skapa en allmän överblick över innehållet i det protokollsmaterial som överlämnats till utskottet för granskning. Detta har därför genomgått och systematiserats med hänsyn till regeringsbeslutens innehåll. Resultatet av detta arbete redovisas i nästföljande avsnitt av detta memorial samt i bilagor till detta. Avsikten är att det material som sålunda frambragts skall tjäna som underlag för kommande granskningsarbete och att ett lika omfattande statistiskt arbete inte skall utföras under de närmaste åren. Utskottet är emellertid väl medvetet om de svårigheter som är förenade med att åstadkomma en fullt adekvat systematisering och klassificering av regeringsärendena.

Det egentliga granskningsarbetet har främst inriktats på dels undersökning av praxis på vissa områden, dels en granskning med hänsyn till juridiska och formella synpunkter. Omfattningen av detta arbete belyses med vissa närmare uppgifter i memorialets sista avsnitt.

Det har framstått som uppenbart, att granskningsarbetet till följd av sin omfattning inte kunnat helt eller ens i huvudsak genomföras av utskottet samfällt. Tyngdpunkten i arbetet har måst förläggas till avdelningar och utskottets uppgifter i plenum begränsas väsentligen till att taga slutlig ställning i de ärenden, där en redovisning för riksdagen ifrågasatts, samt till memorialets uppställning. Ett avdelningssystem har i och för sig ej inneburit någon nyhet för konstitutionsutskottet. Sedan länge har läsningen av statsrådsprotokollen verkställts på avdelningar. Det nya har därför varit att avdelningarna getts väsentligt större arbetsuppgifter. I stort sett har allt utredningsarbete utförts av avdelningarna, som i huvudsak franlagt ett färdigt material för utskottets ställningstaganden. Det bör särskilt nämnas att det statistikarbete som ovan omnämnts helt utförts av avdelningarna, vilka inlett granskningen av varje departement med att taga del av statistiska uppgifter och en översiktlig föredragning över vederbörande departements historik, arbetsuppgifter och organisation.

Avdelningarna har varit tre. Den första har granskat utrikes-, försvars-, jordbruks- och inrikesdepartementen samt alla protokoll med förlängd sekretesstid. Den andra har granskat kommunikations-, finans-, handels-

och civildepartementen och den tredje justitie-, social- och ecklesiastikdepartementen, med nyss angivna begränsning beträffande vissa protokoll.

Ehuru statsrådsprotokoll i viss utsträckning inkommit redan under hösten 1966, har främst det förhållandet, att den nya personalorganisationen inte trätt i kraft förrän vid årsskiftet, föranlett att arbetet i stort sett fått utföras under innevarande vårsession. Härunder har kansliet i betydande utsträckning tagits i anspråk för det omfattande statistikarbetet.

Beträffande behandlingen i utskottets plenum bör antecknas att ärendena givetvis granskats med hänsyn till 106 och 107 §§ regeringsformen, ehuru verksamheten i huvudsak åsyftat att pröva nya arbetsformer. Utskottet har inte funnit anledning att tillämpa 106 § och vid granskningsmaterialets slutbehandling har också enighet nåtts om att inte återropa 107 § och ej heller använda sådana andra särskilda uttrycksformer som begagnats i tidigare dechargememorial. Utskottet redovisar endast sina synpunkter och gör ingen hemställan hos riksdagen utan blott en anmälan av granskningen i dess helhet. Memorialet påkallar därför icke något riksdagens beslut.

Om redovisningen av de behandlade ärendena bör följande anmärkas. Samtliga av utskottet i plenum granskade ämnen har upptagits i memorialet men inte de som avskrivits på avdelningarna. Vissa ärenden som föranlett särskilda uttalanden av utskottet redovisas i memorialets tredje avsnitt. Andra åter har upptagits i ett sammanhang i fjärde avsnittet, vilket till väsentlig del bygger på en närmare redovisning i bilaga 7 av sakuppgifter och yttranden av avdelningarna. Dessa sistnämnda ärenden är av två slag, dels sådana som redovisats av en enig avdelning och där utskottet funnit sig kunna i korthet hänvisa till avdelningens uttalande, dels sådana som hänskjutits till utskottet av en avdelning utan yttrande och där inte heller utskottet funnit sig böra göra något uttalande.

Avslutningsvis vill utskottet betona, att memorialet utgör resultatet av en försöksverksamhet och att de framtida arbetsformerna kommer att bli föremål för överväganden inom utskottet mot bakgrunden av de vunna erfarenheterna.

Översikt över statsrådsprotokollens innehåll

Som nämnts i föregående avsnitt har utskottet, i syfte att erhålla en överblick över det material som omfattas av utskottets granskning, låtit utarbeta sammanställningar över de i 1966 års statsrådsprotokoll antecknade besluten. Resultaten av detta arbete redovisar utskottet i bilagorna 1 och 2 till memorialet. Ärendena har i *bilaga 1* upptagits i tablåer med fördelning på de olika departementen enligt departementsstadgan samt med indelning i ärendegrupper efter det sakliga innehåll och med närmare spe-

cifikation av vissa grupper. I *bilaga 2* har utskottet utfört en sammanställning av besluten under olika departement uppställd efter samma principer som författningsutredningen använt i bilaga B till betänkandet om regeringsarbetet (SOU 1958: 14 s. 126—132). Beträffande den närmare utformningen av bilagorna hänvisar utskottet till de uppgifter som lämnas i inledningen till vardera av dem.

Utskottet har även i övrigt sökt belysa den utveckling av regeringsarbetet som ägt rum efter den tid som redovisades i författningsutredningens betänkande. I särskilda bilagor lämnas sålunda uppgifter dels om förordnanden enligt 5 § regeringsformen som meddelats under tiden januari 1956—februari 1967 (*bilaga 3*), dels om ändringar i departementsstadgan, som skett under motsvarande tid och som medfört överflyttning av ärendegrupper från ett departement till ett annat (*bilaga 4*), dels om personalutvecklingen inom departementen (*bilaga 5*).

Utöver dessa redovisningar lämnar utskottet på efterföljande uppslag en tabellarisk översikt över innehållet i 1966 års statsrådsprotokoll. Tabellen motsvarar en översikt över innehållet i 1955 års statsrådsprotokoll som författningsutredningen intagit i sitt förenämnda betänkande (s. 11). Även denna översikt återges här.

En jämförelse mellan siffrorna för åren 1955 och 1966 visar att antalet konseljärenden väsentligt reducerats. Nedgången synes främst ha inträffat i fråga om förvaltningsärenden av olika slag. Ärenden som propositioner, utfärdade författningar och kommittédirektiv har ökat för vissa departement (justitie- och kommunikationsdepartementen) men minskat för andra. Jämförelsen försvåras beträffande vissa departement på grund av inträffade överflyttningar av stora ärendegrupper.

Efter förslag av departementsutredningen genomfördes år 1965 en reform av den interna departementsorganisationen (prop. 65, SU 105). Reformen åsyftade bl. a. att i högre grad göra departementen till organ för samordning och planering. I den mån uppgifterna om antalet konseljärenden speglar en förskjutning i tyngdpunkten av departementens arbete från löpande förvaltningsärenden är detta helt i överensstämmelse med reformens syfte.

Orsakerna till den inträffade nedgången i antalet förvaltningsärenden bör sättas i samband med strävandena att överflytta beslutanderätten i olika grupper av ärenden från Kungl. Maj:t till underlydande myndigheter. Författningsutredningen framhöll i betänkandet om regeringsarbetet, att det svenska systemet med självständiga ämbetsverk skapar goda förutsättningar för en omfattande decentralisering. En minskning av antalet regeringsärenden måste enligt utredningen främst vinnas genom överflyttning av beslutanderätt i olika grupper av ärenden från Kungl. Maj:t till de centrala ämbetsverken eller till länsstyrelserna. Sedan Kungl. Maj:t upp-

Konsejären den år 1955

Ärendegrupp	Ju	U	Fö	S	K	Fi	E	Jo	H	In	Civ	S:a
1. Propositioner.....	27	6	21	31	11	66	13	31	23	26	12	272
2. Lagrådsremisser ..	17	—	—	1	—	2	—	—	—	—	—	20
3. Utfärdade författningar.....	51	2	24	39	26	88	38	51	17	60	25	421
4. Kommittédirektiv	11	4	4	6	7	14	15	7	12	15	4	99
5. Övriga kommitté- ärenden.....	104	13	18	35	17	65	26	28	39	54	14	413
6. Nådevedermälen..	45	2	5	13	5	1	57	14	4	46	1	193
7. Representations- kostnader.....	17	13	59	12	15	13	10	17	3	19	4	182
8. Förordnande, ent- ledigande av leda- möter m. fl. i sty- relse, nämnd e. d.	6	14	42	55	49	69	68	56	50	72	8	489
9. Utsecnde av officiella delegater ...	8	50	—	8	33	2	6	13	8	21	—	149
10. Resebidrag för deltagande i internat. kongress e. d.	3	2	135	21	18	—	248	28	3	60	—	518
11. Utnämning, förordnande, vika- riatslön på tjänst .	173	139	736	127	73	130	942	177	98	407	38	3 040
12. Entledigande, avsked, förtidspension, pensionsunderlag.....	24	17	322	26	36	40	254	48	19	89	21	896
13. Tjänstledighet....	59	3	17	21	10	25	82	10	9	104	11	351
14. Besvär i ärende om tillsättning, förordnande, entledigande, tjänstled...	14	1	68	26	122	14	33	31	5	182	1	497
15. Inrättande, in- dragning, återbe- sättande, kungö- görande av tjänst.	4	—	99	11	5	10	139	14	6	129	2	419
16. Löneklassplacer., tjänstårsberäkn. ...	11	—	57	1	—	6	32	5	10	22	558	702
17. Lönegradsplacer., arvodesgrunder...	7	3	195	13	2	13	44	45	22	21	522	887
18. Tillstånd att kvarstå i tjänst.....	2	—	78	6	2	5	96	2	1	21	1	214
19. Tillstånd att med tjänst förena uppdrag.....	13	—	33	17	24	12	48	48	9	211	14	429
20. Behörighet, dispens beträffande kompetenskrav...	4	—	58	4	12	1	322	33	—	327	13	774
21. Stationeringsort ..	2	—	1	—	—	—	—	4	—	14	143	164
22. Traktaments-, rese-, flyttningsers.	4	33	13	11	11	19	36	19	40	38	215	439
23. Särskilda förmåner eller ers. i övrigt för viss personal..	38	40	46	84	18	27	57	19	65	47	84	525
24. Anvisande av medel från annat anslag än kommittéanslag.....	83	100	393	332	134	82	447	387	125	403	28	2 514
25. Föreskrifter om disposition av riksstatsanslag	17	12	23	36	50	20	80	46	27	92	3	406

	Ju	U	Fö	S	K	Fi	E	Jo	H	In	Civ	S:a
26. Överskridande av anslag.....	26	—	19	21	24	21	134	58	30	70	2	405
27. Statsbidrag.....	3	—	3	168	100	1	626	133	56	80	4	1 174
28. Besvärärenden ..	32	17	29	299	621	102	48	267	37	216	—	1 668
29. Tillstånd eller dispens.....	8 828	26	2 050	93	1 167	717	77	179	498	92	6	13 733
30. Nådeärenden.....	1 528	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1 528
31. Övriga.....	156	151	651	934	318	411	734	439	641	426	492	5 353
Summa	11 317	648	5 199	2 451	2 910	1 976	4 717	2 209	1 857	3 364	2 226	38 874

Konseljärenden år 1966

Ärendegrupp	Ju	U	Fö	S	K	Fi	E	Jo	H	In	Civ	S:a
1. Propositioner.....	32	6	16	17	22	42	11	16	8	15	2	187
2. Lagrådsremisser ..	27	—	1	7	4	5	1	1	—	1	—	47
3. Utfärdade författningar.....	83	6	81	67	47	96	82	43	28	65	34	632
4. Kommittédirektiv	14	2	4	8	14	7	11	4	7	2	4	77
5. Övriga kommittéärenden	114	—	29	39	36	45	76	42	32	23	6	442
6. Nådevedermälen..	39	—	14	11	9	1	59	22	3	77	1	236
7. Representation ..	11	3	80	3	16	—	8	6	2	20	—	149
8. Förordnande, entledigande av ledamöter m. fl. i styrelse, nämnd e.d. .	18	14	48	100	31	51	129	68	66	54	19	598
9. Utseende av officiella delegater ...	1	66	—	15	39	1	1	14	4	3	—	144
10. Resebidrag m. m. .	44	16	318	116	101	19	236	101	77	32	2	1 062
11. Utnämning, förordnande m. m. .	321	113	527	266	49	58	449	74	57	197	5	2 116
12. Tjänstled., tjänstbefrielse m. m. . .	109	6	14	8	1	12	30	12	3	22	3	220
13. Besvär i tjänst-ärenden	53	2	79	27	141	14	142	44	7	101	4	614
14. Inrättande, indragning, återbesättande av tjänst.....	12	1	57	15	3	—	43	1	—	8	—	140
15. Löneklass- och lönggradplacering, arvode och traktement m. fl. ers. . .	100	76	97	53	22	60	100	17	43	33	1 217	1 818
16. Behörighetsfrågor, dispens från kompetenskrav.....	15	1	63	42	2	1	243	13	—	76	3	459
17. Tillstånd att med tjänst förena uppdrag	—	—	2	12	—	4	20	3	—	17	5	63
18. Övriga tjänst-ärenden (entledigande, avsked m. m.)	101	31	207	112	43	18	324	72	11	100	874	1 893
19. Anslagsärenden...	110	67	354	322	120	169	353	127	139	120	25	1 906
20. Statsbidrag	—	—	5	69	85	44	215	247	21	23	—	709
21. Besvärärenden ..	18	—	1	25	649	68	72	724	51	277	1	1 886
22. Hemliga ärenden .	4	129	105	—	3	39	—	—	103	11	—	394
23. Övriga ärenden...	9 526	111	1 196	677	698	1 218	701	440	576	674	95	15 912
Totall	10 752	650	3 298	2 011	2 135	1 972	3 302	2 091	1 238	1 951	2 300	31 700

dragit åt departementsutredningen att även ägna uppmärksamhet åt decentraliseringsfrågan, har en arbetsgrupp inom utredningen utarbetat förslag om överflyttning av olika ärendegrupper från Kungl. Maj:t till underlydande myndigheter. Utredningen har till utskottet överlämnat en förteckning över arbetsgruppens promemorior med förslag i detta hänseende. Förteckningen fogas som *bilaga 6* till detta memorial. Enligt vad utredningen uppgett innebär förslagen, att sammanlagt omkring 6 000 konselj-ärenden per år avlastas Kungl. Maj:t. I förteckningen anges även i vad mån förslagen hittills lett till åtgärd. Beslut om decentralisering på grundval av utredningens förslag har fattats i ganska stor utsträckning. De beslutade åtgärderna kan, enligt vad utskottet inhämtat, beräknas innebära en minskning med omkring 4 700 ärenden per år. Ytterligare decentraliseringsbeslut torde vara under förberedande inom departementen. Arbetsgruppen fortsätter också sitt arbete.

Utskottet vill för sin del understryka vikten av det arbete som utförts i förevarande hänseende. De resultat som uppnåtts därigenom torde vara en väsentlig orsak till den inträffade minskningen i antalet regeringsärenden. Som framgår av utskottets redovisning över personalutvecklingen inom Kungl. Maj:ts kansli har samtidigt med denna minskning skett en betydande ökning av personalen inom departementen. Inte minst mot bakgrunden härav föreligger enligt utskottets mening ett behov av att även fortsättningsvis tillvarata föreliggande möjligheter till decentralisering.

Ärenden som föranlett särskilda uttalanden av utskottet

I enlighet med vad ovan sagts redovisas i detta avsnitt de ärenden som föranlett särskilda uttalanden av utskottet. Av dessa har det under punkt 1 intagna behandlats direkt i utskottets plenum, medan övriga beretts på avdelning.

1. Behandlingen hos Kungl. Maj: t av riksdagens skrivelser

Utskottet har under dechargearbetet granskat den i Kungl. Maj:ts skrivelse nr 3 till årets riksdag lämnade redovisningen för de åtgärder som vidtagits i anledning av riksdagens skrivelser. Därvid har utskottet för olika grupper av riksdagsskrivelser, som angetts ha slutbehandlats under år 1966, tagit del av statsrådsprotokollens närmare uppgifter om Kungl. Maj:ts beslut. Ett antal fall, där det kunnat ifrågasättas om riksdagens viljeyttringar blivit vederbörligen beaktade, har blivit föremål för särskild överläggning. Av dessa har några upptagits i *bilaga 7* (punkt 1).

I anledning av den sålunda verkställda granskningen vill utskottet understryka vikten av att de synpunkter och önskemål, som kommer till uttryck i riksdagens skrivelser, blir noga beaktade och görs till föremål för åtgärder utan onödiga dröjsmål. Utskottet vill också framhålla, att det framstår som önskvärt att redovisningen i förteckning II av äldre riksdagsskrivelser sker efter enhetliga principer, överensstämmande med dem som tillämpas av justitiedepartementet.

2. Sena remissvar i vissa ärenden

2: a avd.

Utskottet har uppmärksammat, att Kungl. Maj:ts beslut i besvärärenden i åtskilliga fall träffats först lång tid efter det att besvären inkommit till vederbörande departement. Några sådana fall, som gett anledning till särskilda påpekanden, redovisas under nästföljande båda punkter. Även bortsett från dessa har det emellertid kunnat iakttas att handläggningen av besvärärenden stundom varit långsam.

I *bilaga 7* (punkt 2) redovisas ett antal under år 1966 avgjorda besvärärenden, vilkas handläggning från förevarande synpunkt kan anses otillfredsställande. Ärendena är framtagna vid granskningen av kommunikations- och handelsdepartementen.

Som framgår av bilagan är det i huvudsak inte handläggningen inom departementen som försenat ärendenas avgöranden. Däremot kan det konstateras att betydande dröjsmål förekommit vid utarbetandet av yttranden hos vissa myndigheter, till vilka ärendena remitterats. De yttranden som avgetts av dessa myndigheter har, enligt vad som kunnat konstateras, ej heller varit av en omfattning som kunnat rättfärdiga tidsutdräkten.

Ett ansvar för att handläggningen av anhängiggjorda ärenden sker så snabbt som möjligt får anses åvila departementen. Häri ingår även att tillse att remissmyndigheterna utan onödigt dröjsmål fullgör vad på dem ankommer för att bringa ärendena till ett snabbt avgörande.

Såvitt gäller de under 1 och 2 i bilagan upptagna ärendena vill utskottet särskilt fästa uppmärksamheten på att beslut fattats först sedan den tidsperiod, som avsågs med länsstyrelsens förordnande, utlöpt. I ett av fallen har detta förhållande angetts som skäl till att besvären lämnats utan åtgärd. Den rätt till överprövning av länsstyrelsens beslut, som besvärprocessen avser att möjliggöra, har sålunda i dessa fall åsidosatts.

3. Avvisning av besvär på formella grunder

2: a avd.

Utskottet har granskat ett antal fall där Kungl. Maj:t ej upptagit besvär till prövning därför att de inte inkommit inom föreskriven tid eller därför att klaganden inte varit behörig att föra talan mot det klandrade beslutet. Utskottet har uppmärksammat att Kungl. Maj:ts beslut i vissa ärenden fattats först efter remissbehandling och sedan lång tid förflutit efter det besvären inkommit. Tre exempel härpå redovisas i *bilaga 7* (punkt 3).

Enligt rättegångsbalken gäller i fråga om mål och ärenden som handläggs vid domstol, att fråga om hinder för upptagande skall prövas så snart anledning därtill förekommer. Talan till högre instans skall avvisas om den inte fullföljts inom rätt tid. Något motsvarande stadgande finns inte för förvaltningsförfarandet. Därtill kommer att Kungl. Maj:t anses äga i viss utsträckning dispensera från kravet på iakttagande av besvärsd. Detta torde dock inte gälla frister som uppställts i samfällt stiftad lag utan särskilt stadgande därom.

Om besvär avvisas på formell grund, synes det i förvaltningsförfarandet lika väl som i domstolsprocessen angeläget att beslut därom fattas utan onödigt dröjsmål. Utskottet vill erinra om att besvärssakkunniga föreslagit att fråga om talans avvisande skall, så snart anledning därtill förekommer, skyndsamt utredas och företagas till avgörande (SOU 1964: 27, förslagets 10 kap. 3 § och 16 kap. 2 §). De sakkunniga uttalar (s. 419) att »det är av betydelse att, i den mån hinder föreligger mot en talans prövning, detta uppmärksammas på ett så tidigt stadium som möjligt, så att ärendet icke blir föremål för onödig handläggning. Det är vidare av allmänna ordningsskäl av vikt att, då hinder finnes föreligga mot sakprövning, parten gives besked härom utan dröjsmål. Det gör ett dåligt intryck, om part efter lång väntan i ett ärende blott får det nedslående beskedet att ärendet inte kan prövas.»

Besvärssakkunnigas betänkande är föremål för övervägande inom justitiedepartementet. I vad avser den här berörda frågan synes emellertid de sakkunnigas förslag oberoende härav redan nu kunna tillämpas i praxis.

4. Handläggningen av tre särskilda besvärärenden

2: a och 3: e avd.

(Justitie-, handels- och inrikesdepartementen)

Utöver de besvärärenden som upptagits i de föregående båda punkterna anser sig utskottet böra särskilt omnämna tre sådana ärenden. En närmare

redogörelse för relevanta omständigheter i dessa lämnas i *bilaga 7* (punkt 4). Av särskild betydelse är att länsstyrelsen i två av ärendena meddelat tidsbegränsade förordnanden — om tillträde till vissa fastigheter resp. om rätt att med vikariatslön uppehålla viss tjänst — och att Kungl. Maj:ts beslut i anledning av besvär häröver meddelades först efter utgången av den utsatta tiden. I det tredje fallet meddelades Kungl. Maj:ts beslut i anledning av besvär över återkallande av pass först efter det att passets giltighetstid gått till ända. Kungl. Maj:t har i två av fallen angett den omständigheten, att de överklagade besluten ej längre ägde aktualitet, som skäl till att besvären lämnats utan yttrande eller åtgärd.

Utskottet har funnit, att åtgärder som varit nödvändiga för att bringa ärendena till avgörande inte med erforderlig skyndsamhet vidtagits inom vederbörande departement. Till följd av den långsamma handläggningen har någon överprövning av länsstyrelsernas beslut, som kunnat påverka effekten av desamma, ej ägt rum.

5. Ärende om utlämnade av allmän handling

2: a avd.

(Handelsdepartementet)

I en framställning som inkom till handelsdepartementet den 14 september 1962 hemställde chefredaktören för Ny Dag C. H. Hermansson, att Kungl. Maj:t måtte jämlikt 20 § sekretesslagen förordna om utlämnande av en av statens pris- och kartellnämnd utförd lönsamhetsundersökning rörande cementindustrin, som nämnden vägrat att utlämna till tidningen. Framställningen remitterades till nämnden som i yttrande den 4 december 1962 anförde bl. a., att undersökningen överlämnats till näringsfrihetsombudsmannen för granskning och att frågan om sekretessen skulle hävas inte borde prövas förrän ombudsmannen och, om ärendet fördes vidare till näringsfrihetsrådet, även detta tagit ställning i saken. Sedan nämndens yttrande inkommit, vilade ärendet till den 20 januari 1965, då det remitterades till näringsfrihetsombudsmannen. Denne anförde i yttrande den 29 juni 1965 bl. a., att undersökningen dåmera granskats och att ärendet därefter avskrivits. Hermanssons framställning avstyrktes. Genom beslut den 27 januari 1966 lämnade Kungl. Maj:t densamma utan bifall.

I 2 kap. 13 § tryckfrihetsförordningen föreskrivs att mål eller ärende angående utlämnande av allmän handling alltid skall behandlas skyndsamt. Detta är påkallat särskilt för pressens nyhetsförmedling, då aktualitetsintresset annars bortfaller.

Här ifrågavarande framställning, som avgjorts av Kungl. Maj:t omkring 3½ år efter det den inkom, har uppenbarligen inte handlagts med den skyndsamhet tryckfrihetsförordningen föreskriver.

6. Fråga om Kungl. Maj:ts normgivningsmakt:

ändring av viss kungörelse (SFS 1966:42)

3: e avd.

(Socialdepartementet)

Enligt 1 § KF 9/9 1938 (nr 569) med vissa bestämmelser ang. fosterfördrivande medel utfärdar Kungl. Maj:t föreskrifter om vad som skall anses som sådant medel. Så har skett genom en KK nämnda dag (nr 570). I denna angavs intill den 1 maj 1966 i 1 § b) att inlägg i livmodern skulle anses som fosterfördrivande medel. Denna punkt upphävdes genom Kungl. Maj:ts beslut den 18 februari 1966. Under densamma hade fallit bl. a. intrauterina plastspiraler. Medicinalstyrelsen, som med stöd av gällande författningar utfärdat en kungörelse 30/6 1959 (MF nr 51) om införsel till riket av och handel med preventivmedel, ändrade denna genom beslut den 26 april 1966, så att »inlägg i livmodern (intrauterint preventivmedel)» numera är att anse som preventivmedel.

Kungl. Maj:ts beslut den 18 februari 1966 innebar att begagnande av bl. a. intrauterina plastspiraler skulle anses tillåtet, något som fastställts genom medicinalstyrelsens följdbeslut den 26 april.

Vid sin granskning av ärendet har utskottet funnit, att begagnande av plastspiral skulle kunna komma i konflikt med brottsbalkens bestämmelser om fosterfördrivning. Med hänsyn härtill borde riksdagen ha medverkat vid medlens frigivande.

7. Fråga om Kungl. Maj:ts normgivningsmakt:

utfärdande av viss kungörelse (SFS 1966:156)

2: a avd.

(Kommunikationsdepartementet)

Kungl. Maj:t utfärdade den 13 maj 1966 en kungörelse om förbud för redare att i visst fall lämna ut handling som angår den svenska sjöfarts-

näringsen (nr 156). Enligt densamma äger sjöfartsstyrelsen — om främmande stats myndighet avfordrar redare i svenskt fartyg handling som förvaras utanför den staten och innehåller uppgift vars utlämnande till myndigheten kan medföra betydande skada för den svenska sjöfartsnäringsen — vid vite förbjuda redaren att lämna ut handlingen. Talan om utdömande av vite får väckas endast efter förordnande av Kungl. Maj:t. Kungörelsen trädde i kraft den 1 juli 1966.

Ifrågavarande föreskrift torde ha tillkommit i anledning av krav som utländska myndigheter framställt till redare i Sverige och andra länder på företeende av dokumentation om samarbetsavtal m. m. Frågan var föremål för riksdagens behandling år 1961 i anledning av motioner, i vilka hemställdes om en fullmaktslagstiftning med bemyndigande för Kungl. Maj:t att utfärda föreskrifter av motsvarande innehåll som den nu beslutade kungörelsen. Andra lagutskottet (nr 71) fann det inte då påkallat med sådan lagstiftning. Utvecklingen borde emellertid följas med största uppmärksamhet. Skulle behov av åtgärder uppstå, borde i första hand diplomatiska framställningar göras. Riksdagen gav i skrivelse till Kungl. Maj:t som sin mening till känna vad utskottet anförde.

Med hänsyn till att ifrågavarande kungörelse utfärdats i de berörda enskildas intresse finner sig utskottet kunna lämna Kungl. Maj:ts åtgärd utan erinran. Innehållet synes emellertid, med hänsyn till den generella avfattningen, i princip ha varit av den art, att riksdagen bort medverka vid dess tillkomst, något som också torde ha förutsatts i 1961 års riksdagsärende.

3. Förflyttning av domare

3: e avd.

(Justitiedepartementet)

Vid granskningen av justitiedepartementet har utskottet uppmärksammat två beslut om förflyttning av domare jämlikt 36 § regeringsformen.

I nämnda paragraf stadgas att den som utnämns till domare må skiljas från tjänsten endast av domstol efter åtal eller genom beslut om entledigande i samband med pensionering; dock må han, om det finnes erforderligt av organisatoriska skäl, förflyttas till annan jämställd domartjänst.

Stadgandet innehöll tidigare en allmän regel om statstjänstemäns oavsättlighet och fick sin nuvarande lydelse 1965 (prop. 1964: 140, KU 1964: 19). Därvid följdes, utom i en här ovidkommande detalj, det förslag som framlagts 1963 i en inom civildepartementet utarbetad promemoria (SOU 1963:

51), vilken bl. a. beaktade författningsutredningens förslag till motsvarande stadgande (SOU 1963: 16 och 17). Det sistnämnda skilde sig från promemorians bl. a. däri att det endast avsåg förflyttning »utan eget medgivande». I promemorian anfördes att regeln borde gälla oberoende av samtycke. Samma uppfattning uttalades bl. a. i Svea hovrätts remissyttrande till vilket departementschefen hänvisade beträffande skälen för att avfalta stadgandet enligt promemorians förslag. Även förutsättningarna för förflyttning berördes i några remissvar. Högsta domstolens flesta ledamöter (18 justitieråd) förutsatte, att med organisatoriska skäl avses endast upphörande eller förändring av den innehavda tjänsten. Regeringsrättens flesta ledamöter (14 regeringsråd) utgick från att förflyttning får ske endast i fall då tjänst indrages eller i grund förändras. Departementschefen anförde på denna punkt:

Som ett organisatoriskt skäl enligt stadgandet bör anses ej endast det fall att domartjänst indrages eller förändras utan även det fall då stationeringsorten för en domstol ändras. Det bör ej krävas, att indragningen eller förändringen rör just den tjänst, vars innehavare ifrågakommer att förflyttas. Särskilt i kollegialt inrättade domstolar kan det vara vanskligt att avgöra, huruvida en organisatorisk förändring träffar den ena eller andra tjänsten. Däremot bör som villkor för förflyttning gälla, att den domstol, där tjänsten är inrättad, beröres av organisationsförändringen. Är detta fallet, bör å andra sidan förflyttningsskyldighet föreligga, så snart det från allmänna synpunkter framstår som angeläget, att organisationsförändringen kan genomföras utan avvaktan på att tjänst vid domstolen blir ledig. Här kommer i betraktande bl. a. sådana förändringar, som kan aktualiseras i samband med den pågående allmänna översynen av domstolsväsendet.

Om de granskade båda ärendena må här i korthet antecknas följande uppgifter:

Den 3 juni 1966 fattade Kungl. Maj:t beslut av innebörd att Kungl. Maj:t fann erforderligt av organisatoriska skäl att förflytta häradshövdingen i R domsaga till jämställd domartjänst, att vederbörande genom fullmakt förflyttades och förordnades till häradshövding i S domsaga, att häradshövdingämbetet i R domsaga tills vidare inte skulle återbesättas, och att hovrätten ålades att skyndsamt verkställa utredning om förenas i judiciellt avseende av R domsaga och L stad. Den sålunda förflyttade domaren hade i en samma dag inkommen skrift förklarat sig villig till ifrågavarande transport. Häradshövdingämbetet i S domsaga hade kungjorts ledigt den 24 januari och presidentkollegiet hade avgett yttrande den 21 februari. Genom beslut den 28 oktober förordnade Kungl. Maj:t sedermera om att R domsaga och L stad skulle förenas i judiciellt avseende.

Den 29 juni 1966 fattade Kungl. Maj:t beslut av innebörd att Kungl. Maj:t fann erforderligt av organisatoriska skäl att förflytta häradshövdingen i N domsaga till jämställd domartjänst, att vederbörande genom fullmakt förflyttades och förordnades till borgmästare i U stad, och att häradshövdingämbetet i N domsaga tills vidare inte skulle återbesättas. Genom beslut den 1 april hade Kungl. Maj:t ålagt vederbörande hovrätt att skyndsamt verk-

ställa utredning om viss judiciell indelningsändring, avseende bl. a. sammanslagning av N domsaga med annan underrätt. Utredningen väntas föreligga innevarande maj månad 1967. Ansökningstiden till borgmästarämbetet i U stad utgick den 21 april och presidentkollegiet avgav yttrande den 16 maj. Häradshövdingen i N domsaga inkom med ansökan den 20 maj.

Utskottet har vid granskningen av dessa båda ärenden närmast övervägt det förhållandet, att förflyttningsbesluten fattades innan utredning verkställdes om de återopade organisationsförändringarna. Då förflyttningsstadgandet utgör ett undantag från huvudregeln om domares oavsättlighet och vederbörandes samtycke principiellt är ovidkommande, torde förflyttning få anses förutsätta, att organisationsförändring är ett faktum, något som också bäst överensstämmer med stadgandets avfattning och förarbeten. Med hänsyn till de särskilda omständigheter, som funnits föreligga i ärendena, har utskottet emellertid inte funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts beslut.

9. Kontraktсанställning i statlig tjänst

1: a avd.

Genom beslut vid 1957 års riksdag infördes möjlighet att kontraktсанställa högskoleutbildade tekniker i statlig tjänst. Starka begränsningar gällde emellertid till en början för tillämpningen av anställningsformen, och den begagnades endast i ett fåtal fall. En successiv vidgning av tillämpningsområdet skedde genom beslut av 1959, 1960, 1961 och 1962 års riksdagar. Därigenom blev det möjligt att med kontrakt knyta även andra än tekniker till statlig tjänst. Numera kan anställningsformen begagnas i alla statliga verksamhetsgrenar, där universitets- och högskoleutbildad personal regelmässigt tas i anspråk. Kontraktсанställning kan tillämpas såväl vid nyanställning som för att behålla personal i tjänsten men i regel endast i fråga om tjänster i lägst lönegraden A 26. I varje särskilt fall erfordras Kungl. Maj:ts medgivande. Beslut härom meddelas efter hörande av en inom Kungl. Maj:ts kansli inrättad nämnd, kontraktсdelegationen. Vederbörande myndighet fastställer kontraktsvillkoren efter delegationens hörande. Med kontraktсанställning följer i princip inte statlig pensionsrätt. Kungl. Maj:t kan dock förordna, att de statliga pensionsbestämmelserna skall tillämpas på kontraktсанställd befattningshavare.

En redogörelse för reglerna om kontraktsanställning och deras tillämpning har lämnats första avdelningen av kontraktsdelegationens ordförande. Redogörelsen har bl. a. gett vid handen, att staten i vissa fall, då det varit fråga om särskilt förmånliga villkor, företrätts av Kungl. Maj:t genom särskilt utsedda förhandlare. I övriga fall innebär Kungl. Maj:ts beslut, att vederbörande verk medgetts att anställa tjänsteman med kontrakt, varvid den lönegradsplacerade tjänst som vederbörande innehaft skall hållas vakant. I sistnämnda fall kan ändringar av de ursprungliga anställningsvillkoren senare överenskommas mellan verket och den anställde utan att ändringarna behöver underställas kontraktsdelegationen.

Avdelningen har uttalat, att enligt dess mening ändringar i de ursprungliga villkoren vid kontraktsanställning — i vart fall i den mån de inte bara innebär anpassning till förskjutningar i det allmänna löneläget för stats-tjänstemän — endast bör ske efter kontraktsdelegationens hörande. Utskottet ansluter sig till detta önskemål.

10. Principer för utnämning av överläkare

3:e avd.

(Socialdepartementet)

Utskottet har granskat de av Kungl. Maj:t under år 1966 beslutna överläkarutnämningarna. Om gällande föreskrifter m. m. må i korthet antecknas följande:

Tillsättande av överläkartjänst vid landstingskommunalt sjukhus regleras i sjukvårdslagen och sjukvårdsstadgan. Överläkare utnämns av Konungen. Ansökan skall, efter kungörelseförfarande som ombesörjs av sjukvårdsstyrelsen, inges till medicinalstyrelsen, som på förslag uppför de fyra »med avseende å förtjänst och skicklighet främsta sökandena i den ordning de anses böra komma i fråga till tjänsten. Kan sökande inom det område som tjänsten avser åberopa framstående skicklighet, ådagalagd genom berömvärd tjänstgöring å sjukhus, eller grundlig utbildning eller väl vitsordat vetenskapligt forskningsarbete, skall särskild hänsyn tagas därtill». Förslag kan överklagas hos Kungl. Maj:t. Sjukvårdsstyrelsen äger efter hörande av direktionen avge förord till förmån för någon av de på förslaget uppförda sökandena. Över sådant beslut kan endast kommunalbesvär anföras. — För kommunala undervisningssjukhus liksom för statliga sjukvårdsanstalter gäller särskilda bestämmelser.

Till ledning för upprättande av förslag till bl. a. överläkartjänster har medicinalstyrelsen sedan länge begagnat särskilda meritvärderingsnormer. De nu gällande antogs den 8 februari 1962 att efter en övergångsperiod gälla fr. o. m. den 1 januari 1965. Normerna skiljer sig från de tidigare i huvudsak genom att tjänsteåren omräknas i s. k. meritår, vilkas antal i vissa fall överstiger antalet tjänsteår. När det gäller undervisningssjukhus, regionsjukhus och centrallasarett skall särskild hänsyn även tagas till mera specialiserad utbildning och väl vitsordat vetenskapligt arbete.

Frågor om meritvärdering m. m. vid tillsättande av överläkartjänst har varit föremål för diskussioner bl. a. i anledning av en interpellation i andra kammaren hösten 1966 (prot. nr 32 s. 10 ff och nr 38 s. 21 ff).

De avvägningar, som krävs vid upprättande av förslag till överläkartjänster, är många gånger vanskliga och ömtåliga. Reglerna ger ingen bestämd vägledning. Vid sådant förhållande är det av vikt, att en ändamålsenlig praxis iakttas. Vad särskilt beträffar de största lasaretten synes emellertid viss tvekan ha uppstått till följd av två beslut år 1966, enligt vilka medicinalstyrelsens förslag underkändes. Utskottet har till följd av föreliggande särskilda omständigheter — bl. a. att ansökningstiderna utgick redan år 1964, medan 1962 års meritvärderingsnormer inte skulle vinna full tillämpning förrän år 1965 — inte funnit skäl till erinran mot besluten. Utskottet är emellertid angeläget att framhålla, att det utgår från att överlägsenhet i de kvalifikationer, som innefattas i sjukvårdslagens begrepp skicklighet, skall tillmätas särskild betydelse vid tillsättandet av överläkartjänster framför allt vid de större och mera specialiserade lasaretten.

Övriga ärenden

I efterföljande tablå lämnas en översikt över granskningsarbetets totala omfattning, med angivande departementsvis av antal akter som infordrats till avdelningarna samt uppgift om det antal ämnen som akterna avsett.

Departement	Antal akter	Antal ämnen
Justitie	35	13
Utrikes	—	1
Försvars	91	5
Social	415	10
Kommunikations ..	203	22
Finans	196	8
Ecklesiastik	22	10
Jordbruks	13	5
Handels	55	12
Inrikes	69	10
Civil	62	10
Summa	1 161	106

Till dessa ärenden kommer *dels* tre (utan akter) som skurit departementsgränserna, *dels* två (utan akter) som upptagits direkt i utskottets 2 — Bihang till riksdagens protokoll 1967. 5 saml. 2 avd. Nr 34

plenum, dels vissa där akter inforrats men återställts därför att de ledamöter som påkallat granskning återtagit sin begäran.

Av de 109 ämnen, som sålunda varit föremål för uppmärksamhet under avdelningarnas arbete, har 33 förts vidare till utskottet.

Beträffande den på avdelningarna verkställda granskningen må antecknas, att rena informationssynpunkter gör sig gällande i viss utsträckning.

Vid behandlingen i utskottet av de ämnen, som hänskjutits av avdelningarna, har vissa kunnat sammanföras till gemensam behandling, därför att i stort sett samma fråga eller synpunkt, t. ex. handläggningstid, aktualiserats av mer än en avdelning. Med reduktion härför och med tillägg av de båda ärenden som upptagits direkt i plenum kan antalet ämnen, som blivit föremål för behandling i utskottet, anges till 31. Dessa har berört 737 av de inforrade akterna, beroende bl. a. på att avdelningarna ansett sig böra för utskottet redovisa alla större ärendegrupper som berörts, oavsett om behandlingen lett till något uttalande eller inte.

Av nämnda 31 ämnen har 10 föranlett särskilda uttalanden av utskottet, vilka redovisats i memorialets nästföregående, tredje avsnitt. Ett ämne, som upptagits på avdelning som ett ärende, nämligen *personalutvecklingen i Kungl. Maj:ts kansli*, har föranlett ett till framställningen i memorialets andra avsnitt knutet särskilt yttrande. Om övriga 20 ämnen må i korthet antecknas följande.

I två fall har utskottet avskrivit ärenden med hänsyn till att det väsentliga av de synpunkter, som aktualiserats inom utskottet, blivit upptagna i annan ordning, innan utskottets granskning avslutats. Det ena gällde *samordning av vissa utrikesärenden inom Kungl. Maj:ts kansli*, ett ämne som upptagits av statsutskottet i dess utlåtande (nr 53) angående utvecklingsbiståndet. Det andra gällde *avtalsförhandlingarna rörande de offentliga tjänstemännen*. Genom beslut den 7 april av Kungl. Maj:t och av chefen för civildepartementet har tillsatts en utredning angående vissa frågor beträffande förhandlingsrättssystemet.

Första avdelningen har granskat Kungl. Maj:ts praxis i fråga om *befrielse från värnpliktstjänstgöring för naturaliserade svenska medborgare* (se bilaga 7, punkt 5). Avdelningen har inte funnit anledning till erinran mot praxis men påpekat, att ett ärende företett en avvikelse därifrån utan att skälen därtill framgått. Samma avdelning har även granskat de av Kungl. Maj:t avgjorda ärendena angående *statligt lokaliseringstöd* (se bilaga 7, punkt 6, samt bilaga 8, avd. B) och därvid särskilt uppmärksammat fall, där sysselsättningseffekten varit ringa eller där stödkostnaden varit hög i förhållande till sysselsättningseffekten. På anförda skäl har avdelningen funnit, att Kungl. Maj:ts beslut i dessa fall inte bör föranleda erinran. I anslutning till denna granskning har avdelningen även behandlat det *anslag till beredskapsarbeten*, i storleksordningen 350 milj. kronor, som årligen

ställs till arbetsmarknadsstyrelsens förfogande. Avdelningen har uttalat som ett önskemål, att riksdagen i en eller annan form får redovisning av de objekt som tillgodosetts med detta anslag. Andra avdelningen har granskat de av Kungl. Maj:t avgjorda ärendena angående *tillstånd att ianspråktaga och/eller överföra investeringsfonder m. m.* (se bilaga 7, punkt 7, samt bilaga 8, avd. A). Avdelningen har uppmärksammat utvecklingen mot fondernas disponerande i lokaliseringspolitiskt syfte men ej framställt någon erinran mot Kungl. Maj:ts beslut. Avdelningen har vidare granskat vissa beslut om *fastställelse av torghandelstaxor* (se bilaga 7, punkt 8) och, utan erinran mot Kungl. Maj:ts beslut, uttryckt vissa önskemål. Tredje avdelningen har granskat praxis i fråga om *hemsändande av utlänningar* (se bilaga 7, punkt 9) och lämnat denna utan erinran men påpekat, att vissa smärre jämkningar i utlänningslagen i anslutning till viss nyare lagstiftning bör övervägas. Avdelningen har vidare utrett praxis i fråga om *understöd till svenska medborgare som är bosatta i utlandet* (se bilaga 7, punkt 10) och framställt önskemål om en viss liberalisering av denna praxis. Ytterligare har avdelningen granskat Kungl. Maj:ts beslut om *understöd ur allmänna arvsfonden* (se bilaga 7, punkt 11), *vissa anslagsöverskridanden* (se bilaga 7, punkt 12) ävensom praxis i *medborgarskapsärenden* (se bilaga 7, punkt 13) samt redovisat granskningen med vissa uttalanden som ej innefattar erinran mot Kungl. Maj:ts beslut. — Utskottet har övervägt avdelningarnas redovisningar av dessa 10 ämnen och funnit sig kunna, med instämmande i de önskemål och synpunkter som avdelningarna framfört, hänvisa till vad dessa anfört.

Ytterligare har första avdelningen underställt utskottet ett ärende, där Kungl. Maj:t meddelat *beslut om kommunsammanläggning* på ansökan av kommun, innan det kommunala beslutet vunnit laga kraft (se bilaga 7, punkt 14). Utskottet har funnit att, även om huvudprincipen måste vara att lagakraftvinnande avvaktas, sådana särskilda skäl förelegat som får anses ha motiverat ett avsteg från denna regel. — Andra avdelningen har underställt utskottet ett ärende, där Kungl. Maj:t på en ej remissbehandlad ansökan av generaltullstyrelsen beslutit *viss ändring i tullstadgan*, innebärande att vissa kreditförmåner borttagits (se bilaga 7, punkt 15). Utskottet har funnit att, även om vissa skäl kunnat anföras för en remissbehandling av ansökan, anledning till erinran mot handläggningen inte förelegat.

Även de övriga sex ärenden som handlagts av utskottet har avskrivits, då yrkanden om uttalanden av utskottet ej framställts vid slutbehandlingen. Av dessa framgår fyra av bilaga 7 (punkterna 16—19). De andra avsåg tiden för författningars publicering i SFS samt SIDA:s ställning i förhållande till utrikesdepartementet.

Den granskning som sålunda utförts samt resultaten därav får utskottet härmed för riksdagen

anmäla.

Stockholm den 19 maj 1967

På konstitutionsutskottets vägnar:

GEORG PETTERSSON

Särskilt yttrande

Herr *von Friesen* har, med instämmande av herr *Sveningsson*, fru *Segerstedt Wiberg* samt herrar *Hernelius*, *Sörenson*, *Magnusson* i Tumhult och *Hamrin* i Jönköping, anfört att enligt hans mening utskottet borde i memorialets andra avsnitt, i anslutning till bilaga 5, ha uttalat vissa betänkligheter inför personalutvecklingen i Kungl. Maj:ts kansli.

Närvarande

Med de undantag som nedan anges har vid memorialets behandling deltagit

från första kammaren: herrar Georg Pettersson, Torsten Andersson, Damström, Erik Olsson, Sveningsson, fru Segerstedt Wiberg, herrar Carl Albert Anderson, Dahl, Hernelius och Sörenson; samt

från andra kammaren: herrar Adamsson, Nilsson i Östersund, von Friesen, Magnusson i Tumhult, fru Thunvall, herrar Johansson i Trollhättan, Hamrin i Jönköping, Larsson i Luttra, Andersson i Billingsfors och Lindberg.

Vid behandlingen av de ärenden som föranlett särskilda uttalanden på s. 8—17 har följande avvikelser förekommit:

vid behandlingen av punkterna 1 och 10 har fröken Stenberg ersatt herr Hernelius och herr Boo ersatt herr Larsson i Luttra;

vid behandlingen av punkterna 2, 3, 4, 5, 6 och 8 har likaledes herr Boo ersatt herr Larsson i Luttra;

vid behandlingen av punkten 7 har herr Dahlberg ersatt herr Carl Albert Anderson, herr Svenungsson ersatt herr Hernelius, herr Andersson i Storfors ersatt herr Nilsson i Östersund och herr Werbro ersatt herr Hamrin i Jönköping; och

vid behandlingen av punkten 9 har herr Wennerfors ersatt herr Magnusson i Tumhult.

Bilaga 1

**Konseljärenden år 1966
Fördelning enligt departementsstadgan**

I nedanstående redovisning har konseljärendena fördelats på de olika departementen enligt gällande departementsstadga (SFS 1963: 214, ändr. 1964: 809 och 1966: 256). Redovisningen omfattar icke ärenden upptagna i protokoll som skall hemlighållas längre tid än två år (s. k. hemliga ärenden). De olika ärendegrupperna har indelats i allmänna ärenden, tjänsteärenden och särskilda ärenden. Till de allmänna ärendena har hänförts propositioner, lagrådsremisser, utfärdade författningar, kommittédirektiv, övriga kommittéärenden, nådevedermålen, representationskostnader, förordnande eller entledigande av ledamöter m. fl. i styrelse, nämnd e. d. samt utseende av officiella delegater. Till gruppen tjänsteärenden hänföres ärenden angående såväl vederbörande departements egen personal som personal hos de verk och myndigheter som lyder under departementet. De ärenden som icke faller under grupperna allmänna ärenden eller tjänsteärenden upptages i redovisningen under beteckningen särskilda ärenden. Innehållet i vissa grupper av dessa ärenden har närmare specificerats i särskilda tablåer under varje departement.

Det bör observeras att författningsutredningen i sitt betänkande angående regeringsarbetet (SOU 1958: 14) icke redovisade uppgifterna angående konseljärendena under år 1955 på det sätt som sker i nedanstående tabeller. Utskottets redovisning i här förevarande bilaga är således icke jämförbar med utredningens sammanställning. Utskottet har emellertid även föranstaltat om en redovisning av uppgifterna för år 1966 efter samma principer som den sammanställning, vilken utförts av författningsutredningen och som återfinnes på s. 126—132 i utredningens betänkande. Sistnämnda redovisning har utskottet intagit i bilaga 2.

Justitiedepartementet

Huvudtablå

Ärendegrupp	Allmänna ärenden	Tjänste-ärenden	Särskilda ärenden	Summa ärenden
1. Riksstyrelsen m. m.	8	69	29	106
2. Rikets gränser.	6	—	1	7
3. Rikets vapen och flagga.	—	1	—	1
4. Tryckfrihetsärenden.	3	1	4	8
5. Domstolsväsendet.	29	391	54	474
6. Rikets judiciella indelning.	—	—	17	17
7. Tingsställe m. m.	—	—	11	11
8. Offentlig rättshjälp.	1	—	2	3
9. Åklagarväsendet.	3	28	7	38
10. Polisväsendet m. m.	6	88	35	129
11. Fastighetsregister.	—	—	1	1
12. Åtal för brott i vissa fall m. m.	—	—	8	8
13. Ersättning av allmänna medel. .	—	—	25	25
14. Skadestånd på grund av fel av ämbetsman m. m.	—	—	—	—
15. Kriminalvård.	35	51	43	129
16. Kriminalregister.	—	—	16	16
17. Samhällsfarlig asocialitet.	—	—	—	—
18. Nåd i brottmål.	—	—	1 776	1 776
19. Medborgarskapsärenden.	—	—	7 104	7 104
20. 1916 års inskränkingslag.	1	—	169	170
21. Utlämning för brott.	—	—	28	28
22. Fideikommiss m. m.	—	—	202	202
23. Tillstånd till äktenskap el. adoption.	—	—	18	18
24. Tillstånd till kyrklig vigsel i främmande trossamfund.	—	—	—	—
25. Föreningsväsendet.	—	1	2	3
26. Svensk Författningssamling.	—	—	—	—
27. Justitiekanslersämbetet.	1	4	1	6
28. Lagen den 27/11 1964 om svensk domstols prövning av äktenskapsmål i vissa fall.	—	—	13	13
29. Departementets organisation och personal.	23	71	18	112
30. Övriga ärenden.	172	105	64	341
Summa	288	810	9 650	10 748

Vissa specifikationer

Riksstyrelsen, regering och riksdag

1. T.f. regering (ändr. i sammansättningen av, m. m.)	12
2. Konungens utrikes resor.	5
3. Behandlingen av riksdagens skrivelser.	1
4. Övriga särskilda ärenden.	11

Summa 29

Rikets judiciella indelning

1. Landsrättsförläggning av stad med rådhusrätt	4
2. Annan domsagoreglering	2
3. Direktiv till hovrätt ang. utredning om indelningsändring	5
4. Förflyttning av häradshövding	2
5. Övriga ärenden	4
	Summa 17

Åtal för brott i vissa fall m. m.

1. Åtalsförordnande jämlikt 3 § lagen den 6 juni 1962 med förbud i vissa fall mot rundradioutsändning på öppna havet m. m.	2
2. Åtalsförordnande jämlikt 2 kap. 5 § brottsbalken (för brott som begåtts utom riket av utlänning)	3
3. Åtalsförordnande jämlik 19 kap. 16 § brottsbalken (för skymfande av utländsk rikssymbol, BrB 19:10)	2
4. Förordnande av domstol jämlikt 20 § expropriationslagen	1
	Summa 8

Ersättning av allmänna medel

(Ur anslaget: Ersättning åt domare, vittnen och parter.)

1. Rättegångskostnader i mål där staten varit part (intervenient)	1
2. Ersättning för utgivna familjerättsliga underhållsbidrag (sedan faderskapserkännande ogiltigförklarats eller barn förklarats sakna äktenskaplig börd, el. likn.	21
3. Övriga ärenden	3
	Summa 25

Nåd i brottmål

1. Ärenden vari ansökan bifallits	355
2. Ärenden vari ansökan lämnats utan bifall	1 408
3. Övriga ärenden	13
	Summa 1 776

Utrikesdepartementet

Huvudtablå

Ärendegrupp	Allmänna ärenden	Tjänste-ärenden	Särskilda ärenden	Summa ärenden
1. Rikets förhållande till och överenskommelser med främmande makter	1	—	1	2
2. Sveriges representation i utlandet.	1	172	32	205
3. Utländska beskickningar och konsulat i Sverige	—	—	37	37
4. Svenska medborgares rätt och bästa i främmande länder	—	—	4	4
5. Information om Sverige i utlandet	2	1	—	3
6. Utrikesnämnden	—	—	6	6
7. Tekniskt och humanitärt bistånd till främmande lands utveckling..	9	14	60	83
8. Departementets organisation och personal	8	29	1	38
9. Övriga ärenden	26	14	103	143
Summa	47	230	244	521

Vissa specifikationer

Tekniskt och humanitärt bistånd till främmande lands utveckling

1. Anslagsärenden	49
2. Bemyndiganden för SIDA att förhandla med främmande makt om bistånd eller att förbereda förhandling	2
3. Ärenden ang. utseende av officiella delegater	5
4. Övriga särskilda ärenden	4
Summa	60

Övriga ärenden

1. Anslagsärenden	10
2. Ärenden ang. utseende av officiella delegater	61
3. Ärenden ang. ersättning på grund av nationalsocialistisk förföljelse	2
4. Ärende ang. de s. k. Polen-medlen	1
5. Ärenden ang. de s. k. Balt-medlen	4
6. Ärenden ang. Nordiska rådet eller Europarådet (val av ledamöter m.m.)	9
7. Ärenden ang. tillstånd att taga del av handlingar i departementets arkiv (för forskningsändamål m. m.)	8
8. Övriga ärenden	8
Summa	103

Försvarsdepartementet

Huvudtablå

Ärendegrupp	Allmänna ärenden	Tjänste- ärenden	Särskilda ärenden	Summa ärenden
1. Det militära försvaret				
a) försvarsmakten, personal o. materiel.....	381	933	399	1 713
b) värnpliktsärenden.....	29	—	1 037	1 066
c) undervisning, sjukvård, veterinärvård o. välfärdsanordn. ...	69	68	55	192
2. Frivillig försvarsverksamhet.....	16	—	10	26
3. Flygteknisk forskning och provningsverksamhet.....	58	5	15	78
4. Försvarets fabriksverk och försvarets fabriksfond.....	5	5	11	21
5. I bolagsform bedriven försvarsverksamhet.....	1	1	4	6
6. Samordning mellan totalförsvarets olika grenar.....	5	—	—	5
7. Departementet, organisation och personal.....	14	34	7	55
8. Övriga ärenden.....	—	—	31	31
Summa	578	1 046	1 569	3 193

Vissa specifikationer

Det militära försvaret

Undervisning, sjukvård, veterinärvård och välfärdsanordningar

1. Anslagsärenden		
a) regleringsbrev.....	—	
b) dispositionsföreskrifter.....	2	
c) disposition av medel för byggnationer e. d.....	11	
d) disposition i övrigt (t. ex. inköp, reglering av prisstegringar, försök)	14	
e) överskridande av anslag.....	9	36
2. Statsbidrag.....		1
3. Organisationsärenden.....		1
4. Uppdrag åt myndighet att utarbeta förslag.....		2
5. Övriga ärenden.....		15
Summa		55

*Det militära försvaret**Försvarsmakten, dess personal och materiel*

1. Anslagsärenden:		
a) Regleringsbrev	3	
b) dispositionsföreskrifter	30	
c) disposition av medel för byggnationer o. d.	129	
d) disposition; utnyttjande av beställningsbemyndigande	26	
e) disposition; markförvärv	14	
f) disposition; kostnader för svenska FN-styrkor	10	
g) disposition i övrigt (t. ex. inköp, reglering av prisstegringar, försök)	42	
h) överskridande av anslag	25	
i) övriga anslagsärenden	6	285
2. Statsbidrag		1
3. Överlåtelse av kronans mark, byggnader och materiel		12
4. Tillstånd till expropriation av mark		11
5. Organisationsärenden		14
6. Uppdrag till ÖB och andra myndigheter att utarbeta vissa förslag o. d.		11
7. Utlåning, upplåtelse till begagnande av kronans materiel för civila och andra ändamål		7
8. Beräkning m. m. ang. index på prisstegringar inom försvarskostnader		3
9. Befrielse från ersättningskyldighet (olyckshändelse, förskingring e. d.), ersättning för skador under militär tjänstgöring e. d.		15
10. Framställningar från personer anställda vid krigsmakten om undersökning av visst förhållande resp. om rättslig prövning av vissa förfaranden hos myndigheter		3
11. Godkännande av uttagna hjälpfartyg		3
12. Övriga ärenden		34
	Summa	399

Socialdepartementet

Huvudtablå

Ärendegrupp	Allmänna ärenden	Tjänste-ärenden	Särskilda ärenden	Summa ärenden
1. Social omvårdnad				
a) barn- och ungdomsvård.....	29	12	113	154
b) åldringsvård.....	4	—	18	22
c) socialhjälp.....	14	6	81	101
d) nykterhetsvård.....	13	4	54	71
2. Allmänna barnbidrag; stöd åt barnfamiljer.....	1	—	6	7
3. Familje- och pensionärsbostadsbidrag.....	2	—	2	4
4. Bosättningslån.....	—	—	1	1
5. Understöd ur allmänna arvsfonden.....	—	—	321	321
6. Allmän hälsovård.....	105	29	69	203
7. Sjukvårdsväsendet.....	51	371	148	570
8. Undervisning och vård av psykiskt efterblivna.....	16	16	46	78
9. Rehabiliteringsverksamhet.....	12	2	8	22
10. Läkare- och tandläkaryrkenas utövning; folktandvård, m. m.....	16	25	20	61
11. Utbildning av civil sjukvårdspersonal.....	2	—	2	4
12. Barnmorskeväsendet.....	—	1	2	3
13. Apoteksväsendet.....	16	5	54	75
14. Rättsmedicinska undersökningar.....	11	6	9	26
15. Allmän försäkring; yrkesskadeförsäkring.....	47	30	38	115
16. Arbetarskydd, arbetstid.....	25	17	23	65
17. Internationella arbetsorganisationen.....	13	1	5	19
18. Departementet, organisation, personal.....	2	9	12	23
19. Övriga ärenden.....	18	1	47	66
Summa	397	535	1 079	2 011

Vissa specifikationer

Barn- och ungdomsvård

1. Anslagsärenden:		
a) regleringsbrev	6	
b) disposition av medel för olika ändamål	25	
c) överskridande av anslag	4	
d) övriga anslagsärenden	5	40
2. Statsbidrag		14
3. Godkännande av planer för barn- och ungdomsvård, skolor och hem, avtal i hithörande frågor		12
4. Övertagande av driften av barnhem, nedläggande av hem, anstånd med plan för hem		4
5. Fastställande av platsantal vid hem och skolor		4
6. Ang. utarrendering av mark; tillstånd att sälja eller inteckna stiftelses fastighet, ändring av stiftelses stadgar m. m.	5	
7. Dispenser från 59 § barnavårdslagen	3	
8. Mottagande här i riket och hemsändande av utländska minderåriga	5	
9. Ersättning för skador vållade av elever från ungdomsvårdsskolor	8	
10. Framställningar från enskilda:		
a) med klagomål över socialstyrelsens handläggning av adoptions- ärende (1) och av annat ärende ang. barn (1)		2
b) om återfående av vårdnad om barn (4) och om uppgift om visst barns vistelseort (1)		5
c) övriga		5
11. Uppdrag åt myndighet rörande viss fråga		3
12. Övriga ärenden		3
	Summa	113

Socialhjälp

1. Anslagsärenden:		
a) regleringsbrev	2	
b) bestridande av uppkomna kostnader för svenska medborgare i ut- landet	7	
c) disposition av medel för olika ändamål	5	
d) överskridande av anslag	1	15
2. Statsbidrag		1
3. Understöd till svensk medborgare utomlands		5
4. Framställningar från enskilda här i riket		6
5. Hemsändande av utländska medborgare		32
6. Direktiv till länsstyrelser ang. ärenden om hemsändande		1
7. Mottagandet här i riket av utländska medborgare		1
8. Ärenden ang. stiftelser och donationsfonder		10
9. Tillstånd för socialnämnd att sälja vissa fastigheter		1
10. Överflyttning av ärenden		1
11. Ansökningar om tillstånd att taga del av socialregister		6
12. Övriga ärenden		2
	Summa	81

Understöd ur allmänna arvsfonden

1. Ansökningar om understöd till ungdomslokaler, ungdomsgårdar, inventarier till dessa, ungdomsverksamhet: a) <i>bifall</i> : 64; b) <i>avslag</i> : 32;	96
2. Ansökningar om understöd till barnstugor, daghem, lek- och förskolor samt inventarier till dessa: a) <i>bifall</i> : 86; b) <i>avslag</i> : 12;	98
3. Ansökningar om understöd till barnkolonier, sommarhem för ungdom; inventarier: a) <i>bifall</i> : 6; b) <i>avslag</i> : 3;	9
4. Ansökningar om understöd till scoutverksamhet, stugor, gårdar, inventarier, segelbåtar m. m.: a) <i>bifall</i> : 25; b) <i>avslag</i> : 2;	27
5. Understöd för anskaffande av klubblokaler, fritidsgårdar, friluftsgårdar, studiehem; understöd till diverse föreningar: a) <i>bifall</i> : 10; b) <i>avslag</i> : 20; . . .	30
6. Understöd till kyrkliga samfund, hembygds- och bygdegårdsföreningar; understöd till anläggande av tennisbanor, båthamnar, hem för utvecklingsstörda barn, fond för abortsökande kvinnor; understöd till anskaffande av transportfordon, båtar, dykareutrustning; studieunderstöd; understöd till utgivande av bok; väglyseförening; nykterhetsorganisations ordenshusreparation: a) <i>bifall</i> : 0; b) <i>avslag</i> : 27;	27
7. Ändring av villkor för beviljat understöd, befrielse från återbetalning eller ansvar för beviljat understöd, e. d.	27
8. Övriga ärenden.	7
	Summa 321

Sjukvårdsväsendet

1. Anslagsärenden	
a) regleringsbrev	25
b) disposition av medel för olika ändamål	37
c) överskridande av anslag	19
d) övriga anslagsärenden	1
	82
2. Statsbidrag	21
3. Planering och organisation av sjukvård; byggnation, lån till byggnation e. d.; disposition av sjukvårdsinrättningar; reglementen m. m.	25
4. Ärenden ang. utskrivning från sjukhus, hemsändande, e. d.	5
5. Framställningar från enskilda.	5
6. Ärenden ang. donationsfonder, stiftelser.	7
7. Övriga ärenden	3
	Summa 148

Kommunikationsdepartementet

Huvudtablå

Ärendegrupp	Allmänna ärenden	Tjänste-ärenden	Särskilda ärenden	Summa ärenden
1. Järnvägar och spårvägar.....	15	58	64	137
2. Postväsendet.....	19	60	21	100
3. Telegraf och telefon.....	7	41	15	63
4. Radio.....	15	—	9	24
5. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.....	19	20	32	71
6. Vägtrafikregleringen.....	35	8	443	486
7. Vägväsendet i övrigt.....	15	6	210	231
8. Sjöfart, kanaler, farleder och hamnar.....	46	10	62	118
9. Sjötrafik i övrigt.....	43	8	75	126
10. Lufttrafik.....	21	10	53	84
11. Meteorologiska, hydrologiska och geotekniska undersökningar....	25	4	11	40
12. Byggnadsstyrelsen.....	19	13	13	45
13. Bebyggelseplaneringen och byggnadsväsendet i övrigt.....	3	—	446	449
14. Expropriation m. m.....	—	—	39	39
15. Vatten och avlopp.....	—	—	5	5
16. Kronans mark och byggnader...	5	—	20	25
17. Brandfarliga varor.....	—	—	—	—
18. Departementets organisation och personal.....	31	22	10	63
19. Övriga ärenden.....	7	1	18	26
Summa	325	261	1 546	2 132

Vissa specifikationer

Vägtrafikregleringen

1. Ärenden rörande trafik kort, körkort och tillstånd att föra moped.....	185
2. Ärenden rörande beställningstrafik och uthyrningsrörelse m. m.....	135
3. Ärenden angående lokal hastighetsbegränsning, dispens från hastighetsbestämmelser, parkeringsförbud och viss skyltsättning m. m.	39
4. Ärenden angående tillstånd att i vissa fall bruka oregistrerat fordon eller bruka fordon å saluvagnslicens m. m.	30
5. Anslagsärenden.....	10
6. Övriga ärenden.....	44

Summa 443

Vägväsendet i övrigt

1. Ärenden ang. arbetsplan för vägar m. m.	65
2. Statsbidragsärenden	56
3. Övriga anslagsärenden	12
4. Ärenden ang. vägföreningar, enskild vägs anslutning till allmän väg, indragning av väg från allmänt underhåll, förändring av enskild väg till allmän väg m. fl. ärenden ang. enskilda vägar (utom statsbidrag)	47
5. Övriga särskilda ärenden	30
	Summa 210

Sjöfart, kanaler, farleder och hamnar

1. Ärenden ang. statsbidrag till hamnar, fiskhamnar och småbåtshamnar.	30
2. Anslagsärenden	11
3. Ärenden ang. avlysning av farled el. avstängning av kanal (för reparations- el. byggnadsarbete m. m.)	7
4. Ärenden ang. överlåtelse och förvärv av mark m. m.	6
5. Övriga särskilda ärenden	8
	Summa 62

Sjötrafik i övrigt

1. Ärenden ang. dispens från behörighetsbestämmelser	51
2. Ärenden ang. isbrytarväsendet	2
3. Ärenden ang. lotsväsendet	4
4. Ärenden ang. fyrväsendet	1
5. Anslagsärenden	6
6. Övriga särskilda ärenden	11
	Summa 75

Lufttrafik

1. Ärenden ang. avveckling och utbyggnad av flygplatser m. m.	5
2. Ärenden ang. tillstånd för utländskt flygbolag till flygning (linjeflyg m. m.) över Sverige	6
3. Ärenden ang. lån ur luftfartslånefonden	13
4. Anslagsärenden	13
5. Övriga ärenden	16
	Summa 53

Bebyggelseplaneringen

1. Besvärärenden ang. stadsplan, tomtindelning, strandlagsförbud och andra byggnadsförbud	372
2. Ansökningsärenden ang. byggnadsföretag m. m.	22
3. Fastställelse av underställt förslag till generalplan och stadsplan m. m.	39
4. Anslagsärenden	5
5. Ärenden ang. regionplaneområde	2
6. Övriga särskilda ärenden	6
	Summa 446

Finansdepartementet

Huvudtablå

Ärendegrupp	Allmänna ärenden	Tjänste-ärenden	Särskilda ärenden	Summa ärenden
1. De allmänna riktlinjerna för den ekonomiska politiken	5	3	2	10
2. Internationellt ekonomiskt samarbete	2	—	1	3
3. Statsregleringen, förvaltning, redovisning	22	16	47	85
4. Statens skatteväsen, tullväsendet m. m.	137	56	519	712
5. Kommunala skatteväsendet, upplåning, fondbildning	17	—	470	487
6. Rationaliserings- o. upphandlingsfrågor, sakrevision	5	—	5	10
7. Statens fasta och lösa egendom	10	5	85	100
8. Helt eller delvis statsägda bolag	5	—	25	30
9. Kredit- o. fondväsende; vissa räntevillkor	32	2	55	89
10. Det affärsmässiga försäkringsväsendet, krigsförsäkring, krigsskadeersättning, understödsföreningar	13	8	9	30
11. Myntväsendet, justeringsväsendet, mått o. vikt m. m.	11	2	9	22
12. Tillverkning och försäljning av alkoholhaltiga varor och försäljning av alkoholfria drycker	35	2	24	61
13. Statsmonopol på tillverkning av tobaksvaror	4	—	1	5
14. Statistik	12	11	31	54
15. Folkbokföringen	7	4	15	26
16. Hov- o. slottsstaterna; till Konungen och Konungahusets bruk anslagen fast och lös egendom	—	—	8	8
17. Allmänna arvsfonden; avstående från arv, kländer av testamente, försäljning av fast egendom	4	—	81	85
18. Jordeboksväsendet m. m.	1	—	1	2
19. Finansiellt bistånd till främmande lands utveckling	1	—	13	14
20. Departementet, organisation, personal	5	58	23	86
21. Övriga ärenden	6	—	8	14
Summa	334	167	1 432	1 933

Vissa specifikaationer

Statens skatteväsende; tullväsendet; stämpelavgifter; expeditionsavgift

1. Anslagsärenden:		
a) regleringsbrev.....	5	
b) disposition av medel för olika ändamål.....	18	
c) överskridande av anslag.....	1	24
2. Statsbidrag till Taxeringsnämndsordförandenas riksförbunds kurser		6
3. Ansökningar ang. tillstånd att ianspråktaga investeringsfond		
a) bifall: 82; b) avslag: 35;.....		117
4. Ansökningar ang. tillstånd att övertaga investeringsfond		
a) bifall: 6; b) avslag: 11;.....		17
5. Övriga ansökningar rörande investeringsfonder.....		10
6. Ansökningar om befrielse från allmän varuskatt		9
7. » » » » eller nedsättning av arvsskatt.....		40
8. » » » » bevillningsavgifter.....		40
9. » » » » bilskatt eller trafikomläggningsskatt.....		58
10. » » » » brännoljeskatt.....		14
11. » » » » försäljningsskatt.....		3
12. » » » » särskild omsättningsskatt å motorfordon .		17
13. » » » » folkpensionsavgift, sjukförsäkringsavgifter, kvarstående skatt, preliminär skatt, restavgift m. m.; skrifter ang. enskildas skatteförhållanden i allmänhet m. m.....		43
14. Ansökningar om anstånd med erläggande av skatter och avgifter.....		8
15. Ansökningar om restitution eller återbetalning (återbäring) av skatter och avgifter.....		14
16. Ansökningar om befrielse från vite (nåd beviljad i ett fall)		2
17. Ärenden rörande den årliga taxeringen		4
18. Begäran om handräckning i främmande land för utfående av skatter och av- gifter.....		3
19. Ansökningar om befrielse från tull e. d.....		49
20. Befrielse för ESRO (den europeiska rymdforskningsorganisationen) från tull och allmän varuskatt, dess privilegier.....		9
21. Övriga tullärenden.....		19
22. Sekretessärenden.....		3
23. Övriga ärenden.....		10
		<hr/>
	Summa	519

Det kommunala skatteväsendet; kommunal upplåning och fondbildning

1. Ansökningar om skatteutjämningsbidrag	24
2. Ansökningar om uppflyttande i högre skattekraftsområde	4
3. Ansökningar om statsbidrag vid ändrad kommunal indelning	19
4. Ansökningar ang. vissa övergångsbestämmelser i kommunalskattelagen rörande dödsbos beskattning i vissa fall	37
5. Ansökningar om tillstånd till kommunal upplåning	
a) bifall	154
b) avslag (ej åtgärd)	25
	179
6. Ansökningar om tillstånd för kommun att ikläda sig betalningsansvar	31
7. Ansökningar om tillstånd till kommunal borgensteckning	
a) bifall	108
b) avslag	19
	127
8. Utsträckning av giltighetstid för tidigare beviljat borgensteckningstillstånd	20
9. Ändring i beviljat borgensteckningstillstånd	8
10. Utsträckning av viss återbetalningstid	1
11. Kommunal fondbildning e. d.	4
12. Kyrkliga kommuners fondbildning m. m.	7
13. Sekretessärenden	2
14. Övriga ärenden	7
	<hr/>
	Summa 470

Statens till särskild förvaltning ej upplåtna fasta och lösa egendom

1. Anslagsärenden:	
a) regleringsbrev	10
b) medel för byggnationer o. d.	12
c) övriga anslagsärenden	1
	23
2. Ärenden rörande förvärv av fastigheter	1
3. Ärenden rörande anskaffning av bostäder i utlandet för ambassadpersonal m. fl.	2
4. Försäljning av kronans fastigheter e. d.	17
5. Uthyrning av kronans fastigheter	1
6. Förhyrning av lokaler	3
7. Byggnationer av olika slag, projektering av anläggningar	18
8. Redovisning (överföring till) å statens allmänna fastighetsfond	11
9. Invärdering av fast eller lös egendom	3
10. Ärenden ang. förvaring, utlåning för visning e. d. av riksregalierna	3
11. Övriga ärenden	3
	<hr/>
	Summa 85

Ecklesiastikdepartementet

Huvudtablå

Ärendegrupp	Allmänna ärenden	Tjänste-ärenden	Särskilda ärenden	Summa ärenden
1. Vitterhet, konst, litteratur, teater och film.....	59	21	83	163
2. Arkiv, bibliotek, museer.....	58	29	57	144
3. Internationellt kulturellt samarbete.....	35	—	34	69
4. Frivilligt folkbildningsarbete....	12	—	15	27
5. Svenska kyrkan och andra trossamfund.....	70	312	253	635
6. Skolväsendet.....	113	499	438	1 050
7. Högre utbildning.....	146	370	356	872
8. Lärarutbildning.....	14	80	42	136
9. Departementet.....	15	32	8	55
10. Övriga ärenden.....	92	4	55	151
Summa	614	1 347	1 341	3 302

Vissa specifikaationer

Svenska kyrkan och andra trossamfund

A. Svenska kyrkans fasta egendom m. m.

1. Överlåtelse och inköp av kyrklig jord.....	64
2. Överflyttning av kyrkans fastigheter till annan kommun.....	7
3. Fastställelse av förslag till kyrka.....	2
4. Bidrag till restaurering av domkyrka.....	4
5. Medgivande till reparationsarbete m. m. betr. biskopsgårdar.....	5
6. Ändrad disposition av fastighet.....	4
7. Medgivande att nedlägga ledningar i fastighet.....	7
8. Övriga ärenden.....	13
Summa	106

B. Övriga ärenden

1. Förordnande om bildande eller upphävande av kyrkliga samfälligheter m. m.	32
2. Tillstånd till ändring av föreskrifter i testamente, donationsurkund, gåvobrev m. m.....	10
3. Ärenden ang. flyttning av gravsatt stoft.....	4
4. Reglering av församlingar (gränser och sammanslagningar).....	6
5. Indelning i kyrkomusikerdistrikt.....	10
8. Anslagsärenden i övrigt.....	44
9. Övriga ärenden.....	41
Summa	147

Skolväsendet

A. Grundskolan

1. Ansökningar om anordnande av viss undervisning m. m.....	8
2. Ärenden ang. betyg, skolplikt, elevers uppförande (besvär) m. m.....	7
3. Ärenden rörande klassordning.....	8
4. Inrättande av grundskola eller högstadium till grundskola.....	5
5. Utbyte eller inskränkning av morgonsamling.....	15
6. Övriga ärenden	7
	<hr/>
Summa	50

B. Skolans administrativa organisation

1. Anslagsärenden	8
2. Fördelning av kostnaderna för gemensam intagningsnämnd.....	2
3. Statsbidrag till lärarbostad	4
4. Undervisningsorganisation.....	9
5. Övriga ärenden	7
	<hr/>
Summa	30

C. Gymnasial utbildning

1. Statsbidrag till enskilda yrkesskolor och till privatskolor.....	74
2. Statlig tillsyn över vissa privatskolor.....	13
3. Statsbidragsärenden i övrigt.....	57
4. Anslagsärenden.....	22
5. Besvär över betyg och examination.....	16
6. Undervisnings- och studiebidragsärenden; övriga ärenden rörande betyg och examination	47
7. Inrättande och avveckling av gymnasium, fackskola.....	5
8. Övriga ärenden.....	30
	<hr/>
Summa	264

D. Skolväsendet i övrigt

1. Bidrag till målsmännens riksförbund.....	2
2. Statsbidragsärenden.....	26
3. Anslagsärenden	10
4. Besvär över statens läroboksnämnds beslut.....	4
5. Ändrad disposition av donation eller stiftelses medel.....	5
6. Försäljning av skolanläggningar.....	7
7. Övriga ärenden.....	40
	<hr/>
Summa	94

Jordbruksdepartementet

Huvudtablå

Ärendegrupp	Allmänna ärenden	Tjänste- ärenden	Särskilda ärenden	Summa ärenden
Jordbruks- och trädgårdsnäringens rationalisering	33	21	103	157
Prisreglering på jordbrukets och fiskets område	15	3	24	42
Statligt stöd åt vissa jordbruk	—	—	34	34
Livsmedelsförsörjningen	—	—	—	—
Frökontroll och växtskydd	18	2	28	48
Undervisning, forskning och försök på jordbrukets och trädgårdsnäringens område	55	27	54	136
Veterinärväsendet	35	38	49	122
Skogsväsendet	35	55	56	146
Ågofred och virkesmätning	2	—	2	4
Kronans fasta egendom	3	—	123	126
Jordbruks- och fiskeärenden	5	—	6	11
Jordförvärvs- och bolagsförbudslagarna	—	—	470	470
Tillämpning av lagen om äganderättsutredning	—	—	2	2
Lantmäteriväsendet; kartväsendet ..	17	33	34	84
Fiskeriväsendet	18	13	69	100
Vattenvård; tillämpning av vattenslagen	5	—	104	109
Rennäringen	10	3	49	62
Naturvård, jakt och fiske	14	4	257	275
Totalisatorspel	—	—	4	4
Departementet	7	24	17	48
Övriga ärenden	45	13	53	111
Summa	317	236	1 538	2 091

Specifikation

Naturvård, jakt, jaktvård

1. Naturvårdslagsärenden	67
2. Strandlagsärenden	18
3. Jakt, jaktvårds- och jaktvårdsfondsärenden	56
4. Ärenden ang. älgskadefonden	18
5. Sammanstötning mellan högvilt och motorfordon	20
6. Ersättning för skada av djur	17
7. Återbetalning av erlagd älgskadeersättning	3
8. Övriga	58

Summa 257

Handelsdepartementet

Huvudtablå

Ärendegrupp	Allmänna ärenden	Tjänste- ärenden	Särskilda ärenden	Summa ärenden
1. In- och utrikeshandel.....	54	37	57	148
2. Industri; geologiska undersökningar; bergsbruk; hantverk; hemslöjd; elektrifiering.....	36	6	55	97
3. Elektriska anläggningar; statens vattenfall.....	43	24	102	169
4. Statens gruvegendom.....	1	—	4	5
5. Statlig provningsverksamhet; teknisk forskning; konsumentvaruforskning och upplysning...	92	12	56	160
6. Patent; skydd för varumärken, mönster, modeller.....	10	8	34	52
7. Brandfarliga och explosiva varor; kontroll över tillverkning av krigsmateriel.....	4	—	23	27
8. Skrivmateriel.....	—	—	1	1
9. Aktiebolag, handelsbolag o. enkla bolag; rätt för utlänning att idka handel e. d.....	7	—	151	158
10. Lotterier och användning av inkomst av vadhållning vid idrotts-tävlingar.....	9	—	175	184
11. Den ekonomiska försvarsberedskapen.....	5	4	15	24
12. Pris- och konkurrensförhållanden, prisreglering.....	8	9	11	28
13. Särskilda regleringsåtgärder betr. förnödenheter av vikt för befolkningen el. produktionen.....	1	—	—	1
14. Kommersiellt och handelspolitiskt bistånd till främmande lands utveckling.....	—	—	—	—
15. Informationskollegiet.....	—	2	—	2
16. Departementet, organisation, personal.....	—	18	11	29
17. Övriga ärenden.....	5	1	44	50
Summa	275	121	739	1 135

Vissa specifikationer

In- och utrikeshandel

1. Anslagsärenden:		
a) regleringsbrev.....	4	
b) disposition av medel för olika ändamål.....	9	
c) överskridande av anslag.....	2	15
2. Statsbidrag (varav ett avser bifall till ansökan om bidrag till marknadsundersökning).....		8
3. Ansökningar om statsbidrag till marknadsundersökningar i utlandet (avslagna).....		2
4. Utförseltillstånd.....		22
5. Importtillstånd (avslag).....		1
6. Import, reexportreglering betr. kaffe.....		1
7. Ärenden ang. EFTA och FINEFTA.....		3
8. Övriga ärenden.....		5
	Summa	57

Industri, malmletning och andra geologiska undersökningar; bergsbruk; torvhantering; hantverk och annan dylik hantering; hemslöjd; landsbygdens elektrifiering

1. Anslagsärenden:		
a) regleringsbrev.....	3	
b) disposition av medel för olika ändamål.....	8	
c) överskridande.....	4	15
2. Statsbidrag.....		7
3. Ärenden ang. statlig lånegaranti m. m.....		13
4. Ansökningar om inmutning av malmfyndigheter m. m.....		3
5. Tillstånd jml. 1 § atomenergilagen (att uppföra, driva reaktor, inneha atombränsle).....		2
6. Fastställande av kommunala taxor för torghandelsplatser.....		4
7. Framställningar om elektrifiering av del av landsbygden (avslagna).....		3
8. Övriga ärenden.....		8
	Summa	55

Elektriska anläggningar samt statens vattenfall och deras tillgodogörande

1. Anslagsärenden:		
a) regleringsbrev.....	1	
b) disposition av medel för olika ändamål.....	4	5
2. Statsbidrag.....		2
3. Koncession å elektrisk starkströmsledning.....		8
4. Koncession å elektrisk starkströmsledning jämte tillstånd till expropriation		51
5. Tillstånd till expropriation för elektrisk anläggning.....		3
6. Förlängd tid för rätt till expropriation.....		17
7. Överförande till statens vattenfallsverk av fastigheter från andra statliga institutioner.....		2
8. Medgivande för statens vattenfallsverk att lämna borgensförbindelse för elkraftföretag.....		2
9. Framställningar från enskilda.....		3
10. Övriga ärenden.....		9
		<hr/>
	Summa	102

Den statliga provningsverksamheten och teknisk forskning, konsumentvaruforskning och konsumentupplysning,

1. Anslagsärenden		
a) regleringsbrev.....	3	
b) disposition av medel för olika ändamål.....	24	
c) överskridande av anslag.....	7	
d) övriga anslagsärenden.....	4	38
2. Statsbidrag.....		3
3. Ärenden ang. atomenergiforskning vid AB Atomenergi e. d.....		6
4. Avtal med vissa forskningsinstitut.....		5
5. Övriga ärenden.....		4
		<hr/>
	Summa	56

Inrikesdepartementet

Huvudtablå

Ärendegrupp	Allmänna ärenden	Tjänste-ärenden	Särskilda ärenden	Summa ärenden
1. Länsstyrelser, landsstat.....	23	295	85	403
2. Rikets administrativa indelning	1	—	83	84
3. Kommuner och kommunalförbund.....	7	—	32	39
4. Val till riksdagens kamrar; val i övrigt.....	12	—	60	72
5. Arbetsmarknaden.....	54	30	271	355
6. Bostadsväsendet.....	18	14	91	123
7. Allmänna samlingslokaler (låne- och bidragsärenden).....	3	—	69	72
8. Byggnadsforskning.....	7	3	5	15
9. Hyresreglering.....	6	1	7	14
10. Polisväsendet; allmän ordning och säkerhet.....	16	57	59	132
11. Utlänningsfrågor m. m.....	8	4	150	162
12. Exekutionsväsendet.....	11	97	23	131
13. Brandväsendet.....	6	6	12	24
14. Civilförsvaret; kommunernas beredskap.....	20	17	55	92
15. Allmän tjänsteplikt.....	2	—	—	2
16. Det psykologiska försvaret.....	3	—	1	4
17. Butikstängningslagen (i huvudsak besvär enligt 11 och 12 §§).....	4	—	41	45
18. Hotellstadgan.....	4	—	4	8
19. Vapen och ammunition.....	—	—	12	12
20. Signalskydd.....	—	—	—	—
21. Departementet, dess organisation och personal.....	9	30	5	44
22. Övriga ärenden.....	78	—	29	107
Summa	292	554	1 094	1 940

Vissa specifikationer

Arbetsmarknaden

1. Arbetsvård	
Respenningar, starthjälp, utbildningsbidrag, näringshjälp, utrustningsbidrag (besvär).....	62
Anskaffning eller ersättningsanskaffning av motorfordon (besvär).....	13
Statsbidrag till verkstäder inom arbetsvården.....	1
Övriga.....	9
2. Arbetsdomstolen, arbetstvister	
Förordn. av ledamöter, förlikningsmän och kommissioner.....	22
Ersättningsfrågor, semester m. m.	28
Övriga.....	5
3. Utländsk arbetskraft	
Åtgärder för ianspråktagande av.....	16
4. Lokaliseringsbidrag	
Ansökningar.....	44
Besvär.....	13
Övriga (anslag m. m.).....	6
5. Igångsättningstillstånd	
Ansökningar.....	4
Besvär.....	26
Medgivande att meddela ytterligare igångsättningstillstånd.....	2
6. Övriga ärenden	20
	Summa
	271

Bostadsväsendet

1. Anslags-, anvisnings- och bidragsärenden.....	11
2. Låneärenden	
Bostads-, förbättrings-, egnahems-, tertiär- och tillägglån:	
a) besvär.....	50
b) ansökningar, framställningar m. m.....	12
c) inrättande av delegation för beredning av ärenden ang. förhandsbesked om bostadslån.....	1
3. Hyrestvister	
Förordnanden angående nämnd för hyrestvister.....	4
4. Övriga ärenden	
Behörighet att utfärda intyg ang. tillförlitligheten av ekonomiska planer för bostadsrättsföreningar.....	5
Övriga ärenden	8
	Summa
	91

Utlänningsfrågor m. m.

1. Utvisningar, förvisningar o. d.	
Ansökningar om tillstånd att vistas i riket utan hinder av utvisnings- eller förvisningsbeslut	48
Ansökningar om upphävande eller anstånd med verkställande av förpassnings-, utvisnings- eller förvisningsbeslut	89
2. Flyktingar	
Anslag m. m.	4
3. Statens utlänningskommision	
Anslag m. m.	5
4. Övriga ärenden	4
	<hr/>
	Summa 150

Rikets administrativa indelning

1. Överflyttning av fastighet	5
2. Sammanläggning och upplösning av kommuner	52
3. Föreskrifter rörande sammanläggningsdelegerade	10
4. Gränsreglering mellan kommuner	3
5. Ändrad kommunindelning	4
6. Övriga ärenden	9
	<hr/>
	Summa 83

Polisväsendet, allmän ordning och säkerhet

1. Anslag, medelsanvisningar, statsbidrag m. m.	6
2. Utbildning och rekrytering av polismän	5
3. Klagomål mot polismyndigheter och enskilda polismän	6
4. Upplåtelse av allmän plats, offentliga tillställningar (besvär)	6
5. Godkännande av skjutbana (besvär)	2
6. Preventivmedelshandel (besvär)	14
7. Övriga ärenden	20
	<hr/>
	Summa 59

Civildepartementet

Huvudtablå

Ärendegrupp	Allmänna ärenden	Tjänste-ärenden	Särskilda ärenden	Summa ärenden
1. Arbets- och anställningsvillkor för arbetstagare i allmän tjänst ..	58	2 091	63	2 212
2. Företagsnämnder inom statlig verksamhet	2	—	1	3
3. Utbildning av statens arbetstagare	—	3	14	17
4. Departementet, dess organisation och personal	2	17	14	33
5. Övriga ärenden	6	—	29	35
Summa	68	2 111	121	2 300

Vissa specifikationer

Arbets- och anställningsvillkor för arbetstagare i allmän tjänst

a) beslut att för godkännande överlämna överenskommelser mellan statens avtalsverk och löntagarorganisationer till riksdagens lönelegation	30
b) godkännande av avtal	15
c) medelsanvisning, anslag m. m.	6
d) Övriga ärenden	12
Summa	63

Utbildning av statens arbetstagare

a) bemyndigande att anordna kurser	8
b) anvisande av medel för kursverksamhet m. m.	5
c) övriga ärenden	1
Summa	14

Övriga ärenden

a) befrielse från återbetalning eller ersättning	12
b) medelsanvisningar	3
c) anslagsöverskridanden	4
d) övriga ärenden	10
Summa	29

Konseljärenden år 1966
Fördelning enligt författningsutredningen

Nedanstående redovisning lämnas i syfte att möjliggöra en jämförelse med den sammanställning som författningsutredningen redovisat för år 1955 i betänkandet Regeringsarbetet (SOU 1958: 14 s. 126—132). Indelningen i grupper är således densamma som utredningen använt, och av denna redovisade antal beslut har angetts inom parentes i högra kolumnen. Förändringar i departementens arbetsområden har förekommit efter år 1955 till följd av överflyttningar av ärendegrupper eller andra orsaker. Vissa grupper, som förekom i författningsutredningens sammanställning, kan inte längre redovisas under samma beteckningar. Sådana grupper upp-tas för varje departement sist (under strecket). Å andra sidan redovisas år 1966 grupper i vilka några ärenden inte förekom år 1955. Om författningsutredningen i sådant fall redovisade beteckningen utan ärenden, har i den högra kolumnen införts en *nolla*. Om ärendegruppen är helt ny, markeras detta med ett *streck* i samma kolumn.

Justitiedepartementet

	Antal beslut	
1. Propositioner	32	(27)
2. Lagrådsremisser	27	(17)
3. Utfärdade författningar	83	(51)
4. Kommittédirektiv	14	(11)
5. Övriga kommittéärenden	114	(104)
6. Nådevedermålen	39	(45)
7. Representationskostnader	11	(17)
8. Förordnande eller entledigande av ledamöter m. fl. i styrelse, nämnd e. d.	18	(6)
9. Utseende av officiella delegater	1	(8)
10. Resebidrag för deltagande i internationell kongress e.d.	44	(3)
11. Departementets organisation och personal	89	(57)
12. Riksstyrelsen, regering och riksdag	98	(59)
13. Rikets judiciella indelning	17	(15)
14. Lagskipningen, domstolarna och deras personal	456	(267)
15. Offentlig rättshjälp	2	(7)
16. Åklagarväsendet	35	(—)
17. Tryckfrihetsärenden	5	(0)
18. Fastighetsregister	1	(18)
19. Åtal för brott och förordnande av domstol i vissa fall	8	(23)
20. Kriminalvård	94	(80)
21. Kriminalregister	16	(29)
22. Justitiekanslersämbetet	5	(—)

	Antal beslut	
23. Utlämning för brott	28	(15)
24. Medborgarskapsärenden	7 104	(8 542)
25. Fideikommiss- och testamentsärenden, stiftelser	202	(183)
26. Inskränkningar i rätten att förvärva fast egendom, gruva eller aktier i vissa bolag, ändr. i bolagsordning	169	(65)
27. Tillstånd till äktenskap el. adoption	18	(32)
28. Svensk Författningssamling	0	(0)
29. Nåd i brottmål	1 776	(1 528)
30. Hemliga ärenden (50-årsprotokoll)	4	(3)
31. Polisväsendet jämte allmän ordning och säkerhet	123	(—)
32. Övriga ärenden	119	(48)
Stadsfiskalsorganisationen	—	(12)
Villkorlig frigivning	—	(20)
Justitiekanslers- och riksåklagarämbetena	—	(25)
Summa	10 752	(11 317)

Utrikesdepartementet

1. Propositioner	6	(6)
2. Lagrådsremisser	0	(0)
3. Utfärdade författningar	6	(2)
4. Kommittédirektiv	2	(4)
5. Övriga kommittéärenden	0	(13)
6. Nådevedermålen	0	(2)
7. Representationskostnader	3	(13)
8. Förordnande eller entledigande av ledamöter m. fl. i styrelse, nämnd e. d.	14	(14)
9. Utseende av officiella delegater	66	(50)
10. Resebidrag för deltagande i internationell kongress e. d.	16	(2)
11. Departementets organisation och personal	30	(98)
12. Rikets förhållande till och överenskommelser med främmande makter	1	(42)
13. Sveriges representation i utlandet	204	(201)
14. Utländska beskickningar och konsulat i Sverige	37	(37)
15. Svenska medborgares rätt och bästa i främmande länder	4	(10)
16. Information om Sverige i utlandet	1	(3)
17. Utrikesnämnden	6	(2)
18. Tekniskt och humanitärt bistånd till främmande lands utveckling	74	(—)
19. Hemliga ärenden (50-årsprotokoll)	129	(94)
20. Övriga ärenden	51	(55)
Summa	650	(648)

Försvarsdepartementet

1. Propositioner	16	(21)
2. Lagrådsremisser	1	(0)
3. Utfärdade författningar	81	(24)
4. Kommittédirektiv	4	(4)

	Antal beslut	
5. Övriga kommittéärenden	29	(18)
6. Nådevedermålen	14	(5)
7. Representationskostnader	80	(59)
8. Förordnande eller entledigande av ledamöter m. fl. i nämnd e. d.	48	(42)
9. Utseende av officiella delegater	0	(0)
10. Resebidrag för deltagande i internationell kongress e.d.	318	(135)
11. Departementet, organisation och personal	41	(21)
12. Försvarsmakten, personal o. materiel	1 332	(1 452)
13. Värnpliktsärenden	1 037	(2 193)
14. Undervisning, sjukvård, veterinärvård o. välfärdsanordn.	123	(300)
15. Frivillig försvarsverksamhet	10	(11)
16. Flygteknisk forskning och provningsverksamhet	20	(—)
17. Försvarets fabriksverk och försvarets fabriksfond	16	(—)
18. I bolagsform bedriven försvarsverksamhet	5	(—)
19. Samordning mellan totalförsvarets olika grenar	0	(—)
20. Hemliga ärenden (50-årsprotokoll)	105	(191)
21. Övriga ärenden	18	(62)
Försvarets civila organ	—	(542)
Mark och byggnader	—	(113)
Sjökarteväsendet	—	(3)
Arkiv och museer	—	(3)
Summa	3 298	(5 199)

Socialdepartementet

1. Propositioner	17	(31)
2. Lagrådsremisser	7	(1)
3. Utfärdade författningar	67	(39)
4. Kommittédirektiv	8	(6)
5. Övriga kommittéärenden	39	(35)
6. Nådevedermålen	11	(13)
7. Representationskostnader	3	(12)
8. Förordnande eller entledigande av ledamöter m. fl. i nämnd e. d.	100	(55)
9. Utseende av officiella delegater	15	(8)
10. Resebidrag för deltagande i internationell kongress e.d.	116	(21)
11. Departementet, organisation, personal	21	(34)
12. Barn- och ungdomsvård	125	(132)
13. Åldringsvård	18	(—)
14. Socialhjälp	87	(153)
15. Nykterhetsvård	58	(19)
16. Allmänna barnbidrag; stöd åt barnfamiljer	6	(—)
17. Familje- och pensionärsbostadsbidrag	2	(—)
18. Bosättningslån	1	(—)

	Antal beslut	
19. Understöd ur allmänna arvsfonden.....	321	(370)
20. Allmän hälsovård.....	98	(—)
21. Sjukvårdsväsendet.....	519	(—)
22. Undervisning och vård av psykiskt efterblivna.....	62	(—)
23. Rehabiliteringsverksamhet.....	10	(—)
24. Läkar- och tandläkaryrkenas utövning; folktandvård, m. m.....	45	(—)
25. Utbildning av civil sjukvårdspersonal.....	2	(—)
26. Barnmorskeväsendet.....	3	(—)
27. Apoteksväsendet.....	59	(—)
28. Rättsmedicinska undersökningar.....	15	(—)
29. Allmän försäkring; yrkesskadeförsäkring.....	68	(7)
30. Arbetarskydd, arbetstid.....	40	(118)
31. Internationella arbetsorganisationen.....	6	(—)
32. Övriga ärenden.....	62	(45)
Arbetslöshet, arbetsförmedling, arbetstillstånd, arbets- marknadsstyrelsen.....	—	(165)
Arbetsmarknadsfrågor i övrigt, arbetsavtal, arbets- tvister.....	—	(75)
Barnavård, barnbidrag, bidragsförskott.....	—	(66)
Socialstyrelsen, socialstatistik.....	—	(44)
Utvandring ur riket.....	—	(0)
Bostadsväsendet, bosättningslån, byggnadstillstånd...	—	(429)
Allmänna samlingslokaler.....	—	(74)
Sjukförsäkring, yrkesskadeförsäkring, försäkringsrådet	—	(79)
Kooperationen.....	—	(0)
Folkpensionering, pensionsstyrelsen, riksförsäkringsan- stalten.....	—	(420)
Blindvård.....	—	(0)
Summa	2 011	(2 451)

Kommunikationsdepartementet

1. Propositioner.....	22	(11)
2. Lagrådsremisser.....	4	(—)
3. Utfärdade författningar.....	47	(26)
4. Kommittédirektiv.....	14	(7)
5. Övriga kommittéärenden.....	36	(17)
6. Nådevedermälen.....	9	(5)
7. Representationskostnader.....	16	(15)
8. Förordnande eller entledigande av ledamöter m. fl. i sty- relse, nämnd e. d.....	31	(49)
9. Utseende av officiella delegater.....	39	(33)

	Antal beslut	
10. Resebidrag för deltagande i internationell kongress e.d. .	101	(18)
11. Departementets organisation och personal	32	(19)
12. Postväsendet	81	(61)
13. Tele- och radioväsendet	65	(71)
14. Järnvägar och spårvägar	122	(168)
15. Sjötrafik och hamnar	155	(59)
16. Lufttrafik och flygplatser	63	(45)
17. Vägtrafikregleringen	451	(716)
18. Vägväsendet i övrigt	268	(297)
19. Meteorologiska, hydrologiska och geotekniska undersökningar	15	(31)
20. Bebyggelseplanering och expropriation	485	(923)
21. Byggnadsstyrelsen och dess lokala organ	26	(50)
22. Vatten och avlopp	5	(—)
23. Kronans mark och byggnader	20	(45)
24. Hemliga ärenden (50-årsprotokoll)	3	(0)
25. Övriga ärenden	25	(6)
Elektriska anläggningar och spårvägar	—	(157)
Vattenfall	—	(81)
Summa	2 135	(2 910)

Finansdepartementet

1. Propositioner	42	(66)
2. Lagrådsremisser	5	(2)
3. Utfärdade författningar	96	(88)
4. Kommittédirektiv	7	(14)
5. Övriga kommittéärenden	45	(65)
6. Nådevedermälen	1	(1)
7. Representationskostnader	0	(13)
8. Förordnande eller entledigande av ledamöter m fl. i nämnd e. d.	51	(69)
9. Utseende av officiella delegater	1	(2)
10. Resebidrag för deltagande i internationell kongress e.d. .	19	(0)
11. Departementet, organisation, personal	81	(73)
12. De allmänna riktlinjerna för den ekonomiska politiken . .	5	(19)
13. Internationellt ekonomiskt samarbete	1	(—)
14. Statsregleringen, förvaltning, redovisning	63	(73)
15. Statens skatteväsen, tullväsendet m. m.	575	(557)
16. Kommunal skatteväsendet, upplåning, fondbildning . . .	470	(379)
17. Rationaliserings- o. upphandlingsfrågor, sakrevision	5	(—)
18. Statens fasta och lösa egendom	90	(26)
19. Helt eller delvis statsägda bolag	25	(7)
20. Kredit- o. fondväsende; vissa räntevillkor	57	(69)
21. Det affärsmässiga försäkringsväsendet, krigsförsäkring, krigsskadeersättning, understödsföreningar	17	(—)
22. Myntväsendet, justeringsväsendet, mått o. vikt m. m. . .	11	(16)

	Antal beslut	
23. Tillverkning och försäljning av alkoholhaltiga varor och försäljning av alkoholfria drycker.....	26	(150)
24. Statsmonopol på tillverkning av tobaksvaror.....	1	(10)
25. Statistik (statistiska centralbyrån).....	42	(28)
26. Folkbokföringen.....	19	(11)
27. Hov- o. slotsstaterna; till Konungen och Konungahusets bruk anslagen fast och lös egendom.....	8	(6)
28. Allmänna arvsfonden, avstående från arv, klander av testamente, försäljning av fast egendom.....	81	(128)
29. Jordeboksväsendet m. m.	1	(22)
30. Finansiellt bistånd till främmande lands utveckling.....	13	(—)
31. Hemliga ärenden (20-årsprotokoll).....	22	(—)
32. Hemliga ärenden (50-årsprotokoll).....	17	(20)
33. Övriga ärenden.....	75	(62)
Summa	1 972	(1 976)

Ecklesiastikdepartementet

1. Propositioner.....	11	(18)
2. Lagrådsremisser.....	1	(0)
3. Utfärdade författningar.....	82	(38)
4. Kommittédirektiv.....	11	(15)
5. Övriga kommittéärenden.....	76	(26)
6. Nådevedermälen.....	59	(57)
7. Representationskostnader.....	8	(10)
8. Förordnande, entledigande av nämnd e. d.....	129	(68)
9. Utseende av officiella delegater.....	1	(6)
10. Resebidrag för deltagande i internationell kongress e.d. .	236	(248)
11. Departementet, dess organisation och personal.....	40	(27)
12. Vitterhet, konst, litteratur, teater och film.....	104	(80)
13. Arkiv, bibliotek, museer.....	86	(142)
14. Internationellt kulturellt samarbete.....	34	(—)
15. Frivilligt folkbildningsarbete.....	15	(—)
16. Svenska kyrkan och andra trossamfund.....	565	(637)
17. Skolväsendet.....	937	(2 428)
18. Högre utbildning.....	726	(488)
19. Lärarutbildning.....	122	(—)
20. Övriga ärenden.....	59	(104)
Allmän folkbildning och folkuppfostran, folkhögskolor	—	(42)
Undervisningsväsendet i övrigt.....	—	(283)
Summa	3 302	(4 717)

Jordbruksdepartementet

1. Propositioner.....	16	(31)
2. Lagrådsremisser.....	1	(0)
3. Utfärdade författningar.....	43	(51)
4. Kommittédirektiv.....	4	(7)

	Antal beslut	
5. Övriga kommittéärenden	42	(28)
6. Nådevedermälen	22	(14)
7. Representationskostnader	6	(17)
8. Förordnande, entledigande av ledamöter m. fl. i styrelse, nämnd e. d.	68	(56)
9. Utseende av officiella delegater	14	(13)
10. Resebidrag för deltagande i internationell kongress	101	(28)
11. Departementet, dess organisation och personal	41	(13)
12. Jordbruks- och trädgårdsnäringens rationalisering	124	(—)
13. Prisreglering på jordbrukets och fiskets område	27	(—)
14. Statligt stöd åt vissa jordbruk	34	(—)
15. Livsmedelsförsörjningen	0	(2)
16. Frökontroll och växtskydd	30	(54)
17. Undervisning, forskning och försök på jordbrukets och trädgårdsnäringens område	81	(—)
18. Veterinärväsendet	87	(153)
19. Skogsväsendet	111	(288)
20. Ägofred och virkesmätning	2	(—)
21. Kronans fasta egendom	123	(—)
22. Jordbruks- och fiskeärenden	6	(—)
23. Jordförvärvs- och bolagsförbudslagarna	470	(210)
24. Tillämpning av lagen om äganderättsutredning	2	(—)
25. Lantmäteriväsendet; kartväsendet	67	(185)
26. Fiskeriväsendet	82	(130)
27. Vatten- och luftvård; tillämpning av vattenlagen	104	(—)
28. Lappväsendet; rennärigen	52	(43)
29. Naturvård; friluftslivets främjande; jakt och jaktvård	261	(335)
30. Totalisatorspel	4	(—)
31. Övriga ärenden	66	(68)
Jordbruks- och lantmannanäringarna med därtill hörande forsknings-, försöks- och undervisningsväsende	—	(329)
Stuteriväsendet och hästaveln, ridhuslån	—	(54)
Jordbruksegnahemsväsendet	—	(7)
Jordbrukets kreditväsende och andelsrörelse	—	(51)
Kolonisation, odlingsvägar, vanhävd, dikningsföretag	—	(34)
Tillämpning av vattenlagen, lagarna om ägofred, virkesmätning	—	(8)
Summa	2 091	(2 209)

Handelsdepartementet

1. Propositioner	8	(23)
2. Lagrådsremisser	0	(0)
3. Utfärdade författningar	28	(17)
4. Kommittédirektiv	7	(12)
5. Övriga kommittéärenden	32	(39)
6. Nådevedermälen	3	(4)

	Antal beslut	
7. Representationskostnader	2	(3)
8. Förordnande eller entledigande av ledamöter m. fl. i nämnd e. d.	66	(50)
9. Utseende av officiella delegater	4	(8)
10. Resebidrag för deltagande i internationell kongress e. d.	77	(3)
11. Departementet, organisation, personal	29	(110)
12. In- och utrikeshandel	94	(91)
13. Industri, geologiska undersökningar, bergsbruk, hantverk, hemslöjd, elektrifiering	61	(317)
14. Elektriska anläggningar; statens vattenfall	126	(—)
15. Statens gruvegendom	4	(—)
16. Statlig provningsverksamhet, teknisk forskning, konsumentvaruforskning och upplysning	68	(73)
17. Patent; skydd för varumärken, mönster, modeller	42	(35)
18. Brandfarliga och explosiva varor; kontroll över tillverkning av krigsmateriel	23	(20)
19. Skrivmateriel	1	(—)
20. Aktiebolag, handelsbolag o. enkla bolag; rätt för utlåning att idka handel e. d.	151	(376)
21. Lotterier och användning av inkomst av vadhållning vid idrottstävlingar	175	(199)
22. Den ekonomiska försvarsberedskapen	19	(37)
23. Pris- och konkurrensförhållanden, prisreglering	20	(32)
24. Särskilda regleringsåtgärder betr. förnödenheter av vikt för befolkningen el. produktionen	0	(3)
25. Kommersiellt och handelspolitiskt bistånd till främmande lands utveckling	0	(—)
26. Informationskollegiet	2	(—)
27. Hemliga ärenden (50-årsprotokoll)	103	(114)
28. Övriga ärenden	93	(78)
Sjöfart	—	(124)
Navigations- och fyrväsendet	—	(10)
Lots- och livräddningsväsendet, isbrytarverksamheten	—	(38)
Det affärsmässiga försäkringsväsendet	—	(20)
Utförelsetillstånd	—	(21)
Summa	1 238	(1 857)

Inrikesdepartementet

1. Propositioner	15	(26)
2. Lagrådsremisser	1	(0)
3. Utfärdade författningar	65	(60)
4. Kommittédirektiv	2	(15)
5. Övriga kommittéärenden	23	(54)
6. Nådevedermälen	77	(46)
7. Representationskostnader	20	(19)
8. Förordnande, entledigande av ledamöter m. fl. i styrelse, nämnd e. d.	54	(72)
9. Utseende av officiella delegater	3	(21)

	Antal beslut	
10. Resebidrag för deltagande i internationell kongress e. d.	32	(60)
11. Departementet, dess organisation och personal	35	(43)
12. Länsstyrelser, landsstat	380	(638)
13. Rikets administrativa indelning	83	(40)
14. Kommuner och kommunalförbund	32	(66)
15. Val till riksdagens kamrar; val i övrigt	60	(19)
16. Arbetsmarknaden	301	(—)
17. Bostadsväsendet	105	(—)
18. Allmänna samlingslokaler	69	(—)
19. Byggnadsforskning	8	(—)
20. Hyresreglering	8	(—)
21. Polisväsendet; allmän ordning och säkerhet	116	(345)
22. Utlänningsfrågor m. m.	154	(132)
23. Exekutionsväsendet	120	(—)
24. Brandväsendet	18	(28)
25. Civildförsvaret; kommunernas beredskap	72	(110)
26. Allmän tjänsteplikt	0	(—)
27. Det psykologiska försvaret	1	(—)
28. Butikstängningslagen	41	(—)
29. Hotellstadgan	4	(—)
30. Vapen och ammunition	12	(40)
31. Signalskydd	0	(—)
32. Hemliga ärenden (50-årsprotokoll)	11	(44)
33. Övriga ärenden	29	(196)
Vanföreväsendet	—	(16)
Apoteksväsendet	—	(64)
Barnmorskeväsendet	—	(12)
Tandvård	—	(91)
Sinnessjukvård, sinnesslövärd	—	(104)
Rättsmedicin och rättskemi samt folkhälsan och sär- skilda laboratorier	—	(78)
Alkoholist- och nykterhetsvård	—	(21)
Lösdrivares behandling	—	(3)
Sjukvård i allmänhet, provinsialläkare och lasarett- läkare samt öppen vård	—	(901)
Summa	1 951	(3 364)

Civildepartementet

1. Propositioner	2	(12)
2. Lagrådsremisser	0	(0)
3. Utfärdade författningar	34	(25)
4. Kommittédirektiv	4	(4)
5. Övriga kommittéärenden	6	(14)
6. Nådevedermålen	1	(1)
7. Representationskostnader	0	(4)
8. Förordnande, entledigande av ledamöter m. fl. i styrelse, nämnd e. d.	19	(8)

	Antal beslut	
9. Utseende av officiella delegater.....	0	(0)
10. Resebidrag för deltagande i internationell kongress e. d..	2	(0)
11. Departementet, dess organisation och personal.....	31	(21)
12. Arbets- och anställningsvillkor för arbetstagare i allmän tjänst.....	2 154	(2 095)
13. Företagsnämnder inom statlig verksamhet.....	1	(—)
14. Utbildning av statens arbetstagare.....	17	(—)
15. Övriga ärenden.....	29	(42)
Summa	2 300	(2 226)

**Under tiden januari 1956—februari 1967 meddelade förordnanden
enligt 5 § regeringsformen**

(För åren 1941—1955, se SOU 1958: 14, bilaga F, sid. 141 ff.)

Dag:	Förordnad:	Ärenden:
Justitiedepartementet:		
31/10 1957	Ulla Lindström	Förvaltningsärenden rörande förvärvande och förlust av svenskt medborgarskap.
14/2 1964	Hermansson	På justitiedepartementet ankommande ärenden rörande nåd i brottmål.
18/3 1966	Hermansson	Ärenden om nåd i brottmål (t. o. m. den 30/9 -66).
28/10 1966	Hermansson	Ärenden rörande nåd i brottmål (t. v.).
Utrikesdepartementet:		
31/10 1957	Ulla Lindström	Förvaltningsärenden rörande användningen av anslaget till internationell hjälpverksamhet och därmed sammanhängande frågor om teknisk hjälp till s. k. underutvecklade länder.
27/1 1967	Lange	Ärenden rörande utrikeshandeln med undantag av samfärdselfrågor; (förordnande med den begränsning som följer av 11 § regeringsformen).
Försvarsdepartementet:		
28/6 1962	af Geijerstam	På försvarsdepartementet ankommande ärenden rörande planläggning av riksstyrelsens förflyttning från Stockholm vid krig eller krigsfara samt rörande samordning av den administrativa beredskapen.
17/1 1964	Hermansson	På försvarsdepartementet ankommande ärenden rörande samordning av den administrativa beredskapen.
Socialdepartementet:		
31/10 1957	Ulla Lindström	Lagstiftnings- och förvaltningsärenden rörande barnavård, allmänna barnbidrag, bidragsförskott, social hemhjälp, husmoderssemester och mödrahjälp.
19/9 1962	Chefen för inrikesdepartementet	Anslagsärenden för budgetåret 1963/64 i vad avser socialdepartementet tillhörande ärenden rörande arbetsmarknaden samt bostadsbygandet och därmed sammanhängande frågor.

Dag:	Förordnad:	Ärenden:
25/11 1965	Lundkvist (befriad 9/1-67)	Ärenden rörande statens ungdomsråd.
9/1 1967	Camilla Odhnoff	Ärenden rörande vård av barn och ungdom, allmänna barnbidrag samt andra åtgärder till stöd åt barnfamiljer.

Kommunikationsdepartementet:

1/2 1957	Eliasson	Ärenden rörande anläggningar för vatten och avlopp samt rörande vägar, broar och färjor ävensom rörande geotekniska undersökningar och av statens väginstitut företagna undersökningar.
24/2 1967	Lundkvist	Ärenden rörande överståthållarämbetet och länsstyrelserna; de lokala skattemyndigheterna och kronofogdemyndigheterna; rikets administrativa indelning; landskommuner, municipalsamhällen, köpingar, städer och landstingskommuner samt kommunalförbund; frågor som avses i allmänna ordningsstadgan och lagen om allmänna sammankomster; allmän ordning och säkerhet i övrigt, i den mån ärendena angår kommuns befogenheter eller skyldigheter; brandväsendet; kommunernas beredskap.

Finansdepartementet:

28/2 1967	Wickman	Ärenden rörande de allmänna riktlinjerna för näringspolitiken och den därmed sammanhängande forskningspolitiken; industri och hantverk; Aktiebolaget Atomenergi, Aktiebolaget Ceaverken, svenskt fotografiskt papper och film, Laxå Bruks Aktiebolag, Luossavaara-Kiirunavaara Aktiebolag, Norrbottens Järnverk Aktiebolag, Aktiebolaget Oljetransit, Aktiebolaget Statens Skogsindustrier, Aktiebolaget Statsgruvor, Aktiebolaget Svensk Exportkredit, Aktiebolaget Svensk Torvförädling, Svenska Reproduktions Aktiebolaget, Svenska Skifferoljeaktiebolaget, Törefors Aktiebolag, Uddevallavarvet Aktiebolag, Svenska skeppshypotekskassan och Skeppsfartens sekundärlånekassa; energiförsörjning; bergsbruk, statens gruvegendom och geologisk undersökning; teknisk forskning och dess tillgodogörande samt statlig provningsverksamhet; internationellt ekonomiskt samarbete; finansiellt bistånd till främmande lands utveckling.
-----------	---------	--

Dag:	Förordnad:	Ärenden:
		Ecklesiastikdepartementet:
19/9 1962	af Geijerstam	Ärenden rörande kyrkoväsendet, prästämbetets utövning, prästerskapets samt kyrkomusikernas avlöning och övriga förmåner, ecklesiastika boställen, rikets ecklesiastika indelning samt församlingsstyrelsen och den kyrkliga kommunen i övrigt.
25/11 1965	Lundkvist (befriad 9/1-67)	Ärenden rörande hemgårdar, ungdomens fritidsverksamhet samt ungdomsorganisationers verksamhet och därmed sammanhängande frågor.
9/1 1967	Camilla Odhnoff	Ärenden rörande hemgårdar, ungdomens fritidsverksamhet samt ungdomsorganisationers verksamhet och därmed sammanhängande frågor.

Jordbruksdepartementet:

1/2 1957	Eliasson	Ärenden rörande fiske samt förvaltningsärenden rörande lantmäteriet, jorddelnings-, avvittrings- och mätningväsendet samt bidrag av statsmedel för upprättande av fastighetsregister; allmänna kartväsendet; särskilda regleringsåtgärder beträffande fisk.
----------	----------	---

Handelsdepartementet:

31/10 1957	Ulla Lindström	Förvaltningsärenden rörande konsumentupplysning och därmed sammanhängande frågor.
19/9 1962	Chefen för kommunikationsdepartementet	Anslagsärenden för budgetåret 1963/64 i vad avser handelsdepartementet tillhörande ärenden rörande sjöfarten.
19/9 1962	Chefen för ecklesiastikdepartementet	Anslagsärenden för budgetåret 1963/64 i vad avser handelsdepartementet tillhörande ärenden rörande lotterimedelsfonden.

Inrikesdepartementet:

1/2 1957	Kling	Ärenden rörande tillämpning av utlänningslagen, i vad dessa ärenden ej tillhör annat departement.
1/2 1957	Eliasson	Dels förvaltningsärenden rörande tillämpning av lagen om skyddskoppypning, tillämpning av butikstängningslagen samt städernas donationsjordar och andra kommunala donationstillgångar, dels ock ärenden rörande ändring i rikets kommunala indelning.

Dag:	Förordnad:	Ärenden:
19/9 1962	Chefen för socialdepartementet	Anslagsärenden för budgetåret 1963/64 i vad avser inrikesdepartementet tillhörande ärenden rörande hälso- och sjukvården.
13/8 1965	Chefen för justitiedepartementet	Från och med den 1 oktober 1965, ärenden rörande polisväsendet och sådana ärenden rörande allmän ordning och säkerhet, som sammanhänger med polisväsendet.
13/8 1965	Lundkvist (återkallat 24/2-67)	Ärenden rörande överståthållarämbetet och länsstyrelserna med landsstaten (dock ej utnämning av landshövdingar); rikets administrativa indelning; landskommuner, municipalsamhällen, köpingar, städer och landstingskommuner ävensom kommunalförbund; val till riksdagens kamrar; allmän ordning och säkerhet i den mån dessa ärenden sammanhänger med kommunal verksamhet; brandväsendet; civilförsvaret och kommunernas beredskap; det psykologiska försvaret; signal-skydd.
24/2 1967	Lundkvist	Ärenden rörande val till riksdagens kamrar.

Härtill kommer ett antal förordnanden att viss dag/vissa dagar föredraga ärenden, vilkas föredragning enligt särskilt förordnande ankommer på annan än vederbörande departementschef (vikariat), ävensom några förordnanden att viss dag föredraga särskilda ärenden, vilkas föredragning eljest skulle ankommit på vederbörande departementschef (jäv m. m.).

**Omfördelning av ärenden mellan statsdepartementen
fr. o. m. den 1 januari 1956 t. o. m. den 1 mars 1967**

(För åren 1930—1955, se SOU 1958: 14, bilaga G, s. 153 f.)

S. F. S.

- 672/1955 överflyttades från K till H ärenden angående kanaler med undantag av de till statens vattenfallsverk hörande kanalerna, farleder och hamnar;
överflyttades från Fö till H ärenden angående sjökarteväsendet
- 113/1958 överflyttades från Jo till Fi ärenden angående jordbrukskasserörelsen;
överflyttades från S till H ärenden angående understödsföreningar som ej uteslutande avser att bereda understöd vid arbetslöshet
- 214/1963 överflyttades från S till In ärenden angående arbetstvister, arbetsförmedling, arbetsvård, arbetslöshet, arbetslöshetsförsäkring och arbetsmarknadsfrågor i övrigt, understödsföreningar för understöd vid arbetslöshet, flyktingar, bostadsväsendet, allmänna samlingslokaler, byggnadsforskning och hyresreglering;
överflyttades från In till S ärenden angående allmän hälsovård, sjukvårdsväsendet, undervisning och vård av psykiskt efterblivna, vanföreväsendet, läkar- och tandläkarkonstens utövning, utbildning av civil sjukvårdspersonal, apoteksväsendet, undervisningsväsendet för barnmorskor och barnmorskeväsendet i övrigt, folk- tandvård och rättsmedicinska undersökningar;
överflyttades från H till K ärenden angående in- och utrikes sjöfart, kanaler, farleder, hamnar, arbetstid å fartyg, befäl å handelsfartyg, sjöbefälsundervisning, mönstring av sjöfolk, tillsyn å fartyg, skeppsmätningväsendet, registrering av fartyg, sjökarteväsendet, lots- och fyrväsendet, sjöräddningsväsendet, statens isbrytarverksamhet och dispaschörväsendet;
överflyttades från H till Fi ärenden angående det affärsmässiga försäkringsväsendet och understödsföreningar i allmänhet;
fördes samtliga ärenden angående statistik till Fi
- 809/1964 överflyttades från K till E ärenden rörande sjöbefälsundervisning;
överflyttades från K till H ärenden rörande elektriska anläggningar samt statens vattenfall och deras tillgodogörande
- 256/1966 överflyttades från In till Ju ärenden angående polisväsendet samt allmän ordning och säkerhet utom frågor som angår kommuns befogenheter eller skyldigheter eller som avses i allmänna ordningsstadgan, lagen om allmänna sammankomster, butikstängningslagen och preventivmedelsförordningen;
överflyttades från So till E ärenden rörande utbildning av civil sjukvårdspersonal och barnmorskor
- 44/1967 överflyttades från In till Fö ärenden rörande civilförsvaret, det psykologiska försvaret och signalskydd;

S. F. S.
44/1967
(forts.)

överflyttades från In till S ärenden angående handel med preventivmedel;

överflyttades från In till K ärenden rörande brandväsendet, överståthållarämbetet och länsstyrelserna, de lokala skattemyndigheterna och kronofogdemyndigheterna, rikets administrativa indelning, landskommuner, municipalsamhällen, köpingar, städer och landstingskommuner ävensom kommunalförbund, kommunernas beredskap, frågor som avses i allmänna ordningsstadgan och lagen om allmänna sammankomster, allmän ordning och säkerhet i övrigt i den mån ärendena angår kommuns befogenheter eller skyldigheter;

överflyttades från H till Fi ärenden rörande industri och hantverk, energiförsörjning, bergsbruk, statens gruvegendom, geologisk undersökning, teknisk forskning och dess tillgodogörande samt statlig provningsverksamhet;

överflyttades från H till In ärenden rörande kreditstöd från statens hantverks- och industrilånefond samt stöd åt företagareföreningar

Vissa uppgifter angående departementens personal

Tabell 1. Antalet tjänster i personalförteckningarna för departementen under budgetåret 1961/62

(Ang. motsvarande uppgifter för tidigare år, se SOU 1958: 14 s. 133)

Befattning	SB	Ju	Fö	S	K	Fi	E	Jo	H	In	Civ	S:a
Statssekreterare..		1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	10
Expeditionschef..		1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	10
Avdelningschef...			1			2			1		1	5
Chef för rättsavdelning.....				1		1		1		1		4
Chef för landsstatsavdelning.....										1		1
Byråchef för lagärenden.....	1	4	1	1	1	3	1		1	1		14
Byråchef för tekniska ärenden..					1							1
Byråchef.....	2	2	1	1	2	4	2	2	2	4	2	24
Kansliråd.....		3	4	4	4	3	4	4	2	2	3	33
Regeringsrättssekreterare.....				2	2	13	1			2		20
Byrådirektör....		1		2	2		1	1	1	1		9
Budgetsekreterare		1	3	2		5	3	2	2	3	4	25
Redaktör.....						1						1
Förste kanslisekreterare....		8	7	3	5	10	15	7	8	7	7	77
Kanslisekreterare o. a.....			2	3	3	2	1	1	1			13
Kamrerare.....						1						1
Förste aktuarie ..		1				1					1	3
Kassör.....						1						1
Registrator.....		1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	10
Kontorsskrivare..							1					1
Förste kansliskrivare.....		1	2	1		1		1	1	1	1	9
Kansliskrivare...		3	2	1		4	1	1		1		13
Kontorist.....				1		4	2	1		3		11
Expeditionsförman.....						1						1
Förste expeditionsvakt	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	11
Förste telefonist..						1						1
Kanslibitråde....	1	3	2	2	2	1	3	1	4	1		20
Bilförare.....						2						2
Expeditionsvakt .	1	2	2	2	2	4	3	2	2	2	1	23
Telefonist.....						9						9
Kontorsbiträde ..	1	13	5	8	10	22	9	3	8	9	2	90
Summa	7	46	36	38	38	100	51	31	37	43	26	453

Tabell 2. Antalet tjänster i personalförteckningarna för departementen under budgetåret 1966/67

Befattning	SB	Ju	Fö	S	K	Fi	E	Jo	H	In	Civ	S:a
Statssekreterare..	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	11
Expeditionschef..		1	1	1	1	1	1	1	1*	1	1*	10
Rättschef.....	1	1	1	1	1	1	1	1		1		9
Avdelningschef...			2			2				1		5
Departementsråd		7	2	2	4	8	4	1	2	4	1	35
Kansliråd.....	1	6	11	6	10	11	4	8	2	5	5	69
Departementssekreterare/kanslisekreterare....	3	25	29	28	34	44	53	27	34	27	13	317
Avdelningsdirektör/byråchef...						1				1		2
Regeringsrättssekreterare....				2	4	16	1			3		26
Budgetsekreterare							1					1
Byrådirektör o.a..		6	6	7	10	15	12	6	7	7	6	82
Officerare.....			12									12
Redaktör.....						1						1
Förvaltare.....			1									1
Förste kanslist...						1						1
Kanslist.....		3	1	3	3	4	4	2	2	2	1	25
Assistent.....						2		1		1	1	5
Registrator.....		1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	11
Kassör.....						1						1
Föreståndare.....						1						1
Kontorsskrivare..		4	3	2	3	9	1	2	1	2		27
Materialförv.....		1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	10
Expeditionsförm..	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1		12
Förste telefonist..						6						6
Kansliskrivare...	2	6	4	4	2	8	4	2	4	4		40
Bilförare.....						2						2
Kontorist.....		3	2	1			5			1		12
Expeditionsvakt..	2	3	1	1	1	5	2	1	2	2	1	21
Kanslibitråde....	1				1		1		4			7
Kontorsbitråde...	1	11	2	1	4	15		3	2	6	2	47
Telefonist.....						3						3
Summa	14	81	82	63	82	162	98	59	65	72	34	812

*) tillika rättschef

Anm.: Personalförteckningarna för budgetåret upptar tjänster enligt både den 1965 beslutade nya departementsorganisationen och — övergångsvis — den äldre organisationen. Enligt särskilda på grund härav meddelade föreskrifter skall drygt 100 i staterna för handläggande personal upptagna tjänster hållas vakanta.

Tabell 3. Tablå över antalet den 1 september 1956 i statsrådsberedningen och de skilda departementen anställda

Befattning	SB	Ju	Fö	S	K	Fi	E	Jo	H	In	Civ	S:a
Statssekreterare..		1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	10
Expeditionschef..		1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	10
Rättsavdelnings- chef.....				1		1		1				3
Avdelningschef....										1		1
Lagbyråchef.....	1	3	1				1			1		7
Kansliråd.....		3	4	4	3	3	5	3	2	2	3	32
Byråchef.....		2	1	1	3	5	3	1	2	1	2	21
Kanslichef.....										1		1
Byrådirektör.....					1							1
Budgetsekreterare			1	1		1	1	1	1	1	1	8
Regeringsrätts- sekreterare....				1	3	14	1			2		21
Förste auktarie ..											1	1
Förste kanslisek- reterare.....		6	6	5	6	7	10	7	7	8	2	64
Förste sekreterare	1											1
Extra tjänsteman		2		1					1	2	1	7
Kanslisekreterare		4	7	4	4	3	8	5	3	1	6	45
Amanuens.....		4	2	2	1	11	6	1	3	4	4	38
Krigsmateriel- inspektör.....									1			1
Registrator.....		1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	10
Kontorsskrivare..						1	1					2
Förste kansliskri- skrivare.....						1						1
Kansliskrivare...	1	4	3	1	3	5	1	2	1	3	1	25
Kontorist.....		1		2		5	3	1	5	2	2	21
Kanslibitråde....	1	8	6	7	5	8	8	4	4	5	1	57
Kontorsbiträde...		15	2	6	6	29	6	3	10	4	3	84
Förste expeditionsvakt	1	2	1	1	1	2	1	1	1	1	1	13
Expeditionsvakt .	1	7	3	3	3	10	6	3	5	4	1	46
Sakkunnig.....		4	3	6	4	6	4	1	7	4	6	45
Summa	6	68	43	49	46	115	68	37	56	50	38	576

Anm.: Tabellen hämtad ur SOU 1958: 14 s. 14.

Tabell 4. Tablå över antalet anställda våren 1967

Befattning	SB	Ju	Fö	S	K	Fi	E	Jo	H	In	Civ	S:a
Statssekreterare..	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	11
Expeditionschef..		2	1	2	1	1	2	1	1*	1	1*	13
Rättschef.....	1	2	1	1	1	1	1	1		1	1	11
Avdelningschef...			2			3						5
Departementsråd		9	2	2	4	8	5	1	3	4	1	39
Kansliråd.....	1	5	11	7	8	9	8	10	3	5	4	71
Departements- sekreterare/ kanslisekre- terare.....	3	13	29	22	23	34	40	21	28	13	13	239
Avdelningsdirek- tör/byråchef o.a.....	1					1				1	1	4
Regeringsrätts- sekreterare....		2		2	3	13	1			4		25
Byrådirektör o.a.		5			1	4		1		1		18
Officerare.....			12									12
Redaktör.....						1						1
Sekreterare.....		1										1
Förvaltare.....			1									1
Kanslist.....		6	5	4	4	6	9	2	4		2	42
Assistent.....		6	3	1	1	10	2	3	3	1	1	31
Registrator.....		1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	10
Kassör.....						1						1
Föreståndare....						1						1
Kontorsskrivare..		8	5	2	2	13	3	3	3	1	2	42
Materialför- valtare.....		2	1	1	1	1		1	1	1	1	10
Expeditionsförm..	2	3	1	1	1	2	3	1	1	1		16
Förste telefonist..						5						5
Kansliskrivare...	2	33	15	11	12	33	17	9	11	19	4	166
Bilförare.....						5						5
Kontorist.....		14	4	6	7	22	5	4	7	1	7	77
Expeditionsvakt o.a.....	2	7	2	5	6	17	7	4	5	8	1	64
Kanslibitråde....	1						4		2		1	8
Kontorsbitråde...	1	5	2	3	1	6	2	1		2		23
Telefonist.....						13						13
Personalkonsulent /sjuksköterska .											17	17
Summa	15	125	105	72	78	212	111	65	74	66	59	982
Sakkunnig.....		44	16	8	10	30	7	3	11	11	5	145
Summa	15	169	121	80	88	242	118	68	85	77	64	1 127
Kommittépersonal		60	23	45	15	32	54	12	8	47	1	297
Summa	15	229	144	125	103	274	172	80	93	124	65	1 424

*) tillika rättschef

Anm.: På grund av smärre ofullständigheter i källmaterialet kan vissa detaljuppgifter vara felaktiga. Uppställningen torde dock ge en i allt väsentligt riktig bild av personaluppsättningen inom Kungl. Maj:ts kansli mars/april 1967.

**Promemorior från departementsutredningens decentraliseringsgrupp med förslag
om överflyttning av beslutanderätt från Kungl. Maj:t till underlydande
myndigheter**

Nr	Ärenden om	Förslag om delegering till	Åtgärd
1	statsbidrag till byggande och förbättring av allmänna hamnar	sjöfartsstyrelsen	
2	statsbidrag till byggande av fiskehamnar	d:o	
3	anvisande av medel för utförande av statliga farledsarbeten	d:o	
4	dispens från vissa bestämmelser i sjöbefälskungörelsen	d:o	SFS 1966: 496
5	tillstånd för utländsk medborgare att tjänstgöra som radiotelegrafist på svenskt fartyg	d:o	
6	statsbidrag till byggande av enskild väg	länsstyrelsen, alt. väg- och vattenbyggnadsstyrelsen	
7	statsbidrag till vissa kommunikationsändamål	väg- och vattenbyggnadsstyrelsen	
8	statsbidrag och lån till anskaffande av invalidfordon	arbetsmarknadsstyrelsen	prop. 1965: 1 bil. 13 s. 102
9	statsbidrag till allmänna barnbidrag enligt särskilt medgivande av riksdagen	socialstyrelsen	prop. 1965: 1 bil. 7 s. 88
10	statsbidrag till uppförande eller inrättande av barnhem	d:o	bestämmelserna om statsbidrag upphävda genom SFS 1965: 226
11	understöd till nödställda svenska medborgare, som varaktigt och utan anknytning till svenska intressen uppehåller sig i utlandet	d:o	k.br. 3.6.66 (till UD:s understödsnämnd)
12	statsbidrag till de offentliga rätts-hjälpsanstalterna	riksrevisionsverket	SFS 1965: 301
13	statsbidrag för utomprocessuell rätts-hjälp annorledes än genom offentlig rättshjälpsanstalt	d:o	SFS 1965: 302
14	statsbidrag för täckande av driftsunderskott vid vanförestalterna	medicinalstyrelsen	k.br. 17.12.65
15	statsbidrag för täckande av driftsunderskott vid Eugeniahemmet	d:o	k.br. 17.12.65
16	statsbidrag till uppförande eller inrättande av särskolor och vårdanstalter för psykiskt efterblivna	skolöverstyrelsen och medicinalstyrelsen	SFS 1966: 162
17	dispens från vissa bestämmelser i stadgan för barnmorskeundervisningen	medicinalstyrelsen	stadgan upphävd SFS 1966: 752
18	bidrag av regleringsavgifter enligt 4 kap. 14 § vattenlagen	länsstyrelsen	
19	bidrag ur jaktvårdsfonden	domänstyrelsen, alt. statens naturvårdsnämnd	SFS 1965: 260
20	bidrag ur älgskadefond	d:o	SFS 1965: 260
21	dispens från vissa bestämmelser i jaktstadgan	d:o	SFS 1966: 288
22	tillstånd att bemyndiga gode män vid ackordsförhandling utan konkurs	kommerskollegium	SFS 1966: 59 och 60
23	dispens från vissa bestämmelser i fiskeristadgan	fiskeristyrelsen	SFS 1965: 142

Nr	Ärenden om	Förslag om delegering till	Åtgärd
24	infriande av lånegaranti för hemslöjds-, hantverks- och småindustri-företag, m. m.	kommerskollegium	SFS 1965: 102
25	beviljande och infriande av lånegaranti för turishotellföretag m. m.	d:o	k.br. 30.6.65
26	uttagande av kommunala avgifter i vissa fall	länsstyrelsen	
27	inträde vid arméns gymnastik- och idrottsskola	chefen för armén	k.br. 3.6.65
28	dispens från åldersbestämmelser m. m. vid antagande av musikelever och musikaspiranter vid försvaret	d:o	SFS 1965: 258
29	användningen av vissa utgiftsposter på staten för statens allmänna fastighetsfond	resp. fondförvaltande myndighet	k.br. 15.6.65 k.br. 14.7.65
30	användningen av det under jordbruksdepartementets huvudtitel uppförda reservationsanslaget Befrämjande i allmänhet av fiskerinäringen	fiskeristyrelsen	
31	bidrag av fiskeavgiftsmedel enligt vissa bestämmelser i vattenlagen	d:o	
32	tillsättning av vissa tjänster, m. m.	Kungl. Maj:t underlydande myndigheter	SFS 1965: 285
33	återbetalning av erlagd älgavgift	domänstyrelsen, alt. statens naturvårdsnämnd	k.br. 3.6.1966
34	avsked och entledigande samt tillstånd att kvarstå i tjänst	Kungl. Maj:t underlydande myndigheter	SFS 1965: 285
35	tillstånd att anordna lotteri	kommerskollegium	
36	avläggande av licentiatexamen m. m. vid jordbrukshögskola	vederbörande högskola	SFS 1966: 174 (skogshögskolan) SFS 1966: 481 (veterinärhögskolan)
37	ersättning för skador inom vissa civila myndigheters verksamhetsområde	vederbörande myndighet	SFS 1965: 667, 688 m. fl. instruktioner (delvis)
38	ersättning för skador av rymlingar m. fl.	socialstyrelsen	
39	ersättning för skador inom försvaret	försvarets civilförvaltning	k.br. 15.9.65
40	ersättning för skador inom civilförsvaret	civilförsvarsstyrelsen	SFS 1965: 676
41	ersättning för intrång i enskilt fiske	försvarets civilförvaltning	k.br. 15.9.65
42	tjänstebrevsrätt	poststyrelsen	SFS 1965:599
43	rätt att trycka publikationer	vederbörande myndighet	SFS 1966: 77
44	sjukpension m. m.	statens personalpensionsverk	
45	filialundervisning vid folkhögskola m. m.	skolöverstyrelsen	k.br. 27.5.66
46	förordnande av militära besiktningsmän ¹	överbefälhavaren	SFS 1966: 26
47	ersättning för skador på tamdjur förorsakade av rovdjur, m. m.	statens naturvårdsnämnd	k.br. 16.6.66
48	bidrag till forskningsändamål	vederbörande forskningsråd eller motsvarande organ	prop. 1966: 1 (delvis)
49	utlån av föremål från vissa museer	vederbörande museiledning	SFS 1966: 151 (statens hist., myntkab.)

¹ Dessa ärenden tidigare avgjorda i kommandoväg.

Nr	Ärenden om	Förslag om delegering till	Åtgärd
50	intagning och utbildning av folkskol- och småskollärare, m. m.	vederbörande rektor resp. skolöverstyrelsen	vilas i avvaktan på ny organisation av lärarutbildningen
51	befrielse från ersättningskyldighet vid kassabrist		k.br. 29.6.66
52	beslut av Riksföreningen mot cancer om forskningsbidrag	riksföreningen	(poststyrelsen) k.br. 4.8.66
53	anstånd med värnpliktstjänstgöring ¹	vederbörande militära myndigheter samt nyinrättad besvärsnämnd	SFS 1966: 432—435
54	befrielse från värnpliktstjänstgöring	vederbörande militära myndigheter samt nyinrättad besvärsnämnd	SFS 1966: 432—435
55	statens fasta maskinanläggningar	vederbörande myndighet	k.br. 29.6.66
56	rätt att mottaga gåva eller donation för statsverkets räkning	mottagande myndighet	
57	byggande av kyrka	byggnadsstyrelsen	måste underställas 1968 års kyrkomöte
58	tjänstledighet m. m.	vederbörande myndighet	SFS 1966: 213
59	befrielse från artistskatt	rikskattenämnden	
60	tillstånd att för vetenskaplig eller annan jämställd undersökning ta del av register	myndighet som för vederbörande register	
61	statsbidrag till kurser för virkesmätare	skogsstyrelsen	k.br. 6.5.66
62	befrielse från eller återbäring av vissa avgifter m. m. vid införsel av varor till riket		överlämnat till tull- lagstiftningskommittén
63	förordnande av kommunal trafikövervakning	rikspolisstyrelsen	prop. 1967: 20
64	entledigande av landstingskommunalt anställda provinsialläkare m. fl.	medicinalstyrelsen	
65	tillstånd för utlänningar och vissa bolag att förvärva fast egendom, m. m.	länsstyrelsen och patent- och registreringsverket	prop. 1967: 121
66	rätt att på kronomark bryta vissa icke inmutningsbara mineraler	domänstyrelsen, alt. kommerskollegium	prop. 1967: 34
67	nedsättning av eller befrielse från arvsskatt och gåvoskatt	kammarkollegium	
68	dispens från skyldigheten att föra färdskrivare	statens biltrafiknämnd	
69	dispens från medicinska krav för trafik kort	länsstyrelsen	
70	dispens från föreskrifter om övningskörning	statens trafiksäkerhetsverk	
71	klassificering av fordon, dispens i vissa fall från bestämmelserna om registrering och saluvagnslicens	väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och länsstyrelsen	
72	dispens från skyldigheten att ha trafik kort	länsstyrelsen	
73	dispens från förbud att föra fordon på motorväg och motortrafikled	väg- och vattenbyggnadsstyrelsen	
74	dispens från åldersvillkor i vägtrafikförordningen, yrkestrafikförordningen, m. m.	väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och länsstyrelsen	

¹ Dessa ärenden tidigare avgjorda i kommandoväg.

Nr	Ärenden om	Förslag om delegering till	Åtgärd
75	tillstånd för affärsbank och centralkassa för jordbrukskredit att inrätta avdelningskontor	bankinspektionen	överlämnat till kreditinstitututredningen
76	utrikes resor	vederbörande myndighet	prop. 1967: 1 (delvis)
77	tillstånd för utlänning att sluta handelsbolag m. m.	kommerskollegium	
78	bidrag ur lappfonden	lantbruksstyrelsen	
79	bidrag till renskötselns främjande (tillägg till PM 18)	d:o	
80	bidrag av medel enligt 15 § 5 mom. renbeteslagen	länsstyrelsen	
81	ersättning till ordningsmän i lappbyar, m. m.	länsstyrelsen	
82	utrikes resor inom försvarsdepartementets verksamhetsområde	vederbörande myndighet	k.br. 3.3.67
83	befogenhet att besluta om tullnederlagsrätt, m. m.	generaltullstyrelsen	
84	nedsättning av eller befrielse från arvsskatt och gåvoskatt	kommerskollegium	
85	reskostnadsersättning och traktement åt vikarie för kyrkoherde i utlandsförsamling	domkapitlet i Uppsala	
86	tillstånd för järnvägsstyrelsen och poststyrelsen att driva linjetrafik	länsstyrelsen, statens biltrafiknämnd	

Sammanställning
över närmare sakuppgifter och/eller yttranden av avdelningarna
i vissa ärenden som behandlats av utskottet

I. Behandlingen hos Kungl. Maj:t av riksdagens skrivelser

Ur den utredning som verkställdes i detta ämne må följande här intas:

a) *Rskr 1966: 128* (KU 26). I enlighet med utskottets hemställan anhöll riksdagen i anledning av motioner om en utredning av möjligheterna att förbättra dagspressens ekonomiska villkor och av frågan om den samhällsliga informationen genom dagspressen. Ärendet är alltså beroende på Kungl. Maj:ts prövning (Ju 66).

b) *Rskr 1966: 264* (SU 143) i anledning av vissa frågor i riksdagens år 1965 församlade revisorers berättelse. I förteckning II (Fi 44) upplyses att skrivelsen dels anmälts i konselj den 16/12 1966, dels i viss del är beroende på Kungl. Maj:ts prövning. Av statsrådsprotokollet för finansärenden nämnda dag (nr 65) framgår, att Kungl. Maj:t — beträffande punkterna 9 och 10 i utskottsutlåtandet — förordnat att tryckta exemplar av riksdagens skrivelse samt utlåtandet jämte utdrag ur statsrådsprotokollet skulle överlämnas till handelsdepartementet för handläggning av de under dessa punkter omfördälda ärendena. I förteckning II finns inte skrivelsen upptagen under handelsdepartementet.

c) *Rskr 1966: 324* (L²U 61) i vad gäller motioner om höjning av straffmaximum för olaga handel med narkotika. Efter en redogörelse för straffbestämmelsen i narkotikaförordningen och vid varusmuggling, framhöll utskottet bl. a., att medicinalstyrelsen och rikspolisstyrelsen tillstyrkt höjning av straffmaximum för illegal försäljning av narkotika och hänvisat till att skillnaden i fråga om maximistraff för detta brott och för varusmuggling var omotiverad. Socialstyrelsen däremot hade icke funnit straffskärpning befogad. Utskottet anförde vidare att förhållandena på området efter år 1962 utvecklats på ett sådant sätt, att det syntes angelägnare än någonsin att med kraft ingripa mot framför allt personer, som yrkesmässigt distribuerade narkotika. En höjning av maximistraffet framstod därför såsom motiverad. Utskottet ansåg det angeläget att straffbestämmelserna utan dröjsmål bleve föremål för översyn, varvid en narkomanvårdskommitténs under första halvåret 1967 aviserad PM borde beaktas. Utskottet hemställde att riksdagen måtte ge till känna vad utskottet anförde, vilket bifölls av riksdagen. Kungl. Maj:t beslöt den 30 december 1966 överlämna skrivelsen till medicinalstyrelsen. Skrivelsen finns inte upptagen i förteckning II.

d) *Rskr 1966: 345* (SU 144) i anledning av Kskr 1966: 39 med redogörelse för Nordiska rådets session i Köpenhamn 1966 jämte motioner. I en motion

hemställdes om åtgärder från svensk sida så att en i rådets rekommendation begärd utredning om stöd åt samnordiska åtgärder på formgivningens område snarast kom till stånd. Statsutskottet hemställde, att riksdagen med bifall till motionen gav Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört, nämligen att utredningen borde företas snarast möjligt. Riksdagen biföll denna hemställan. Den 30 december 1966 (UD nr 1) beslöt Kungl. Maj:t lägga skrivelsen till handlingarna samt föreskriva, att utdrag ur statsrådsprotokollet skulle tillställas kommunikations- och handelsdepartementen. Skrivelsen återfinns inte i förteckning II.

e) *Rskr 1966: 377* (L³U 57) i anledning av prop. 128 med förslag till lag om vissa gemensamhetsanläggningar m. m. Förslaget bifölls av riksdagen med viss redaktionell ändring, varjämte anhölls om viss utredning rörande mindre vatten- och avloppsanläggningar. I förteckning I anges skrivelsen efter anmälan den 16 december 1966 slutbehandlad genom utfärdande av SFS 700—707. I statsrådsprotokollet för justitieärenden nämnda dag (nr 50) förordnas endast om utfärdande av angivna författningar (se ang. 1964 års förordnas endast om utfärdande av angivna författningar (se ang. 1964 års vatten- och avloppsutredning i riksdagsberättelsen 1967, Ju: 44, s. 52).

f) *Rskr 1959: 238* (L²U 26) i anledning av väckt motion. Riksdagen anhöll om utredning angående förmåner för blinda och döva barn som vistas på anstalt. I förteckning II (S 3) anges behandlingen av skrivelsen sålunda: Anmäld den 28 maj 1959 varvid skrivelsen överlämnades till socialpolitiska kommittén. Kommittén har den 2 juni 1966 slutfört sitt arbete och avlämnat en promemoria innefattande dess slutliga ståndpunkt i fråga om åldringsvård och handikappvård (SOU 1966: 45) samt därvid återlämnat riksdags-skrivelsen. Skrivelsen har anmälts på nytt den 2 september 1966, varvid den överlämnades till familjepolitiska kommittén. Skrivelsen är därmed slutbehandlad.

g) *Rskr 1964: 145* (BeU 29). Riksdagen anhöll i anledning av motioner om skyndsamt utredning och förslag rörande påföljd för den som på offentlig plats eller under liknande förhållanden hujder minderåriga på alkohol-drycker. Enligt förteckning II (Fi 6) har skrivelsen anmälts och slutbehandlats den 27 januari 1966, varvid förordnades att skrivelsen skulle överlämnas till alkoholpolitiska utredningen.

Det må antecknas att olika redovisningsprinciper begagnas i förteckning II. Sålunda utmärks justitiedepartementets redovisning av att uppföljningen av behandlingen av en riksdagsskrivelse är noggrannare och därmed mera långtgående. Detta innebär exempelvis att en skrivelse med anhållan om viss utredning och förslag till riksdagen inte betraktas som slutbehandlad, förrän proposition i ämnet framlagts eller, där utredning inte föranleder någon proposition, redovisning i ärendet på annat sätt lämnats riksdagen, t. ex. vid avskrivning i förteckning II. Bland de övriga departementen förekommer däremot, att en riksdagsskrivelse av denna typ redovisas som slutbehandlad i och med att den överlämnats till någon kommitté. Av justitiedepartementets redovisning framgår även, att en riksdagsskrivelse som kan sägas innehålla flera (del-) spörsmål, ej avförs ur förteckning II, förrän samtliga spörsmål vederbörligen behandlats.

2. Sena remissvar i vissa ärenden

2:a avd.

Tablå över handläggningstid m. m. för vissa besvärärenden som avgjorts av Kungl. Maj:t år 1966

Klagande	Ärende	Besvärén ink. t. dep:t	Remisser	K. M:ts beslut; dag	K. M:ts be- slut; innehåll
1. Dellen- byggd- ens Lastbil- central och K. S. Sjodin	Besvär över LSt i X län beslut den 20/3 1965 om byggnads- förbud enligt 109 § byggn.lagen för vissa områden i Ede i Dels- bo kommun för tiden t.o.m. 28/2 1966	5/5 1965	LSt. 11/5 1965 Ytr.: 14/7 1965 Byggn. styr. 16/7 1965 Ytr.: 18/3 1966	1/4 1966	Ej åtgärd (komm.dep.)
2. Tore Hansson m.fl.	Besvär över LSt i Y län beslut den 18/3 1964 varigenom läns- styrelsen med stöd av 71 § expropria- tionslagen föreskrev att Graningeverkens AB skulle intill den 1/7 1965 äga erforder- ligt tillträde till vissa fastigheter för utförande av förun- dersökning för två planerade högspän- ningsledningar	21/4 1964 27/4 1964	LSt 29/4 1964 Ytr.: 17/6 1964 Kommerskoll. 1/7 1964 Ytr.: 20/1 1966	11/2 1966	»Enär tiden för det av LSt ge- nomöverklaga- de resolutionen meddelade till- ståndet till för- undersökning utlöpt, finner K. M:t besvä- ren icke förän- leda någon K. M:ts åtgärd». (handelsdep.)
3. Ruth Palmblad	Besvär över LSt i B län utslag den 9/8 1963 ang. föreläg- gande jämlikt 70 § byggnadsstadgan att borttaga byggnader	31/10 1963	LSt 4/11 1963 Ytr. 3/7 1964 Byggn.styr. 7/7 1964 Ytr.: 4/10 1965	6/5 1966	K. M:t upphäv- de beslutet så- vitt angick en bryggstuga samt forklara- de Ruth Palm- blad berättigad att bibehålla en sommarstu- ga i 3 år (komm. dep.) Föredraget i regeringsrät- ten 23/3 1966.
4. K. G. Ceder- lund m.fl.	Besvär över LSt i I län beslut den 18/11 1964 ang fastställelse av stadsplan	8/12 1964	LSt 8/12 1964 Ytr.: 12/2 1965 Byggn.styr. 25/2 1965 Ytr.: 22/9 1966	21/10 1966	Utan bifall (komm.dep.)
5. Dödsboen efter Six- ten och Elsa Sandberg	Besvär över LSt i B län beslut den 17/12 1963 ang. ändrad tomtindelning för kv. Björnen i Öre- grund	4/1 1964	LSt 9/1 1964 Ytr.: 7/3 1964 Byggn.styr. 11/3 1964 Ytr.: 2/8 1965 Lantmåteri- styr. 20/9 1965 Ytr.: 11/7 1966	2/9 1966	K. M:t upphäv- de LSt:s beslut (komm.dep.)

Klagande	Ärende	Besvären ink. t. dep:t	Remisser	K. M:ts beslut; dag	K. M:ts be- slut; innehåll
6. Fredric Kvist	Besvär över LSt i O län res. den 3/12 1963, varigenom LSt avslag en ansökan av Kvist om tillstånd jämlikt 1 § strandlagen att uppföra en sommarstuga å fastighet inom Östra Orusts kommun.	3/1 1964	LSt 7/1 1964 Yttr.: 25/5 1964 Byggn.styr. 26/5 1964 Yttr.: 28/2 28/2 1966	1/4 1966	Bifall (komm. dep.)
7. Erik Eliason	Besvär över LSt i O län res. den 29/9 1961, varigenom LSt — i underställd fråga huruvida hinder från strandlagssynpunkt mötte mot viss avstyckning från två fastigheter i Landvetters kommun — icke medgav undantag från föreskriften i 19 kap. 13 § 2 mom. första punkten jorddelningslagen.	28/2 1964	LSt Yttr.: 6/7 1964 Byggn.styr. Yttr.: 28/3 1966	15/4 1966	Bifall; K. M:t upphävde res., enär det icke ankommit på LSt:n att i ärendet meddela beslut enligt nämnda lagrum (komm.dep.)
8. Gustaf Bengtsson o.a.	Besvär över LSt i L län res. den 29/10 1964 med förordnande jämlikt 1 § strandlagen för visst område inom Örkeljunga kommun.	24/11 1964	LSt 1/12 1964 Yttr.: 12/5 1965 Byggn.styr. 17/5 1965 Yttr. 21/3 1966	6/5 1966	Ej skäl göra ändring i resolutionen (komm.dep.)
9. John Nilsson	Besvär över LSt i L län utslag den 8/2 1964, vari LSt — i anledning av besvär av Nilsson över byggnadsnämnds beslut om vitesföreläggande m. m. — icke gjort ändring i nämndens beslut i huvudsaken.	3/3 1964	LSt 7/3 1964 Yttr.: 22/6 1964 Byggn.styr. 30/6 1964 Yttr.: 22/10 1965	27/5 1966	Utan bifall (komm.dep.) Föredraget i regeringsrätten 20/4 1966
10. Bertil Eriksson	1) Besvär över LSt i S län utslag den 7/12 1964, vari LSt fann av Eriksson anförda besvär över byggnadsnämnds vitesföreläggande vara för sent inkomna samt 2) ansökan om att få bibehålla byggnad.	5/1 1965	LSt 8/1 1965 Yttr.: 20/3 1965 Byggn.styr. 24/3 1965 Yttr. 3/3 1966	29/6 1966	Utan bifall (komm.dep.) Föredraget i regeringsrätten 1/6 1966.

3. Avvisning av besvär på formella grunder

2:a avd.

(Kommunikationsdepartementet)

Till belysning av den aktuella frågeställningen må följande tre fall anföras.

a) Länsstyrelsen i Södermanlands län förordnade genom resolution den 4 november 1965 med stöd av 31 a § lagen om allmänna vägar att enskild väg ej fick utan länsstyrelsens tillstånd anslutas till en i beslutet närmare angiven ny sträckning av riksväg 55 vid Sköldinge. Därjämte förordnade länsstyrelsen att två befintliga, till berörda vägsträckor anslutande enskilda vägar ej vidare finge användas för ändamålet. I länsstyrelsens resolution hade intagits besvärshänvisning enligt vilken besvär över beslutet skulle vara inkomna till kommunikationsdepartementet inom en månad från länsstyrelsens beslut. Besvärshänvisningen stod i överensstämmelse med 65 § lagen om allmänna vägar, där det heter att den som är missnöjd med länsstyrelsens beslut enligt 31 a § har att, vid talans förlust, inom en månad från den dag, då beslutet meddelades, däröver anföra besvär hos Konungen. — Över beslutet såvitt det avsåg förbud mot användningen av befintliga enskilda vägar, anfördes besvär dels av Edvin Andersson, Hagtorp, Valla, dels av Axel Jonsson, Granstorp, Valla. Anderssons besvär inkom till kommunikationsdepartementet den 9 december 1965 och Jonssons besvär den 22 december 1965. Besvären remitterades först till länsstyrelsen i Södermanlands län, som avgav yttrande den 11 februari 1966, samt därefter till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen som avgav utlåtande den 31 augusti 1966. I ärendet inkom även en skrivelse från Sköldinge kommun, vari kommunen på anförda skäl anhöll att besvären måtte bifallas. — Kungl. Maj:t yttrade i beslut den 7 oktober 1966: »Enär besvären icke inkommit inom föreskriven tid, upptages de ej till prövning.»

b) Länsstyrelsen i Blekinge län förklarade genom resolution den 26 april 1966 på ansökan av Östra Blekinge Lagerhusförening u. p. a., Lyckeby, att föreskrifterna i 110 § byggnadslagen icke skulle utgöra hinder för byggnadsnämnden i Lyckeby att meddela sökanden byggnadslov för uppförande av en silobyggnad i anslutning till befintlig spannmålssilo på fastigheten Lyckå 2¹. I resolutionen var även intagen en besvärshänvisning av följande lydelse: »Klagan över detta beslut må föras hos Konungen genom besvär, vilka skall ha inkommit till Kungl. kommunikationsdepartementet inom tre veckor från det klaganden fick del av beslutet.» — Besvärshänvisningen överensstämde med vad som i 150 § byggnadslagen föreskrivits om fullföljd av talan mot länsstyrelsens beslut av här förevarande slag. — Över beslutet anförde makarna Gustaf och Maja Magnusson besvär, som inkom till kommunikationsdepartementet den 25 maj 1966. Besvären remitterades till länsstyrelsen som i sitt den 2 augusti 1966 avgivna yttrande bland annat upplyste, att klagandena enligt mottagningsbevis den 3 maj 1966 erhållit del av överklagade beslutet och att besvären följaktligen inkommit för sent och icke torde kunna upptagas till prövning. Härefter remitterades ärendet den 8 augusti 1966 till byggnadsstyrelsen, som avgav utlåtande den 10 oktober samma år. — Kungl. Maj:t, som avgjorde ärendet den 18 november 1966, yttrade: »Enär besvären icke inkommit till Kungl. Maj:t inom föreskriven tid, upptagas de icke till prövning.»

c) Sedan kommunalnämnden i Noraskogs kommun hos byggnadsnämnden i kommunen ansökt om byggnadslov för ombyggnad av gamla ålderdomshemmet vid Älvestorp till kommunalhus beslöt byggnadsnämnden den

26 januari 1961 bevilja byggnadslov under viss förutsättning. — Över byggnadsnämndens beslut anförde ledamoten i byggnadsnämnden Tage Midby, som reserverat sig mot beslutet, besvär hos länsstyrelsen med yrkande, att beslutet måtte upphävas. Till stöd för sin talan anförde han huvudsakligen, att ärendet enligt 67 § byggnadsstadgan bort hänskjutas till länsstyrelsen för prövning. I yttrande över besvären hemställde byggnadsnämnden, att länsstyrelsen, i händelse av bifall till desamma, måtte pröva ärendet enligt 67 § byggnadsstadgan. Länsstyrelsen i Örebro län meddelade utslag på besvären den 29 maj 1962, vari länsstyrelsen dels fann lagligt upphäva byggnadsnämndens beslut dels ock fann byggnadsnämndens framställning om tillstånd till anordningarnas utförande icke föranleda någon länsstyrelsens åtgärd. — Över detta beslut anfördes besvär hos Kungl. Maj:t av K. Berg m. fl. ledamöter i byggnadsnämnden. Besvären inkom till kommunikationsdepartementet den 4 juli 1962 och remitterades följande dag till länsstyrelsen, som i utlåtande i ärendet den 21 maj 1964 hemställde att besvären skulle lämnas utan bifall. I utlåtandet upplystes att Kungl. Maj:t den 29 april 1964 förordnat om sammanläggning fr. o. m. den 1 januari 1965 av Noraskogs kommun och Nora stad. Till länsstyrelsens utlåtande hade fogats yttranden från kommunalnämnden och byggnadsnämnden i Noraskogs kommun samt från länsarkitekten i länet. — Ärendet remitterades därefter den 27 maj 1964 till byggnadsstyrelsen. I sitt den 18 april 1966 avgivna yttrande anförde styrelsen bland annat att klagandena icke syntes äga behörighet att föra talan mot länsstyrelsens utslag. Icke heller syntes behörighet ha förelegat för Tage Midby att överklaga byggnadsnämndens beslut i målet. — Sedan besvären den 19 oktober 1966 föredragits i regeringsrätten som hemställde att Kungl. Maj:t icke skulle upptaga desamma till prövning avgjordes ärendet genom beslut av Kungl. Maj:t i statsrådet den 2 december 1966. Beslutet hade följande lydelse: »Enär klagandena icke i sin egenskap av ledamöter i byggnadsnämnden äga behörighet att föra talan mot länsstyrelsens utslag, samt de ej visat, att de på annan grund äga besvärsrätt, upptager Kungl. Maj:t icke besvären till prövning.»

4. Handläggningen av tre särskilda besvärärenden

2: a och 3: e avd.

(Justitie-, handels- och inrikesdepartementen)

a) Med stöd av 71 § expropriationslagen föreskrev länsstyrelsen i Kalmar län den 6 juni 1963 i anledning av en av Aktiebolaget Atomkraftverk gjord ansökan att erforderligt tillträde till bland andra fastigheterna Ävrö 1¹² och 1¹⁴ i Misterhults kommun skulle under åren 1963 och 1964 lämnas bolaget och hos bolaget anställd personal för utförande av undersökningar för en kraftverksanläggning vid Simpevarp i Misterhults kommun, varjämte länsstyrelsen medgav bolaget att på fastigheterna avverka de växande träd, vilkas fällande erfordrades för undersökningarnas utförande. — Över länsstyrelsens beslut anfördes besvär av ägarna till nämnda fastigheter. — Besvären, som handlades inom handelsdepartementet, remitterades till länsstyrelsen, som efter att ha inhämtat yttrande från bolaget i ett den 23 augusti 1963 avgivet utlåtande hemställde att besvären skulle lämnas utan bifall. — Kungl. Maj:t avgjorde ärendena den 14 oktober 1966 varvid Kungl. Maj:t fann besvären icke föranleda någon åtgärd.

Vid förfrågan hos departementet om anledningen till dröjsmålet med ärendenas avgörande har upplysts, att akterna försvunnit vid någon tid-

punkt efter det att länsstyrelsen avgett sitt yttrande. Akterna hade sedermera rekonstruerats genom infordrande av avskrifter. Efter det att ärendena avgjorts av Kungl. Maj:t hade originalhandlingarna återfunnits.

b) Länsstyrelsen i Hallands län meddelade genom beslut den 3 december 1965 kriminalassistenten K. ett vikariatslöneförordnande som förste polisassistent i lönegraden Ao 17 för tiden den 16 december 1965—den 30 juni 1966.

Klaganden A., förste polisassistent i lönegraden Ao 17, erhöll del av länsstyrelsens beslut den 24 december 1965. I en den 10 januari 1966 till inrikesdepartementet inkommen skrift anförde A. besvär över beslutet. Den 11 januari sändes handlingarna på remiss till länsstyrelsen. Tid för avgivande av utlåtande föreskrevs inte. Den 13 januari översände länsstyrelsen handlingarna till polismästaren för yttrande. Den 23 mars återkom ärendet med yttranden från vederbörande polismyndigheter, förklaring från K. och påminnelser från klaganden A. ävensom länsstyrelsens eget yttrande (»skäl saknas att meddela A. ett vikariatslöneförordnande i lönegrad Ao 17, då han redan innehar ordinarie tjänst i samma lönegrad. Arbetsuppgifterna — — — är i stort sett likartade. A:s önskemål om tjänstebyte bör därför ej gå före K:s intresse av förordnande på högre tjänst»). Den 18 april förordnades att rikspolisstyrelsen skulle avge utlåtande. Tid härför föreskrevs ej. I utlåtande den 14 juli yttrade styrelsen bl. a. att A. borde ha kommenderats att upphålla den sökta tjänsten, varefter vikariatslöneförordnande på den av honom innehavda tjänsten i stället borde ha ledigförklarats. Styrelsen fortsatte: Sedan den ifrågakvarande tjänsten blivit vakant har emellertid A. genom beslut av länsstyrelsen den 20 juni erhållit densamma fr. o. m. den 1 juli 1966. Ärendet synes därför icke nu vidare påkalla någon Kungl. Maj:ts åtgärd. — Utlåtandet inkom till justitiedepartementet den 19 juli. — I beslut den 7 oktober 1966 uttalade Kungl. Maj:t: »Eftersom besvärerna avser numera förfluten tid föranleder de ej något Kungl. Maj:ts vidare yttrande.»

c) Enligt lagen den 14 juni 1917 om förbud för vissa underhållsskyldiga att avflytta från riket äger utmättningsman meddela förbud för underhållsskyldig att avflytta från riket, om fara är för handen att han avflyttar utan att ha ställt pant eller borgen. Sådant förbud skall genast underställas överexekutor. — Enligt passkungörelsen den 7 november 1941 skall — när avflyttningsförbud meddelats — passmyndigheten *antingen* återkalla passet, om den finner att vederbörande inte kan betros med att inneha pass, *eller* begränsa passets giltighetstid (till högst sex månader) eller giltighetsområde.

Klaganden är folkhögskolestuderande, född år 1946. Den 14 juli 1961 utfärdade länsstyrelse pass med fem års giltighetstid för honom. Sedan av stadsfogde meddelat avflyttningsförbud faststälts av överexekutor, återkallade länsstyrelsen den 25 november 1964 passet tills vidare. Genom beslut den 7 mars 1966 återkallades passet slutligt »enär avflyttningsförbudet fortfarande vore gällande». Besvär häröver inkom till inrikesdepartementet den 11 mars 1966. Klaganden hemställde om skyndsamt under åberopande av bl. a. en förestående, obligatorisk studieresa till Tjeckoslovakien. Den 11 mars förordnades om länsstyrelsens utlåtande. Tid härför föreskrevs ej. I yttrande som inkom den 17 mars hemställde länsstyrelsen, att besvärerna måtte lämnas utan bifall. Härför åberopades uttryckligen endast samma omständighet som låg till grund för återkallelsebeslutet, »enär hindret för innehav av pass ännu icke upphört — — —». Den 24 april inkom från klaganden hemställan att ärendet måtte påskyndas. — K. M:ts beslut meddelades den

hemställan att ärendet måtte påskyndas. — Kungl. Maj:ts beslut meddelades den 25 november 1966, och innehöll följande: »Eftersom giltighetstiden för passet numera gått till ända, finner Kungl. Maj:t besvären ej föranleda någon vidare åtgärd.»

5. Befrielse från värnpliktstjänstgöring för naturaliserade svenska medborgare
(Försvarsdepartementet)

1:a avd.

Avdelningen har granskat akterna till de 67 ärenden angående befrielse från värnpliktstjänstgöring för naturaliserade svenska medborgare, som avgjorts av Kungl. Maj:t under tiden januari—oktober 1966. Avdelningen har därvid funnit, att en förutsättning för befrielse regelmässigt har varit att sökanden fullgjort militärtjänstgöring i annat land under en tidsperiod ej understigande 240 dagar. Den praxis som sålunda tillämpats föranleder ingen erinran från avdelningen, som emellertid vill nämna att i ett fall befrielse medgetts oaktat militärtjänstgöring i annat land inte fullgjorts och ej heller annat skäl redovisats i de till ärendet hörande handlingarna.

6. Statligt lokaliseringsstöd

1:a avd

(Inrikesdepartementet)

Avdelningen har för granskning infordrat akterna i samtliga de av Kungl. Maj:t under år 1966 efter beredning i inrikesdepartementet avgjorda ärendena angående statligt lokaliseringsstöd enligt 1965 års kungörelse därom (nr 101).

I *bilaga 7* till detta memorial lämnas i *avd. B* en kortfattad redogörelse för ärendena samt vissa allmänna upplysningar och anmärkningar i anslutning därtill, främst härrörande från den kanslimässiga bearbetningen av materialet.

Avdelningens granskning har inte gett anledning till erinran mot handläggning eller beslut i hithörande frågor. Avdelningen vill emellertid i detta sammanhang framhålla följande.

I vissa ärenden har den uppgivna sysselsättningseffekten av investeringsverksamheten varit mycket ringa och i några fall t. o. m. obefintlig eller negativ. Stödkostnaden i förhållande till redovisad sysselsättningseffekt har vidare stundom varit hög. Avdelningen har vid bedömningen av dessa fall beaktat följande synpunkter. Det statliga lokaliseringsstödet under nu pågående femårsperiod har redan från början karakteriserats som en försöksverksamhet. Verksamheten måste bedömas med utgångspunkt härifrån. Vidare befinner sig för närvarande stora delar av näringslivet i en omdaningsprocess, där strukturändringar och rationaliseringsåtgärder i många fall är nödvändiga, om företagen skall kunna fortsätta sin verksamhet. Stödfrågorna kan därför inte avgöras endast med beaktande av en uppgiven hög siffra för direkt sysselsättningsökning. Hänsyn måste också tagas både till den indirekta sysselsättningsökning, som ofta blir en följd av gjorda investeringar, och till den omfattande sysselsättningsminskning av både direkt och indirekt natur, som på sikt kan bli en följd om stödåtgärder inte vidtas. Beträktade mot denna bakgrund föranleder de nu avsedda företagen och stödåtgärderna ingen erinran från avdelningens sida.

7. Tillstånd att ianspråktaga och/eller överföra investeringsfonder m. m.

2:a avd.

(Finansdepartementet)

Avdelningen har granskat akterna till samtliga 166 av Kungl. Maj:t under år 1966 efter beredning i finansdepartementet avgjorda ärenden angående tillstånd att ianspråktaga och/eller överföra investeringsfonder m. m.

I *bilaga 7* till detta memorial lämnas i *avd. A* en kortfattad redogörelse för materialet.

Avdelningen har vid sin granskning inte funnit anledning till anmärkning mot ärendenas handläggning men har ansett sig böra omnämna följande. Investeringsfondernas användning i lokaliseringssyfte har fortsatt under år 1966. Utvecklingen synes avdelningen sedan 1963 års lagstiftning ha gått i den riktningen, att fondernas disponerande i sådant syfte blivit alltmer framträdande och att således det ursprungliga syftet med lagstiftningen — att under tider av konjunktur nedgång vidmakthålla sysselsättningsnivån — trätt mera i bakgrunden. Avdelningen vill härutinnan hänvisa till vad bankoutskottet påpekade år 1964 om att ett fortsatt lokaliseringsspolitiskt utnyttjande av fonderna skulle medföra, särskilt för norrlandslänens del, att fonderna inte längre skulle kunna påräknas såsom ett verksamt medel vid konjunktur nedgång. Detta uttalande har under år 1966 haft viss aktualitet vid bedömning av de lokaliseringsstödande åtgärder i Borås-området, varom ett stort antal ärenden ang. tillämpning av investeringsfondslagstiftningen år 1966 bär vittnesbörd.

8. Fastställelse av torghandelstaxor

2:a avd

(Handelsdepartementet)

Enligt 74 § kommunallagen skall fullmäktiges beslut om nya eller förhöjda avgifter på den allmänna rörelsen, för begagnande av de platser, som anvisats åt densamma, eller de inrättningar som är gjorda till dess betjäning, underställas Kungl. Maj:ts prövning och fastställelse för att vinna bindande kraft. Torghandelsavgifter har i praxis ansetts som avgifter på den allmänna rörelsen.

Vid prövningen av ärenden angående fastställande av torghandelstaxor har Kungl. Maj:t att iakttaga bl. a. följande alltjämt gällande föreskrift:

KONGL. MAJ:TS NÄDIGE RESOLUTION och Förklaring uppå the allmänne Beswär, som Thes trogne Undersåtare af Riksens Allmoge uti Sverige och Finland, igenom theas utskickade Fullmächtige hafwa vid thenne Riksdagen i underdånighet ingifwa låtit.

Gifwen Stockholm i Råd-Cammaren den 1, Augusti 1727.

44.

Att en del små — Städer fordra Stånd-penningar af Allmogen, som med sina waror till marknaderne ditfara, och dem på öpne torget eller gatan försälja, det finner Kongl. Maj:t så mycket mera olageligt, som ingen Kongl. Förordning gifwer them ther til anledning, och wil förthenskul hermedelst hafwa en sådan egenwillighet alldeles förbuden.

Under år 1966 handlades och avgjordes ärenden angående fastställande av torghandelstaxor för städerna Nässjö, Mariestad, Värnamo och Karlstad.

Såvitt angår tillämpning av 1727 års förordning erhöll taxorna enligt Kungl. Maj:ts fastställelsebeslut följande lydelse:

a) *Nässjö*: »Vid tillfällig försäljning av egna jordbruksprodukter, skogsbär, svamp och dylikt uttages ingen avgift»;

b) *Mariestad*: »Å Gamla torget skola finnas ett mindre antal avgiftsfria platser»;

c) *Värnamo*: »För tillfälliga platser skall avgifter erläggas endast av yrkesmässiga torghandlare»;

d) *Karlstad*: »Från avgifters erläggande äro befriade tillfälliga försäljare av lantmannaprodukter såsom ägg, fjäderfä, skogsfågel och vilt, bär, ris, frukt, vilda blommor, svamp o. d.»

Avdelningen har vid granskningen av ifrågavarande fyra ärenden uppmärksammat, att taxornas bestämmelser om undantag från avgift fått väsentligt olika utformning. Det framstår som önskvärt att större likformighet vinnas i detta hänseende. Det är också angeläget att regeln ges sådan lydelse, att den i 1727 års resolution angivna rätten till avgiftsfrihet garanteras. Såvitt angår de ovan nämnda taxorna kan det i något fall (*Mariestad*) anses tveksamt, om den fastställda regeln erbjuder tillfredsställande garantier.

9. Hemsändande av utlänningar

3:e avd.

(Socialdepartementet)

Utlänningslagen den 30 april 1954 (nr 193) innehåller i första stycket av § 71 följande bestämmelse: Konungen meddelar bestämmelser om hemsändande av utlänning, som faller fattigvården till last eller omhändertages jämlikt barnavårdslagen eller sinnessjuklagen och som icke är politisk flykting.

Sådana bestämmelser som här avses var under år 1966 meddelade *dels* i KK den 26 januari 1951 (nr 35) vilken anknöt till sinnessjuklagen och upphörde att gälla med utgången av år 1966, *dels* i KK den 5 oktober 1956 (nr 492) ang. anmälan om socialhjälp åt utlänningar m. m. I stället för den förstnämnda gäller numera KK den 18 november 1966 (nr 585) ang. tillämpningen av lagen om beredande av sluten psykiatrisk vård i vissa fall.

Avdelningen har för granskning infordrat akterna till 29 av Kungl. Maj:t efter beredning i socialdepartementet under år 1966 avgjorda konseljärenden angående hemsändande av utlänningar. Av dessa har bl. a. framgått följande.

Kungl. Maj:ts prövning av framställning av länsstyrelse om hemsändande av utlänning utmynnar som regel i ett beslut av innebörd *antingen* att framställningen inte skall föranleda någon åtgärd *eller* att framställning skall göras genom utrikes- eller socialdepartementets försorg i vederbörandes hemland om hans mottagande där. Sedan svar inkommit på sådan framställning som sist nämnts prövas ärendet ånyo, varvid i de flesta fall förordnas *antingen* att framställningen inte längre skall vidhållas *eller* att länsstyrelsen skall ombesörja att vederbörande på lämpligt sätt återförs till hemlandet. I ett av de granskade fallen har förekommit att Kungl. Maj:t — efter framställning av länsstyrelsen — upphävt ett sådant beslut om återförande.

Ärendena angående hemsändande av utlänning, som varit intagen på mentalsjukhus, har handlagts på motsvarande sätt. Ansökan har gjorts som regel av överläkare på sjukhuset och i övriga fall av patienten eller anhöriga till honom. Medicinalstyrelsen har alltid avgett yttrande över ansökningsen.

Den företagna granskningen har inte gett avdelningen anledning till erinran mot handläggning eller beslut i ärendena. Avdelningen har emellertid påpekat följande. Oaktat »fattigvården» genom 1956 års lag om socialhjälp (nr 2) ombildats till socialhjälp, talas det i 71 § utlänningslagen fortfarande om utlännings »som faller fattigvården till last». Visserligen stadgar övergångsbestämmelserna till socialhjälpslagen generellt, att i lag eller författning förekommande hänvisning till eller syftning på föreskrift som ersatts genom bestämmelser i socialhjälpslagen, skall föranleda tillämpning av den senare bestämmelsen. Begreppet fattigvård får emellertid numera anses ha fått en närmast nedsättande betydelse och bör därför inte bibehållas i gällande lagar. I viss mån kan motsvarande synpunkter även anföras beträffande den i nämnda paragraf i utlänningslagen förekommande hänvisningen till den genom den nya lagstiftningen om psykiatrisk vård den 1 januari 1967 upphävida sinnessjuklagen. De berörda frågorna bör enligt avdelningens mening uppmärksammas vid översyn av utlänningslagstiftningen.

10. Understöd till svenska medborgare som är bosatta i utlandet

3:e avd.

(Socialdepartementet)

Kungl. Maj:t beviljar sedan lång tid tillbaka efter behovsprövning i varje särskilt fall understöd till svenska medborgare som är bosatta utomlands. Som förutsättning för understöd gäller i allmänhet — enligt vad departementsutredningen uttalat i en promemoria den 28 november 1964 — att vederbörande är varaktigt oförmögen att försörja sig och att hans situation i övrigt är sådan att han, om han bott i Sverige, skulle ha varit berättigad till socialhjälp enligt 12 § socialhjälpslagen.

Understöden är i flertalet fall periodiska och utgår därvid med maximerat månadsbelopp för högst ett budgetår i sänder. Enligt uppgift från år 1963 fanns det då inemot 100 understödstagare tillhörande denna kategori. Av dessa bodde ca 80 i Europa och 15 i Sydamerika. Sådana understöd, som inte bestäms att utgå periodiskt, avser mestadels kostnader för sjukvård, begravning, hemresa till Sverige, anskaffande av kläder etc.

Ärendena handlades tidigare i socialdepartementet men den 3 juni 1966 uppdrog Kungl. Maj:t — i anledning av departementsutredningens ovan nämnda promemoria — åt UD:s understödsnämnd att handlägga desamma.

Avdelningen har granskat de inom socialdepartementet beredda konselj-ärendena angående understöd till utomlands bosatta, nödlidande svenska medborgare, i vilka beslut meddelats under år 1966. Antalet sådana ärenden har varit tämligen ringa, främst beroende på nyssnämnda beslut den 3 juni 1966. Omständigheterna i de enskilda fallen är vidare helt naturligt mycket varierande.

Avdelningen framhåller i anledning av granskningen, att det stöd, som det här är fråga om, numera kommit att framstå som en form av obligatorisk socialhjälp (jfr 12 § socialhjälpslagen). Avdelningen finner det också riktigt, att bedömningen av hithörande ansökningar — som härrör från ett tämligen begränsat antal, förhållandevis isolerade människor — sker med ledning av de för obligatorisk socialhjälp givna reglerna. Det synes avdelningen angeläget, att prövningen av såväl stödbehov som bidragsstorlek sker med viss liberalitet inom de relativt vidsträckta ramar, som dessa regler inrymmer.

11. Understöd ur allmänna arvsfonden

3:e avd

(Socialdepartementet)

Avdelningen har vid årets dechargearbete ägnat uppmärksamhet åt de under granskningsåret inom socialdepartementet handlagda ärendena angående utdelning ur allmänna arvsfonden. Undersökningen har avsett vissa grupper av dylika ärenden och omfattat 180 av samtliga 321 ärenden under året.

Vid granskningen av praxis i utdelningsärendena har inte framkommit något som ger anledning till anmärkning mot Kungl. Maj:ts handläggning av ärendena. I likhet med vad utskottet anförde i 1965 års dechargebetänkande (nr 27) beträffande det då ifrågavarande granskningsåret, har avdelningen konstaterat, att bidragsgivningen till stor del inriktats på inrättandet av ungdomslokaler. Enligt inhämtade upplysningar har dock under år 1966 utdelningen till barnstugor varit av ungefär samma omfattning som utdelningen till ungdomslokaler.

Avdelningen upplyser, att den av utskottet år 1965 omnämnda utredningen i början av år 1967 avgett ett betänkande med förslag till ändringar i arvsfondslagstiftningen, åsyftande bl. a. vidgning av ändamålen för utdelning. Utredningen har sålunda föreslagit, att bidrag även skall kunna lämnas för stöd åt äldre och handikappade. Betänkandet har ännu inte slutbehandlats hos Kungl. Maj:t.

12. Vissa anslagsöverskridanden

3:e avd.

(Social- och ecklesiastikdepartementen)

I statsrådsprotokollen redovisas ett stort antal beslut om medgivande till överskridande av poster i avlönings- och omkostnadsstater m. m. som fastställts av Kungl. Maj:t med stöd av riksdagens beslut. I syfte att erhålla en översiktlig bild av förekomsten av anslagsöverskridanden och deras orsaker har avdelningen granskat akterna till de 50 konseljärenden i sådana frågor som avgjorts under år 1966 efter beredning i socialdepartementet.

Av de i ärendena behandlade överskridandena avser fyra budgetåret 1964/65, 45 budgetåret 1965/66 och ett budgetåret 1966/67. I åtta fall inkom ansökningarna först efter utgången av det med framställningen avsedda budgetåret. Utlåtande från riksrevisionsverket inhämtades över tre framställningar. Verket motsatte sig inte i något av dessa fall bifall till gjorda ansökningar men uttalade i två fall viss kritik mot den ansökande myndighetens förfarande. Vid beredningen av ärendena inom Kungl. Maj:ts kansli infordrades vidare i åtskilliga fall kompletterande uppgifter. Kungl. Maj:ts beslut innebar i ett fall avslag, i elva fall medgivande med lägre belopp än vad som begärts och i 38 fall helt bifall till gjorda framställningar. I besluten har stundom intagits viss erinran till den berörda myndigheten. Av riksdagen givet generellt bemyndigande för Kungl. Maj:t att för budgetåret 1965/66 medge vissa överskridanden av genom riksdagens beslut maximerade anslag och anslagsposter (rskr 14/1965) begagnades i fyra fall.

Avdelningen framhåller, att anslagsöverskridanden kan bero på många orsaker, även legitima, och att sådana aldrig kan helt undvikas. Avdelningen vill dock understryka vikten av att föreliggande möjligheter att erhålla medgivande till överskridande av fastställda anslag inte missbrukas. Det får givetvis inte vara så, att verksamheten bedrivs med visst frångående av anslagsdirektiven i förlitande på att godkännande alltid skall kunna erhållas i efterhand.

I det övervägande antalet granskade ärenden har förekommande anslagsöverskridanden berott på omständigheter, som knappast kunnat förutses eller undvikas. I några fall synes dock vissa brister ha förelegat beträffande den begärande myndighetens eller institutionens eget handlande.

Avdelningen har inte funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts handläggning av eller beslut i ärendena.

Avdelningen har även granskat tre konseljärenden angående överskridande av anslag till Dramatiska Teatern¹ och Kungl. Teatern m. m., vilka efter beredning i ecklesiastikdepartementet avgjorts under år 1966, i ett fall efter riksdagens hörande (rskr 1966:58). Ärendena föranleder ingen avdelningens erinran mot Kungl. Maj:ts handläggning eller beslut.

13. Praxis i medborgarskapsärenden

3:e avd.

(Justitiedepartementet)

Avdelningen har granskat KM:ts beslut under år 1966 i medborgarskapsärenden. Den har inte funnit anledning till särskilt yttrande men redovisat granskningen med vissa påpekanden.

Avdelningen har uppmärksammat vissa frågor som kan uppkomma i samband med s. k. dubbelt medborgarskap. (Jfr motioner 1967, I: 556 och II: 437, L¹U 1967: 27 och kamrarnas skiljaktiga beslut 21/4 1967.) Enligt många utländska medborgarskapslagar medför en naturalisation i annat land automatiskt befrielse från det tidigare medborgarskapet, medan andra länder ej erkänner naturalisation i ett land som grund för förlust av medborgarskap. För befrielse fordras särskilt beslut härom. De skilda medborgarskapslagstiftningarna har exempelvis ansetts medföra följande konsekvens. Ett i Sverige fött barn, vars föräldrar är svenska medborgare ehuru endera tillika — enligt *annat lands lag* — är utländsk medborgare, kan bli svensk och utländsk medborgare. Vissa komplikationer kan uppstå vid besök i hemland eller annat land som inte accepterat det svenska naturalisationsbeslutet. Från vissa grupper av naturaliserade svenska medborgare har vidare anförts viss kritik mot den redovisning av dubbelt medborgarskap, som sker vid kyrkobokföringen.

I anslutning till dessa spörsmål har inhämtats följande, som avdelningen velat bringa till utskottets kännedom. För att fästa den naturaliserades uppmärksamhet på det förhållandet, att han trots naturalisationsbeslutet alltjämt kan vara bibehållen vid sitt tidigare medborgarskap, expedieras sedan år 1963 regelmässigt jämte Kungl. Maj:ts naturalisationsbeslut till sökanden i förekommande fall en stencilrad papperslapp med denna text: »Observera att även om Ni nu blivit svensk medborgare Ni kanske fortfarande är medborgare i Edert tidigare hemland.» Vederbörande kan då söka befrielse från sitt tidigare medborgarskap eller eljest vidtaga erforderliga mått och steg. »Lappen» (ca 8 × 20 cm) har emellertid getts ett så enkelt utförande, att den ibland kan förbises, vilket i enskilda fall kunde leda till mindre önskvärda konsekvenser.

Från utrikesdepartementet har utgått en ämbetsskrivelse den 4 januari 1967 rörande medborgarskapet för här i riket födda barn till svensk och sovjetisk medborgare, som klarlägger ett uppmärksammat spörsmål. I skrivelsen uttalas bl. a. att barn mellan två svenska medborgare, av vilka

¹ Beträffande Dramatiska Teaterns anslagsöverskridanden kan hänvisas till riksdagens revisorers berättelse över 1966 års granskning av statsverket, s. 262 ff.

den ena tillika är sovjetisk medborgare enligt sovjetisk lagstiftning, ej automatiskt erhåller sovjetiskt medborgarskap, när båda föräldrarna vid barnets födelse vistas utom riket, och att förvärv av sovjetiskt medborgarskap i sådant fall först sker efter visst registreringsförfarande och med båda föräldrarnas medgivande.

Slutligen har avdelningen inhämtat, att frågan om slopandet av anteckning om dubbelt medborgarskap vid kyrkobokföringen är föremål för övervägande.

14. Ärende angående ändrad kommunindelning

1:a avd.

(Inrikesdepartementet)

Enligt en av Kungl. Maj:t år 1964 fastställd plan för indelning av Älvsborgs samt Göteborgs och Bohus län i kommuner skall Ödeborgs kommun i Älvsborgs län uppdelas på två kommunblock. Den del av kommunen som motsvaras av Ödeborgs och Torps församlingar skall, jämte Färgelanda och Högsäters kommuner, ingå i Färgelanda kommunblock i Älvsborgs län. Återstående del, Valbo-Ryrs församling, skall jämte andra kommuner ingå i Munkedals-blocket i Göteborgs och Bohus län.

Ödeborgs kommunalfullmäktige beslöt om ifrågavarande sammanläggningar vid sammanträden den 8 december 1965 och 14 februari 1966. Det senare beslutet innebar att Högsäters kommuns medverkan till en sammanläggning i enlighet med blockindelningen inte skulle utgöra en förutsättning för sammanläggningen av Ödeborgs och Torps församlingar med Färgelanda kommun.

I skrivelser till kammarkollegiet den 24 januari och 15 februari 1966 anhöll Munkedals och Ödeborgs kommuner resp. samarbetsnämnden i Färgelanda kommunblock att kollegiet måtte föreslå Kungl. Maj:t att ovan angivna sammanläggning genomfördes.

Sedan besvär anförts över Ödeborgs kommunalfullmäktiges beslut den 14 februari, upphävde länsstyrelsen beslutet genom utslag den 30 mars. Länsstyrelsen uttalade därvid, att beslutet den 8 december förutsatte medverkan i kommunsammanläggningen av Högsäters kommun och därför måste anses sakna verkan.

Kammarkollegium hemställde i skrivelse den 1 april 1966 att Kungl. Maj:t måtte förordna *antingen* — därest nämnda besvär blivit slutgiltigt prövade och ogillade — om sammanläggning av Ödeborgs och Torps församlingar med Färgelanda kommun och av Valbo-Ryrs församling med Munkedals kommun *eller* — därest besvären blivit slutgiltigt prövade och gillade eller ännu icke slutgiltigt avgjorts när indelningsärendet upptages till prövning — om sammanläggning endast av Valbo-Ryrs socken med Munkedals kommun. Kollegium ansåg sålunda att sistnämnda indelningsändring kunde genomföras oavsett utgången i besvärsmålet.

Vid sammanträde den 14 april 1966 beslöt fullmäktige i kommunen att till Kungl. Maj:t ingå med framställning att Ödeborgs och Torps församlingar måtte sammanläggas med Färgelanda kommun den 1 januari 1967. Över detta beslut anfördes den 22 april besvär av samme klagande som besvärat sig över det tidigare beslutet.

Kungl. Maj:t meddelade den 29 april beslut i ärendet (nr 39) i enlighet med det ovan först angivna av kammarkollegiums alternativa förslag. Under hänvisning härtill återkallades sedermera besvären över fullmäktigebeslutet den 14 april.

Avdelningen har granskat ärendet med hänsyn till det förhållandet, att Kungl. Maj:ts beslut fattades innan det kommunala beslutet vunnit laga kraft. Avdelningen har beslutit överlämna ärendet till utskottet utan eget ställningstagande.

15. Ändring av tullstadgan (SFS 1967:9)

2: a avd.

(Finansdepartementet)

Tullstadgan föreskriver en kredittid på 15 dagar (30 dagar om tulldeklaration avgetts) för erläggande av tull och annan införselavgift. Tidigare gällde särskilt förmånliga regler vid förtullning från tullnederlag, innebärande bl. a. en förlängning till 90 dagar vid belopp över 500 kronor. I anledning av en skrivelse från generaltullstyrelsen den 10 januari 1967 beslöt Kungl. Maj:t den 20 s. m. upphäva dessa särskilda regler. En aktanteckning ger vid handen att samråd ägt rum med kommerskollegium och jordbruksnämnden. I skrivelsen anförde styrelsen bl. a.:

»Tullstadgans utformning gör det möjligt att genom s. k. broförtullning — ett sedan gammalt tillämpat förfarande som innebär samtidig anmälan till uppläggning på tullnederlag och till förtullning därifrån — komma i åtnjutande av den för tullnederlagsgods stadgade längre kredittiden utan någon verklig förvaring av godset på tullnederlag. — — — I skilda sammanhang har ifrågasatts att hindra förfarandet, men någon ändring av bestämmelserna har icke kommit till stånd. Förfarandet har emellertid på senare tid fått betydande omfattning. — — —

Missförhållandet har sin egentliga grund i den längre kredittid som gäller vid förtullning från tullnederlag. Bestämmelserna härom leder sitt ursprung från en tid — 1860-talet — då förhållandena på det ekonomiska livets område var helt annorlunda än för närvarande. Numera torde det icke finnas något rimligt skäl varför kredittiden vid förtullning från tullnederlag skall vara längre än vid direkt förtullning. Snarare skulle skäl kunna anföras för ett motsatt förhållande. Den naturliga lösningen är därför att avskaffa den särskilda kredittiden för nederlagsgods.

Vill man bereda importen som helhet betraktad kompensation för denna minskning av kreditförmånerna kan det ske genom en mindre förlängning av den allmänna kredittiden. Därest skäl skulle anses föreligga för en dylik förlängning av den allmänna kredittiden är från styrelsens sida icke något att erinra däremot. — — —

Därest man icke vill i detta sammanhang avskaffa den särskilda kredittiden för verkligt nederlagsgods, skulle en annan tänkbar lösning av broförtullningsproblemet kunna vara, att endast gods som faktiskt varit upplagt på nederlag under viss, icke alltför kort tid komme i åtnjutande av nämnda förmån. I tullnederlagsrörelsen har emellertid på senare tid i allt större utsträckning tillämpats den anordningen att godset förvaras under allenast varuhavarens lås och att uttagning sker utan direkt kontroll från tullverkets sida. Denna från tullverkets såväl som varuhavarnas synpunkt önskvärda förenkling skulle bli svårare att genomföra om tidpunkten för uttagningen skulle kunna få en så avgörande betydelse för kredittidens längd som här skulle bli fallet. Anordningen i fråga skulle även medföra vissa andra administrativa olägenheter. Styrelsen vill därför icke förorda denna lösning.»

Om frågans tidigare behandling må följande antecknas.

I det under år 1926 inom finansdepartementet utarbetade förslaget till tullstadga upptogs en regel om att längre kredittid för gods som anmälts

till förtullning från tullnederlag fick åtnjutas endast om godset förvarats på tullnederlag under minst 30 dagar. I den på grundval av förslaget utfärdade, ännu gällande tullstadgan upptogs inte denna begränsning.

Frågan upptogs även av 1931 års frihamns-sakkunniga (SOU 1934: 36). Därvid berördes även proformauppläggning på tullnederlag. De sakkunniga förordade enhetliga regler om betalningsanstånd för samtliga former av förtullning samt en utsträckning av krediträtten. Förslaget blev inte genomfört.

I en skrivelse till generaltullstyrelsen år 1940 påkallade tulldirektören i Malmö sådan ändring av 157 § tullstadgan, att de längre betalningsuppskoven inte skulle gälla gods, som endast anmälts till men ej intagits på tullnederlag; till stöd härför åberopades förekomsten av broförtullning. Med anledning härav avlät styrelsen år 1941 en skrivelse till Kungl. Maj:t, i vilken redogjordes för frågan och avslutningsvis anfördes:

»Av den ovan lämnade redogörelsen torde framgå, att avgörandet av, huruvida den författningsändring, som tulldirektören i Malmö i förevarande skrivelse ifrågasatt, numera bör vidtagas eller icke, måste föregås av en ingående utredning, vid vilken vederbörande statliga myndigheters ståndpunkt i frågan och näringslivets nuvarande inställning till densamma böra inhämtas och noga övervägas. För det fall, att Kungl. Maj:t skulle finna förhållandena påkalla, att en sådan undersökning kommer till stånd, har g. t. sn ansett sig icke böra underlåta att härigenom i underdånighet anmäla förevarande fråga.»

Anmälan synes ej ha föranlett någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

16. Fastställande av minimibesättningar på vissa fartyg

2:a avd.

(Kommunikationsdepartementet)

Lagen den 19 november 1965 (nr 719) om säkerheten på fartyg innehåller i 6 kap. bestämmelser om bemanning och minimibesättning m. m. Enligt dessa föreskrifter skall sjöfartsstyrelsen fastställa den minsta besättning som kan anses betryggande från sjösäkerhetsynpunkt i den fart vari fartyget nyttjas eller avses att nyttjas. Besättningens sammansättning skall till antal och kvalifikationer bestämmas med hänsyn till fartygets storlek, beskaffenhet, utrustning, användning och den fart vari fartyget nyttjas eller avses att nyttjas.

I fråga om lagens innehåll och förarbeten hänvisas till prop. 1965: 132 s. 25 f, 32—38 och 71 ff, samt L'U 1965: 30 s. 50 f. Sammanfattningsvis må här antecknas följande. Fastställande av minimibesättning avsågs skola ske med utgångspunkt från sjösäkerhetens krav. Antalet besättningsmän och deras kvalifikationer avsågs skola bestämmas för fartygens kontinuerliga drift. Hänsyn till sjöarbetstidslagens bestämmelser och det i praktiken införda trevaktssystemet avsågs skola inverka på såväl antalet som behörighetsvillkoren. Normalt underhålls- och reparationsarbete som är av betydelse för säkerheten skulle kunna utföras utan regelbundet åsidosättande av arbetstidsreglerna och med iakttagande av att möjlighet fanns att avdela personal för kosthållet.

Sedan sjöfartsstyrelsen genom beslut den 23 maj 1966 till efterkommande av nämnda lagregler fastställt minimibesättning för 40 av de i svenska handelsflottan ingående fartygen, har Kungl. Maj:t i anledning av anförda besvär prövat styrelsens beslut och den 30 december 1966 för-

ordnat om vissa ändringar i detsamma. Kungl. Maj:t har därvid minskat de uppställda kraven på antalet besättningsmän samt — i fråga om vissa kategorier — jämväl de på besättningarna uppställda kvalifikationskraven. Det har uträknats att för samtliga 40 fartyg besättningen reducerades från 1 048 till 860 man; däckspersonalen minskades från 327 till 283 man, maskinpersonalen från 242 till 131 man och ekonomipersonalen från 144 till 111 man. För ett visst fartyg bestämde sjöfartsstyrelsen en besättning om 38 man, medan Kungl. Maj:t fastställde 26 man. Beträffande skillnaden i kvalitativt hänsende mellan sjöfartsstyrelsens och Kungl. Maj:ts beslut må antecknas, att styrelsen angav ett visst antal besättningsmän i envar av de tre kategorierna matros, lättmatros och jungman, medan Kungl. Maj:t endast fastställde ett totalantal däcksmanskaper samt angav hur många som skulle vara matros. Däcksmanskaper kan därför i vissa fall komma att bestå av, förutom angivet antal matros, endast obefarna jungmän.

I två vid årets riksdag väckta motioner (I: 345 och II: 431) hemställdes — under hänvisning till Kungl. Maj:ts ovannämnda beslut — att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t som sin mening uttala att vid fastställande av minimibesättning överensställmelse i praxis eftersträvas till vad riksdagen och föredragande departementschefen uttalat såsom grundläggande synpunkter vid säkerhetslagens tillkomst; samt att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t begära en skyndsamt utredning rörande principerna för lagstiftningens tillämpning vid bestämmande av minimibesättning på fartyg.

Motionerna behandlades av första lagutskottet. I utskottets utlåtande (L:U 1967: 24), som godkändes av riksdagen, hemställde utskottet att motionerna icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd, samt uttalade bl. a.:

»Motionsyrkandena motiveras av farhågor för att föreskrifterna om minimibesättningar för vissa fartyg i praktiken skall påverka fartygens normalbesättningar så att bemanningen minskas och kvalifikationerna försämrats. Frågan är betydelsefull och enligt vad utskottet erfarit har myndigheterna och berörda organisationer i hög grad sin uppmärksamhet riktad härpå. Det får därför antas att erforderliga motåtgärder blir vidtagna om lagen skulle få nyssnämnda, icke avsedda följder. Det är emellertid enligt utskottets mening ännu för tidigt att dra några slutsatser härvidlag.»

17. Ärende angående stadsplaneändring

2:a avd.

(Kommunikationsdepartementet)

Länsstyrelsen i Älvsborgs län fastställde den 29 mars 1966 ett av stadsfullmäktige i Ulricehamn den 26 oktober 1965 antaget förslag till ändring av stadsplanen för kvarteren Indien och Asien i Ulricehamn. Planen innebär bl. a. att de östra delarna av nämnda kvarter reserveras för biluppställning i två plan, varjämte ett särskilt trafikområde utläggs i kvarterens inre. Enligt 3 § i stadsplanebestämmelserna får på detta område inte vidtagas anordningar som försvårar eller förhindrar att området används för körtrafik från angränsande gator.

Över länsstyrelsens beslut anfördes besvär av ägarna till tomterna nr 2 och

3 i kvarteret Indien med yrkande att beslutet måtte upphävas i vad det avsåg byggnadsförbud på östra delarna av dessa tomter samt tomtdelarnas utnyttjande för garage och parkering.

Byggnadsstyrelsen anförde i infortrat yttrande över besvären bl. a. att anordningarna för biluppställning borde genomföras i ett sammanhang för resp. kvarter. Något tvångsförfarande var emellertid med dåvarande lagstiftning inte möjligt, varför ett samarbete mellan alla inom resp. kvarter berörda intressenter erfordrades. Särskilt gällde detta trafikområdet. Innan den lagstiftning om gemensamhetsanordningar, som var att förväntas, blivit genomförd, syntes de föreslagna anordningarna inom kvarteret Indien ej kunna fastställas mot markägarnas bestridande.

Kungl. Maj:t, som avgjorde ärendet den 11 november 1966, fann den i stadsplaneförslaget upptagna förbindelseleden för körtrafik förutsätta ändrad tomtindelning av kvarteret, om fastighetsägarna inte frivilligt samverkade såväl vid planens genomförande som vid begagnande av leden för avsett ändamål. Då planförslaget anvisade ett ändamålsenligt utnyttjande av marken och då plangenomförandet med hänsyn till det anförda kunde anses säkerställt, lämnade Kungl. Maj:t besvären utan bifall.

Avdelningen har överlämnat ärendet till utskottet för prövning av frågan, huruvida Kungl. Maj:ts beslut stått i överensstämmelse med gällande lagstiftning.

18. Ärende angående bidrag till ideell förening

2:a avd.

(Handelsdepartementet)

Stockholmsdistriktet av Unga Örnars riksförbund anhöll den 18 oktober 1965 hos statens friluftsnämnd om bidrag ur fonden för friluftslivets främjande till kostnaderna för inköp av mark, renovering av byggnader, uppförande av lappkåtor m. m. på fastigheterna Laxsjö 2:55 och Älviken 1:17 i Föllinge kommun, Jämtland, i syfte att skapa en friluftsanläggning där ett aktivt friluftsintrasse kunde väckas och förmedlas.

Unga Örnar är en barn- och ungdomsorganisation. Stockholmsdistriktet hade enligt ansökan ca 5 500 medlemmar i åldern 5—17 år.

Statens friluftsnämnd, som med ledning av ansökningshandlingarna beräknade den sammanlagda kostnaden för angivna projekt till ca 440 000 kronor, avstyrkte ansökan, »enär nuvarande tillgångar i friluftsfonden inte medger bidrag till sådana anläggningar av lägerkaraktär som avses i ansökningen; nämnden förutsätter att det skall vara möjligt att erhålla bidrag till ändamålet ur allmänna arvsfonden».

Genom beslut den 27 maj 1966 (nr 37) beviljade Kungl. Maj:t distriktet bidrag ur fonden med 50 000 kronor för renovering av byggnader, uppförande av lappkåtor m. m. på fastigheten Älviken 1:17. För åtnjutande av bidrag skulle gälla vissa i beslutet närmare angivna villkor och bestämmelser.

Om statens friluftsnämnd må antecknas följande. Den inrättades år 1940 (instr. SFS nr 36). Gällande instruktion är utfärdad den 10 maj 1963 (SFS nr 109). Nämnden är rådgivande organ i frågor rörande fritidens utnyttjande för friluftsliv och frågor, som äger samband därmed. Bidrag ur fonden för friluftslivets främjande lämnas efter Kungl. Maj:ts bestämmande i varje särskilt fall efter förslag av nämnden. Denna har vidare bl. a. att utöva kontroll över användningen av anvisade bidrag och understöd till friluftslivets

anläggningar. Fonden plägar avge förslag till allmänna villkor och bestämmelser, vilka Kungl. Maj:t fogar till sina beslut om bidragsgivning.

Avdelningen har utan eget ställningstagande överlämnat ärendet till utskottet med hänsyn till att Kungl. Maj:t frångått nämndens förslag.

19. Beviljande av industrigarantilån i visst fall

2:a avd.

(Handelsdepartementet)

AB Svenska Skolästfabriken, Järrestad, bildades år 1937 för att fortsätta en år 1897 etablerad rörelse för tillverkning av skoläster och skoblock av trä. I slutet av 1940-talet övergick bolaget från att vara så gott som enbart ett trämanufaktur företag till att även bli en verkstadsindustri. Vidare upptogs i början av 1950-talet tillverkning av en vulkaniseringspress och formar för tillverkning av gummskor samt senare även tillverkning av tyngre skoindustrimaskiner. Härigenom blev bolaget i stånd att leverera hela utrustningar till skoindustrier. Omsättningen uppgick år 1949 till 1 056 000 kronor, år 1959 till 3 868 000 kronor och år 1964 till 11 189 000 kronor. I början av år 1966 avsattes ca 90 % av omsättningen på utländska marknader. Huvuddelen av exporten gick till utvecklingsländerna, framför allt i Afrika. Hos bolaget var ca 200 personer anställda.

Den 7 februari 1966 ansökte bolaget om industrigarantilån på 2 000 000 kronor. Lånet avsågs att till 1 306 000 kronor täcka kostnader i samband med utförda och planerade investeringar och i övrigt att förstärka bolagets rörelsekapital. Bolaget hade akuta likviditetssvårigheter och anhöll därför om skyndsam handläggning av ärendet.

Den 18 mars (nr 29) beslöt Kungl. Maj:t uppdraga åt kommerskollegium att verkställa närmare utredning i ärendet. I avvaktan härpå beviljade Kungl. Maj:t bolaget garanti för lån på högst 250 000 kronor att i den omfattning och ordning kommerskollegium närmare bestämde användas för finansiering av nödvändiga driftskostnader, företrädesvis löner.

Kommerskollegium anförde i yttrande den 13 maj, att enligt sedvanliga bedömningsgrunder övervägande skäl talade mot ansökan. Om Kungl. Maj:t av sociala eller andra skäl fann garanti böra beviljas, ville kollegium föreslå att garantien skulle begränsas till att avse högst 1 000 000 kronor och att vissa villkor skulle uppställas.

Genom beslut den 27 maj (nr 38) beviljade Kungl. Maj:t bolaget garanti för ett lån på högst 1 000 000 kronor på de av kommerskollegium angivna villkoren.

Bolaget har numera trätt i likvidation. Avdelningen har övervägt frågan om bolaget bort stödjas på sätt som skett genom Kungl. Maj:ts båda beslut. Särskilt har härvid uppmärksamats att det första beslutet främst avsåg lönekostnader. Till belysning av denna speciella fråga må följande antecknas.

Enligt gällande kungörelse (SFS 1960: 372, § 2) må kreditstöd lämnas för vissa investeringar »samt, om särskilda skäl föreligga, anskaffning av omsättningstillgångar». I 1960 års statsverksproposition (10:e huvudt., s. 133) upplystes att utredningsmannen i fråga om kreditändamålen föreslagit, att stödverksamheten borde kunna avse »icke endast anläggningstillgångar, såsom fastigheter och maskiner, utan även — efter prövning av låneorganen från fall till fall — omsättningstillgångar, såsom varulager o. d.» För att stöd skulle lämnas borde regelmässigt förutsättas, att företagaren

insatt eget kapital av rimlig storlek. Departementschefen anförde i anslutning härtill (s. 163 f.) att remissinstanserna inte riktat några invändningar mot utredningsmannens förslag på denna punkt och att detta därför borde biträdas.

Avdelningen har överlämnat ärendet till utskottet utan eget ställningstagande.

Statlig lokaliseringsverksamhet

A

Tillämpningen under år 1966 av lagstiftningen om konjunkturinvesteringsfonder

1. Historik och gällande rätt

Den första lagstiftningen om investeringsfonder tillkom år 1938 och karakteriserades därvid som en försökslagstiftning. Syftet med denna var att ernå en viss konjunkturutjämnande effekt. Lagstiftningen utbyggdes efter hand och erhöll år 1947 permanent karaktär. 1947 års förordning upphävdes genom 1955 års förordning om investeringsfonder för konjunkturutjämnning. Förstnämnda förordning äger dock fortfarande tillämpning i avseende å investeringsfonder, bildade jämlikt samma och äldre förordningar.

Genom 1955 års lagstiftning om investeringsfonder åsyftas att på beskattningsområdet ernå en anordning, som kan bidra till en utjämnning i produktion och sysselsättning. Enligt bestämmelserna äger sålunda aktiebolag, ekonomisk förening och svensk sparbank rätt att göra skattefria avsättningar av vinstmedel till investeringsfonder för konjunkturutjämnning. Avsikten är att stimulera företagen att uppskjuta investeringar under högkonjunkturer och i stället förlägga dem till tider då en ökad investeringsverksamhet med hänsyn till läget på arbetsmarknaden befinnes önskvärd. Fonderna står under tillsyn av arbetsmarknadsstyrelsen. Kungl. Maj:t eller enligt dess förordnande arbetsmarknadsstyrelsen äger besluta när och under vilka villkor investeringsfond skall eller får tas i anspråk för sitt ändamål.

Riksdagen beslöt år 1963 med anledning av proposition i ärendet att investeringsfonderna under vissa förhållanden skulle kunna användas i lokaliseringpolitiskt syfte. Som en följd därav erhöll enligt Kungl. Maj:ts förordnande arbetsmarknadsstyrelsen rätt att besluta att investeringsfonder fick användas för investeringar under tiden den 1 juli 1963—den 31 december 1964 i vissa områden. Förordnandet förlängdes sedermera till den 1 juli 1965. Därefter har ytterligare förordnande icke givits av Kungl. Maj:t.

I ett av chefen för finansdepartementet den 13 mars 1964 lämnat interpellationssvar underströks att en viss restriktivitet beträffande investeringsfondernas användning i lokaliseringpolitiskt syfte var åsyftad.

Chefen för inrikesdepartementet uttalade i proposition nr 185 år 1964 ang. riktlinjer för en aktiv lokaliseringspolitik, att användningen av investeringsfonderna i lokaliseringssyfte borde upphöra om de i propositionen framlagda förslagen bifölls. Departementschefen erinrade dock om att även den investeringsfondslagstiftning, som gällde före år 1963, medgav att fonderna togs i anspråk om det med hänsyn till arbetsmarknadsläget och övriga omständigheter befanns vara av synnerlig vikt för det allmänna att viss investering gjordes. Bankoutskottet anslöt sig i sitt utlåtande nr 48 till att investeringsfondernas användning i lokaliseringssyfte upphörde. Riksdagen följde utskottsutlåtandet och biföll i huvudsak propositionen.

I statsverkspropositionen 1966 anförde chefen för inrikesdepartementet

i samband med redogörelse för den bedrivna lokaliseringsverksamheten, att i sammanhanget också borde uppmärksammas att investeringsfundsmedel i vissa fall fått tas i anspråk även efter den 1 juli 1965.

2. Kungl. Maj:ts praxis under år 1966

Det omfattande materialet (166 infortrade akter) ger anledning till antagande att vissa bestämda riktlinjer i tillämpningen av lagstiftningen skall stå att finna. Emellertid medför materialets storlek en viss svåröverblickbarhet vid den koncentrerade granskning, varom här är fråga. De riktlinjer, som kan sökas fram, blir naturligt nog de mera framträdande. Understundom har till synes likartade ärenden behandlats olika. Detta kan ha berott såväl på detaljskillnader, vilka framgått av ärendena, som på upplysningar, vilka icke kommit till synes i de handlingar akterna innehåller. Med hänsyn bl. a. härtill föreligger ej sällan vissa svårigheter att utläsa vad som varit utav avgörande betydelse vid ett ärendes prövning.

Rörande gången i ärenden angående investeringsfonder hänvisas till lagtexten och redogörelser i förarbetena. Här skall endast understrykas att arbetsmarknadsstyrelsen alltid beredes tillfälle avge yttrande.

Redovisningen av granskningen följer här punktvis uppdelad:

1. Arbetsmarknadsstyrelsens (nedan AMS) yttranden i hithörande ärenden brukar i allmänhet följas av Kungl. Maj:t. Endast i följande fyra fall har Kungl. Maj:t visat sig ha helt avvikande uppfattning:

a) ärende den 25/3 nr 18: ansökan av ett aktiebolag att få använda den s. k. fria sektorn av investeringsfond för skogsbruk för avskrivning av kostnader för ombyggnad i rörelse lämnades av Kungl. Maj:t utan bifall, under det att AMS förklarat sig icke ha något att erinra mot bifall ur de synpunkter AMS hade att företräda;

b) ärende den 21/7 nr 12: ansökan från ett företag i Borås att få ianspråkta fond för avskrivning av kostnader för uppförande antingen av lagerlokaler i Borås eller serviceverkstad i Kinna bifölls jämlikt 9 § 3 mom. punkt 1 av Kungl. Maj:t med hänsyn till »särskilda omständigheter» (= företaget uppsagt från fastighet i Borås av staden) såvitt gällde projektet i Kinna. AMS hade icke funnit skäl tillstyrka bifall;

c) ärende den 16/9 nr 14: ansökan från ett aktiebolag i Borås om ianspråktagande av fond för avskrivning av kostnader för uppförande av bostadsfastighet för anställda tillstyrktes av AMS under hänvisning till krisen inom textilbranschen. Kungl. Maj:t lämnade ansökan utan bifall;

d) ärende samma dag nr 15: ansökan från ett textilindustriföretag i Aplared om användning av fond för avskrivning av kostnader för maskinanskaffning tillstyrktes av AMS. Kungl. Maj:t lämnade ansökan utan bifall (Anm. I en aktanteckning med blyerts hade föredraganden noterat »återanskaffning?»).

2. Ansökningar om överförande av investeringsfond mellan bolag inom koncern med eller utan samband med ansökan om ianspråktagande av fond har bifallits i ett tiotal fall och avslagits i lika stort antal fall. Praxis inställning, såsom den framgått av AMS yttranden i dessa ärenden, är att bifall i allmänhet ges då det överlåtande bolagets verksamhet avvecklats eller skall avvecklas. Att i dylika fall vägra överföring skulle innebära att fonderna återfördes till beskattning, något som i allmänhet ansetts icke önskvärt. Såsom angeläget har angivits, att fonderna borde bibehållas för att utnyttjas

av det mottagande företaget när arbetsmarknadsläget så kräver (se ex. ärendena 21/1 nr 22; 25/3 nr 16; 6/5 nr 13; 9/9 nr 22; 16/9 nr 19; 9/12 nr 22). Om däremot det överlåtande företaget skall fortsätta sin verksamhet efter eventuell överföring synes samma bedömningsgrunder, som gäller för ianspråktagande av fond, ha nyttjats (den 21/1 nr 20, 21; 4/2 nr 44 a, b; 18/3 nr 31; 6/5 nr 17; 9/6 nr 10, 11; 29/6 nr 32, 40; 4/8 nr 10; 9/9 nr 23; 16/9 nr 20; 21/10 nr 16). Risk för återföring till beskattning har då icke heller funnits (den 15/4 nr 22).

3. Ansökningar om förlängning av tid för ianspråktagande har samtliga bifallits. I allmänhet har såsom skäl i ansökningarna angivits förseningar i byggnadsarbeten på grund av den stränga vintern år 1966 och leveransförseningar beträffande maskiner.

4. I de flesta ärenden angående investeringsfonder har fråga varit om ianspråktagande av fond. Av de ansökningsvis hos Kungl. Maj:t anhängiggjorda ärendena har 82 bifallits medan 35 lämnats utan bifall. I besvärsväg anhängiggjorda dylika ärenden har *samtliga* lämnats utan bifall. Följande riktlinjer i 1966 års praxis har kunnat urskiljas. Kungl. Maj:ts (och arbetsmarknadsstyrelsens) verksamhet synes ha varit inriktad på att stödja dels i huvudsak en viss bransch, dels projekt i s. k. stödområden, dels ock vissa stora projekt, framlagda av de större företagen inom de s. k. basnäringarna. Den bransch som varit föremål för stöd har varit textil- och konfektionsindustrin. Emellertid har stödet till denna bransch haft lokal inriktning, nämligen till den del av landet, där huvuddelen av branschens företag varit lokaliserade. Att detta lokalt inriktade branschstöd blivit föremål för kritik från andra företag inom branschen framgår av ärendena den 9/9 nr 14 och den 11/11 nr 11 (av AB Malmö Strumpfabrik) och den 2/12 nr 18 av Textilrådet (jfr även 16/9 nr 15 anmärkt under 1 ovan ävensom 29/6 nr 39; 21/7 nr 7, 9; 4/8 nr 7; 16/9 nr 12, 15; 25/11 nr 25).

När det gällt lokaliseringinriktningen har vissa delar av Älvsborgs län (Borås- och Kinna-blocken) samt vissa orter i Norrland varit föremål för dylik specialbehandling. Lokaliseringssyfte har även gått in i bedömningen när det varit fråga om de större företagens investeringar. Sälunda har en viss »styrning» till norrlandsprojekt kunnat konstateras. Storföretagen har i sina ansökningar ofta föreslagit investeringar i flera orter och däribland medtagit investeringsprojekt i någon ort inom stödområden av Norrland. Kungl. Maj:t har i regel bifallit ansökningarna jämlikt 9 § 3 mom. (= 75 %-regeln) samt såsom villkor angivit att investeringen i stödområdet skall uppgå »till lägst det i ansökan angivna beloppet» (den 4/2 44 a, b; 29/4 nr 14; 16/9 nr 16 jämförd med 7/10 nr 3 och 4; jämför även 21/1 nr 21). — När det gäller användningen av fonderna i lokaliseringssyfte såvitt rör delar av Älvsborgs län lämnas redogörelse därför i ett arbetsmarknadsstyrelsens yttrande i ärendet den 2/12 nr 17 över framställning från länsarbetsnämnden i Borås-området. Yttrandet innehåller bl. a. följande:

»Mot bakgrunden av riskerna för allvarliga sysselsättningsstörningar i Boråsområdet till följd av de varslade omfattande driftsinskränkningarna inom textil- och beklädnadsindustrin fann sig arbetsmarknadsstyrelsen i april i år böra tillstyrka jämväl insättande av lokaliseringsstödande åtgärder i Boråsområdet. Bl. a. fann sig arbetsmarknadsstyrelsen trots den restriktiva inställning styrelsen intagit och fortfarande anser sig böra inta mot användande av investeringsfonderna för andra ändamål än konjunkturpolitiska böra tillstyrka också ianspråktagande av investeringsfonds-

medel i rådande situation. Styrelsen bedömde sålunda att en samlad insats av alla arbetsmarknadspolitiska medel var nödvändig under en begränsad tidsperiod för att så snabbt som möjligt återställa balansen på arbetsmarknaden. Tillstånden att använda investeringsfonderna, som dock varit förbundna med mera begränsade ekonomiska förmåner än normalt skulle varit fallet, syntes framförallt av betydelse för att underlätta utbyggnaden av och ett upprätthållande av sysselsättningen vid den befintliga industrin inom området.

Som framgår av sammanställningen i bilaga 1 har efter arbetsmarknadsstyrelsens tillstyrkan Kungl. Maj:t hittills lämnat 43 företag medgivande att för investeringar inom Boråsområdet taga i anspråk medel jämlikt 9 § 3 mom. i förordningen den 27 maj 1955 om investeringsfonder för konjunkturutjämning. De sammanlagda investeringskostnaderna har beräknats till 58,7 milj. kronor, varav ca 32,0 milj. kronor i byggnadskostnader. Högsta belopp som får ianspråktagas ur investeringsfonderna beräknas till 44,0 milj. kronor. Sysselsättningsökningen vid dessa företag beräknas till sammanlagt 576 personer, varav ca 460 vid företag inom textil- och beklädnadsindustrin.

Kungl. Maj:t har dessutom medgivit lokaliseringsslån på tillsammans 12,5 milj. kronor till 2 företag i samband med nyetablering inom Borås stad. Investeringskostnaderna har beräknats till 47,0 milj. kronor, varav 15,3 milj. kronor i byggnadskostnader. Vid dessa företag beräknas 921 personer komma att sysselsättas.

De hittills insatta lokaliseringsstödande åtgärderna kan väntas få en mycket väsentlig positiv effekt på arbetsmarknaden i Boråsområdet. Samtidigt har som framgår av länsarbetsnämndens skrivelse läget inom textil- och beklädnadsindustrin stabiliserats och antalet varsel om driftsinskränkningar har sedan sommaren 1966 påtagligt nedgått. Mot bakgrunden härav finner styrelsen en särbehandling av Boråsområdet ej längre motiverad sedan nu pågående ärenden avslutats.»

Kungl. Maj:t beslöt den 2 december 1966 att det generella lokaliseringstödet för boråsområdet skulle upphöra den 1 januari 1967.

Antalet ansökningar, som avser projekt inom angivna lokaliseringsområde men som lämnats utan bifall, är relativt litet (8). I något fall har ansökan avsett sådana investeringar som icke går in under bestämmelserna i förordningen, nämligen begagnade objekt (den 21/10 nr 21). Några projekt har icke ansetts ha någon högre angelägenhetsgrad (den 16/9 nr 14; 7/10 nr 10; 16/12 nr 29). Två ärenden synes ha rört redan påbörjade projekt och ansökningarna har därför avslagits (4/8 nr 8 och 9). En ansökan, den 25/11 nr 23, har utan närmare skäl avslagits. Den rörde ett elkraftföretags nyinvesteringar i byggnader för driften jämte därtill hörande personalutrymmen.

Vad beträffar storföretaggruppen kan observeras att ett storföretag icke erhöll bifall till ansökan om fondanvändning för investeringsprojekt å cirka 40 000 000 kronor, vilket skulle innebära en helt ny industri å annan ort än den där företaget hade sin verksamhet (den 11/11 nr 12).

Inriktningen på fondanvändning i lokaliseringssyfte har varit det huvudsakliga under år 1966 (inmot ett 70-tal behandlade ansökningar). Vid sidan därav har utnyttjandet i branschstödande syfte utöver vad ovan sagts om textilbranschen varit ringa (ett ärende den 21/1 nr 21 — »mot bakgrunden av pågående och väntad utveckling inom cellulosa- och pappersindustrin»).

5. Vad gäller praxis i övrigt har följande iakttagits. Man kan allmänt sett konstatera att AMS lämnat ytterst knapphändiga motiveringar i sina yttranden utom såvitt gällt lokaliseringsprojekten i boråsområdet (se ex. den 6/5 nr 8). Avslagsförslagen har i allmänhet motiverats med lokutionen »Med hänsyn till rådande allmänna konjunkturläge»; detta har skett oberoende av tidpunkten under 1966, då yttrandet avgivits (ex. den 21/1 nris 16—20, den 6/5 nris 14—17, den 16/9 nris 11—13 och 25/11 nr 24, 25). Understundom har AMS nöjt sig med att uttala att den icke funnit skäl tillstyrka bifall till ansökan eller besvär (ex. den 11/11 nris 10—13, 9/12 nr 24, den 16/12 nr 29 och 30). Fall förekommer även där skäl alls icke anges eller antydes (bifallsärendena den 16/12 nris 9—18). Kungl. Maj:t har icke lämnat motivering vid avslagsbeslut och mera sällan vid bifall. I de fall skäl antecknats i bifallsbeslut har det skett med formuleringar såsom »med hänsyn till förekommande särskilda omständigheter».

Ibland förekommer i akterna yttranden från länsarbetsnämnder såsom företrädare för de regionala myndigheterna understundom jämsides med yttranden från kommunala organ. Kungl. Maj:t har, där AMS och vederbörande länsarbetsnämnd haft olika uppfattning i sakfrågan, alltid följt AMS' förslag.

Kretsen av sökande har så gott som uteslutande utgjorts av aktiebolag. I två fall har länsarbetsnämnd gjort framställning (förutnämnda ärende den 2/12 nr 18 angående boråsområdet samt den 2/12 nr 17 framställning av länsarbetsnämnden i norrköpingsområdet, vilken av Kungl. Maj:t lämnats utan åtgärd). I ett fall har branschorganisation gjort framställning (Textilrådet).

Från praxis i övrigt må här redovisas några ärenden, vilka särskilt uppmärksammats:

a) I ärendet den 21/7 nr 12 upplystes att sökandeföretaget (bilbranschen) på grund av uppsägning från fastighet (i Borås) nödgades fortsätta verksamheten antingen å annan fastighet i Borås eller i Kinna och att därför investering i byggnader ävensom maskiner var nödvändig. AMS avstyrkte bifall men Kungl. Maj:t biföll med hänsyn till de speciella omständigheterna i ärendet. — I ärendet den 16/9 nr 20 upplystes att ett företag genom byggnadsförbud — på grund av att utmål meddelats ett gruvföretag å fastighet i Norberg, där sökandebolaget bedrev sin rörelse — svårigen kunde fortsätta sin verksamhet på fastigheten. Sökandebolaget hade nödgats sälja fastigheten till gruvföretaget och förhyrde numera densamma för kortare tid av gruvföretaget. Sökandebolaget var nödsakat flytta verksamheten till annan, från köpingen förvärvat mark i Norberg. Kungl. Maj:t lämnade ansökan om överföring av dotterbolags (medsökandes) investeringsfonder till sökandebolaget och om ianspråktagande av fondmedlen för det avsedda ändamålet utan bifall.

b) I ärendena den 29/6 nr 33 och 34 samt den 4/8 nr 8 motiverade AMS sitt förslag till avslag å ansökningarna om ianspråktagande av fondmedel med att investeringsprojekten redan påbörjats tidigare. Sökanden i ärendet den 29/6 nr 34 påpekade dock att Kungl. Maj:t i ett ärende, den 6/5 nr 11, medgivit ianspråktagande för kostnader, som till tiden inföll efter den 6/5, ehuru projektet påbörjats under år 1965. Kungl. Maj:t lämnade ansökningarna utan bifall.

B

Statligt lokaliseringsstöd

Bestämmelser om det direkta statliga lokaliseringsstödet återfinns i den med stöd av riksdagens beslut (Rskr 408/1964) den 23 april 1965 (nr 101) utfärdade kungörelsen om statligt lokaliseringsstöd. (De främsta förarbetena till kungörelsen är SOU 1963: 58 — Aktiv lokaliseringspolitik — Prop. 185/1964 och BoU 48/1964.)

Allmänt om det statliga lokaliseringsstödet under perioden 1.7.1965—31.12.1966

Medelsramen för lokaliseringsstöd under en femårsperiod med början budgetåret 1965/66 bestämdes av riksdagen till 800 milj. kr., varav 300 milj. kr. i lokaliseringsbidrag och 500 milj. kr. i lokaliseringslån. I genomsnitt innebär detta 60 milj. kr. i bidrag och 100 milj. kr. i lån för vart och ett av budgetåren. Riksdagen har emellertid bemyndigat Kungl. Maj:t att under budgetåren 1965/66 och 1966/67 bevilja lokaliseringsstöd med högre belopp än som anvisats under anslagen (för vardera budgetåret reservationsanslag å 60 milj. kr. avseende bidrag och investeringsanslag å 100 milj. kr. avseende lån).

Under perioden 1.7.1965—31.12.1966 har lokaliseringsstöd beviljats med totalt ca 349 milj. kr., därav bidrag ca 84 milj. kr. och lån ca 265 milj. kr. Sysselsättningsökningen beräknades till mer än 8 000 personer. Genomsnittligt stöd per nysysselsatt uppgick sålunda till ca 43 000 kr.

Uppgifter om lokaliseringsstödet har bl. a. lämnats i statsverkspropositionerna 1966 och 1967 (1966 bil. 13 sid. 68 ff. och 214; 1967 bil. 13 sid. 88 ff. och 136). Det framgår därav, att det från olika håll förts fram förslag till ändringar av stödområdesgränsen men att dessa inte lett till någon ny gränsdragning. Departementschefen påpekade emellertid i statsverkspropositionen 1967 att ett utnyttjande av de redan enligt gällande riktlinjer föreliggande möjligheterna till stöd utom det egentliga stödområdet torde tillgodose syftet med de föreslagna ändringarna. Både 1966 och 1967 framhölls i statsverkspropositionerna, att stödets storlek i varje särskilt fall bör bestämmas med hänsyn till de skillnader som uppenbarligen föreligger mellan olika regioner i fråga om behovet av stöd för att få industriell utbyggnad till stånd. 1967 framhölls även, att erfarenheterna gett vid handen att åtgången var relativt sett större på lokaliseringslån än på lokaliseringsbidrag och att det kunde bli aktuellt att inom den bestämda totalramen på 800 milj. kr. göra en omfördelning mellan bidrags- och låne-medel.

Kungl. Maj:ts beslut under år 1966 (inrikesdepartementet)

För Kungl. Maj:ts beslut under år 1966 i ärenden angående statligt lokaliseringsstöd redogöres nedan i en särskild tabellarisk uppställning. I uppställningen redovisas sammanlagt 57 ärenden. Till förtydligande och komplettering av tabellen lämnas nedan följande uppgifter.

Ärenden utanför norra stödområdet

I 2 § första stycket lokaliseringskungörelsen anges det s. k. norra stödområdets omfattning. Förutsättningarna för lokaliseringsstöd i övriga delar av landet anges i 2 § andra stycket. Ärenden angående lokaliseringsstöd utom norra stödområdet är jämlikt 15 § 1. förbehållna Kungl. Maj:ts

prövning. Av de i tabellen antecknade ärendena är det sammanlagt 21, som avser ansökningar om lokaliseringsstöd utanför stödområdet. Av dessa avsågs 10 och bifölls — helt eller delvis — 11 (av dessa beslut förföll dock sedermera ett, nämligen 9/9 nr 12). Ärendena anges nedan, fördelade på avslags- och bifallsärenden.

Avslagsärenden

27/1	nr 15	} Turistanläggning utanför stödområdet kan ej få bidrag. Ej utredning, då saken var uppenbar.
18/3	nr 12	
1/4	nr 15	} KB och AMS avstyrkte (då erforderliga förutsättningar inte ansågs föreligga).
1/4	nr 16	
21/4	nr 23	
6/5	nr 13	
21/10	nr 3	
11/11	nr 9	
21/4	nr 22	} KB tillstyrkte men AMS uttalade att skäl som anges i 2 § sista stycket ej förelåg.
16/12	nr 32	

Bifallsärenden (KB och AMS eniga i att tillstyrka)

Dag	nr	Län	Ort	Särskilda omständigheter
27/5	28	G	Moheda	Explosionsolycka 1958
16/6	48	X	Ockelbo	Närhet till stödområdet; centralort
16/6	49	S	Filipstad	Negativ befolknings- och sysselsättn.-utveckling
16/6	50	H	Oskarshamn	Nedläggningen av Oskarshamns varv
18/8	23	P	Borås	Ensidig industriinriktning
25/8	17	K	Karlskrona	Angelägen förstärkning av näringslivet
9/9	12	S	Hagfors	Närhet till stödområdet, centralort för detta
30/9	32	P	Borås	Behov att förstärka och differentiera näringslivet
18/11	15	W	Falun	Industriell expansion önskvärd
25/11	25	W	Fredriksberg	Varslad industrinedläggning
30/12	15	H	Västervik	Företagsnedläggningar

Förutsättningarna enligt 3 § lokaliseringkungörelsen

Lokaliseringsstöd får endast utgå till verksamhet, som bedömes medföra *varaktig sysselsättning för arbetskraften* och få *tillfredsställande lönsamhet*, i ort där *goda förutsättningar finns för verksamheten*. Åtskilliga avslagsbeslut synes ha berott på brister i något eller flera av de angivna hänseendena.

Reglerna i 4 § lokaliseringkungörelsen

Med undantag för verksamhet inom turistnäringen, varom regler ges i 5 §, kan lokaliseringsstöd endast utgå för *industriell verksamhet*. Avslag torde ha föranletts av bl. a. det förhållandet att verksamheten inte var att anse som industriell i följande ärenden, nämligen 1/4 nr 12 och 15, 21/10 nr 4 samt 16/12 nr 31.

Lokaliseringsbidrag kan endast utgå vid ny-, till- eller ombyggnad av lokal eller annan för verksamheten nödvändig anläggning. *Lokaliseringslån* kan utgå för samma ändamål ävensom för anskaffning av maskiner,

arbetsredskap och verktyg. Om *särskilda skäl* föreligger kan lån även utgå vid förvärv av fabriksbyggnad, som är avsedd att användas för verksamheten. I endast ett fall (18/8 nr 23; etablering i Borås) har lån beviljats för sistnämnda ändamål.

Verksamhet inom turistnäringen (5 § lokaliseringskungörelsen)

Av ärendena under år 1966 hänför sig fem till gruppen »verksamhet inom turistnäringen». Av dessa *avslogs* fyra, nämligen 27/1 nr 15, 4/11 nr 6, 16/12 nr 30 (ehuru tillstyrkt av KB och AMS) och nr 34 (tillstyrkt av KB) samt *bifölls* ett, nämligen 25/11 nr 24 (tillstyrkt av KB och AMS; enbart lån). — Flertalet ärenden av hithörande art torde slutligt avgöras av AMS.

Lokaliseringsstödet relativa storlek (6 § lokaliseringskungörelsen)

I flertalet ärenden föreligger en omfattande företagsekonomisk utredning, som även belyser vederbörandes finansieringsmöjligheter. (I detta sammanhang bör anmärkas, att det av akterna framgår, att underhandskontakter i många fall förekommit mellan handläggare inom inrikesdepartementet och företrädare för sökandebolag eller dess bankförbindelser. Som en följd härav har bl. a. ofta kompletterande uppgifter eller utredningar i skilda hänseenden inkommit efter det yttranden avgivits av KB och AMS.) Det är emellertid ogörligt att uttala sig om huruvida sammanlagt lokaliseringstöd i något fall utgått med högre belopp än som »med hänsyn till övriga finansieringsmöjligheter och andra omständigheter» fordrats för att den med stödet åsyftade verksamheten skulle komma till stånd (6 § st. 1). Normalregeln om att lokaliseringstöd inte får utgå med högre belopp än två tredjedelar av sammanlagda »behöriga» investeringskostnaden (6 § st. 2) har vunnit tillämpning i det helt övervägande antalet bifallsärenden. Avvikelser kan noteras endast i följande fall, nämligen

16/6 nr 48 (*lån* upp till 85 procent),

25/8 nr 17 (*lån* upp till 71,5 procent) och

2/9 nr 27 (*bidrag* och *lån* upp till 69,5 procent).

Intet fall synes föreligga, där lokaliseringstöd utgått mot regeln i 6 § st. 3 (d. v. s. om kreditstöd för samma investeringar beviljats enl. KK nr 372/1960 om statligt kreditstöd till hemslöjd, hantverk och småindustri).

Särskilda villkor (7 § lokaliseringskungörelsen)

Endast undantagsvis förekommer i Kungl. Maj:ts beslut om lokaliseringstöd föreskrift om särskilda villkor. I ärendet 3/6 nr 42 (Siljans Sågverks AB) föreskrevs emellertid som särskilt villkor för beviljat lokaliseringstöd att »bolaget skall ha företett bindande utfästelse från kreditgivare om krediter å tillhopa 5 500 000 kronor till delfinansiering av nu planerade investeringar». I detta sammanhang kan anmärkas, att det regelmässigt i bifallsbeslut förordnas, att det »ankommer på arbetsmarknadsstyrelsen att... verkställa detta beslut; och har styrelsen därvid att meddela de närmare föreskrifter som må anses erforderliga för verkställigheten».

Säkerhet för lokaliseringsslån (8 § lokaliseringskungörelsen)

Samtliga Kungl. Maj:ts beslut om lokaliseringsslån förutsätter såsom säkerhet *dels* — med förmånsrätt närmast efter inteckningar som pantförskrivits eller pantföreskrives för sökandeföretaget av kreditinrättningar beviljade krediter m. m. — inteckningar i företagets fasta och lösa egendom, *dels*

inteckningar i sådan egendom med bättre rätt i den mån de är eller blir frigjorda och inte tas i anspråk för skuldförbindelser hos ifrågavarande kreditinrättningar, *dels ock* borgen såsom för egen skuld tills full betalning sker av exempelvis företagsägare och/eller ett eller flera företag. I ett beslut har vidare föreskrivits, att som ytterligare säkerhet för beviljat lån skulle pantförskrivas rätten till en livförsäkring å 500 000 kronor.

Ränta (9 § lokaliseringkungörelsen)

För beviljande av räntefrihet fordras enligt lokaliseringkungörelsen *särskilda skäl*. Räntefrihet är emellertid relativt ofta förekommande (1/4 nr 14, 27/5 nr 28, 3/6 nr 23 och 42, 16/6 nr 47 och 48, 18/8 nr 23, 25/8 nr 17, 9/9 nr 11, 18/11 nr 15, 25/11 nr 25, 16/12 nr 28 och 30/12 nr 15), varierande mellan ett, två och tre år. Vilka särskilda skäl som ansetts föreligga, när räntefrihet medgivits, framgår som regel inte av beslut eller akt.

Amorteringstid (10 § lokaliseringkungörelsen)

Lokaliseringkungörelsens huvudregel är att lokaliseringslån skall återbetalas genom *amorteringar* under *högst 10 år*. Emellertid må — om särskilda skäl föreligger — amorteringstiden utsträckas till 20 år och anstånd med avbetalning medges under högst fem år. Dessa undantagsregler har utnyttjats i relativt stor utsträckning. Amorteringstid under 10 år förekommer över huvud taget inte och i Kungl. Maj:ts bifallsbeslut har i det övervägande antalet fall föreskrivits längre amorteringstid. Även amorteringsanstånd är tämligen ofta förekommande. Anstånd på över tre år har medgivits i följande ärenden, nämligen 27/5 nr 28, 16/6 nr 48, 25/8 nr 17, 9/9 nr 11, 18/11 nr 15, 25/11 nr 24 och 25 samt 30/12 nr 14 och 15.

Maximeringen av lokaliseringsbidrag (13 § lokaliseringkungörelsen)

Kungl. Maj:t har under år 1966 inte i något fall medgivit lokaliseringsbidrag överstigande 35 procent av »behöriga» investeringskostnader. Som regel ligger procenttalet icke oväsentligt under 35. Över huvud taget synes det vara genomgående, att Kungl. Maj:t är *restriktiv med bidrag* i förhållande till lån. Tillstyrkta bidragsansökningar har inte sällan resulterat i att bidragsdelen i beslutet omvandlats till lån. Detta förhållande kan vara orsak till den stora frekvensen av beslut om räntefrihet och amorteringsanstånd.

Beslutsbehörigheten (15 § lokaliseringkungörelsen)

Huvudprincipen är att arbetsmarknadsstyrelsen avgör ärenden angående lokaliseringsstöd. Besvär kan anföras hos Kungl. Maj:t över arbetsmarknadsstyrelsens beslut. I fyra grupper av ärenden ligger dock avgörandet enbart hos Kungl. Maj:t, nämligen om

1) stödet är avsett för verksamhet utom norra stödområdet (21 ärenden under år 1966, därav 9 även hänförliga till grupp 2);

2) investeringskostnaden ej understiger 3 milj. kr. (29 ärenden under år 1966, därav 9 även hänförliga till grupp 1);

3) arbetsmarknadsstyrelsen vill bifalla ansökan som länsstyrelsen avstyrkt (intet ärende under år 1966);¹

4) verksamheten skall drivas av utländskt subjekt (intet ärende under år 1966).

¹ Som en allmän iakttagelse kan noteras, att KB generellt sett kan sägas ha en välvilligare inställning till ansökningarna än arbetsmarknadsstyrelsen. Detta får väl anses vara en naturlig följd av KB:s intresse av att erhålla stöd till det egna länet.

Av de i sammanställningen nedan redovisade ärendena var 12 besvär-ärenden (avslagsbeslut av arbetsmarknadsstyrelsen). Dessa avsåg alltså fall inom stödområdet, där de totala investeringarna inte uppgick till 3 milj. kr. Två besvär bifölls² medan de övriga avslogs.

Bestämmelserna i 16—18 §§ lokaliseringkungörelsen

Dessa regler avser främst utredningsförfarandet. Ansökan om lokaliseringsstöd kan inges antingen till vederbörande länsstyrelse eller till arbetsmarknadsstyrelsen. Utredningsplikten åvilar i första hand länsstyrelserna. Även innan ansökan inkommit skall länsstyrelsen i samverkan med länsarbetsnämnden göra förberedande undersökningar och överlägga med företag och sammanslutningar. Sedan länsstyrelsen tillställts en ansökan, skall den ytterligare utredning, som kan behövas, verkställas utan dröjsmål i samråd med länsarbetsnämnden, länsbostadsnämnden, andra berörda myndigheter och företagarföreningar. Länets planeringsråd (KK den 29 januari 1965 — nr 10 — om planeringsråd i länen) skall som rådgivande organ deltaga i länsstyrelsens handläggning av ärende av »allmän betydelse eller större vikt» (1 § berörd KK).³ Länsstyrelsens utredning utmynnar i ett yttrande i ärendet. I de fall då avgörandet är förbehållet Kungl. Maj:t åligger det arbetsmarknadsstyrelsen att med eget yttrande överlämna handlingarna till inrikesdepartementet.

Bestämmelserna i 19 och 20 §§ lokaliseringkungörelsen

Möjlighet finns att — sedan det konstaterats att lokaliseringsstöd skall beviljas — meddela *preliminärt* beslut om stödets storlek i avbidan på fullständig utredning om investeringskostnaderna. På detta sätt kan alltså i vissa fall förhandsbesked erhållas och kostnadskrävande utredningar anstå till dess de bedömts vara erforderliga. (I detta sammanhang kan hänvisas till ärendet 9/9 nr 13).

De beloppsmässigt största ärendena

De tio med avseende på stödbeloppen största ärendena är de i följande tabell upptagna.

	Dag, nr	Belopp	Sysselsättnings- effekt	Kr. per nysysselsatt
1)	25/8 nr 17	30 000 000	725	41 400
2)	21/4 nr 16	11 825 000	177	66 800
3)	25/11 nr 25	11 750 000	125	94 000
4)	21/4 nr 21	10 000 000	125	80 000
5)	3/6 nr 23	9 100 000	35	260 000
6)	30/12 nr 15	7 600 000	170	44 700
7)	3/6 nr 42	7 500 000	Ingen förändring	—
8)	30/9 nr 32	7 500 000	80—366*	93 800/20 500
9)	18/2 nr 15	7 200 000	175	41 100
10)	2/9 nr 27	6 600 000	291	22 700

* Successiv utbyggnad

² 1/4 nr 13. AMS motsatte sig ej bifall.

4/11 nr 13. Jfr 4/11 nr 7.

³ Planeringsrådet har medverkat i flertalet av de direkt av Kungl. Maj:t avgjorda lokaliseringsärendena. I samtliga sådana fall har länsstyrelsens yttrande överensstämt med planeringsrådets uppfattning.

Anmärkningsvärt ringa eller »dyr» primär sysselsättningseffekt

I detta hänseende skall — med hänvisning även till ovanstående uppställning — antecknas följande ärenden.

Dag, nr	Belopp	Sysselsättningseffekt	Kr. per nysysselsatt
27/5 nr 28	1 780 000	17	104 700
16/6 nr 100	3 625 000	32	113 300
9/9 nr 11	5 752 000	14	410 900
4/11 nr 13	530 000	—13	—
30/12 nr 14	5 930 000	Ingen förändring	—

Ärenden avseende sågverksbranschen

Det framgår, att man velat genom lokaliseringsstöd medverka till den inom sågverksindustrin pågående strukturrationaliseringen mot större lönsamma enheter. Ansökningar avseende mindre företag eller företag som bedömts sakna utvecklingsmöjligheter har därför avslagits.

Redan utförda investeringar

En genomgående princip synes vara att lokaliseringsbidrag inte utgår för sådana investeringar som redan utförts. På grund av särskilda omständigheter har dock bidrag beviljats även i sådant fall i två ärenden, nämligen 1/4 nr 13 och 9/9 nr 13.

Sammanställning över 1966 års konseljärenden rörande lokaliseringsstöd*Kommentarer:*

1. Samtliga belopp anger 1 000-tal kronor.

2. Ansökning som av AMS överlämnats till Kungl. Maj:t enligt 15 § 1 p. lokaliseringsskugg. avser investering utom stödområdet; överlämnande enligt 15 § 2 p. innebär att investeringarna uppgår till minst 3 milj. kronor.

3. Uppgifterna i femte och sjätte kolumnerna avser av sökandena begärt stöd. Uppgifterna i sjunde kolumnen om sysselsättningseffekt avser sökandens egna uppskattningar i ansökningshandlingarna av den direkta ökningen av antalet anställda efter utförda investeringar.

4. Procenttalen i sista kolumnen innebär

a) *efter bidrag*: att lokaliseringsbidraget ej får överstiga angivna procentuella andel av den verkliga byggnadskostnaden;

b) *efter lån*: att lokaliseringslånet jämte beviljat bidrag ej får överstiga angivna andel av verkliga byggnads- och maskinanskaffningskostnader. Om belopp ej anges i sista kolumnerna sammanfaller remissinstansens förslag eller Kungl. Maj:ts beslut med av sökanden begärt stöd.

5. Förutom i tabellen upptagna ärenden har förekommit en ansökan om förhandsuttalande ang. möjligheterna till statlig medverkan till visst projekts genomförande (den 16/6 nr 15, massafabrik i Stensele).

7* — *Bihang till riksdagens protokoll 1967. 5 saml. 2 avd. Nr 34*

Konselj- dag och nr	Sökande	Investering	Total- kostnad	Lokali- serings- bidrag	Lokali- serings- lån	Sysselsättnings- effekt. Anm. i övrigt	Yttranden	Kungl. Maj:ts beslut
27/1 nr 13	Aktiebolaget Trä- kol, Vansbro (<i>besvär</i>)	Uppförande av virkesmagasin i an- slutning till be- fintlig snickeri- fabrik	110,5	110,5	—	—	KB och AMS av- styrkte bifall (ren rationaliserings- åtgärd; kunde ej väntas medföra någon ökad arbets- kraftsåtgång)	Ej ändring
27/1 nr 14	AB Hannells Em- ballagefabrik, Örn- sköldsvik	»Fraktersättning för kommande le- veranser av embal- lage till Syd- och Mellan-Sverige»						Ej åtgärd
27/1 nr 15	Kalmar läns södra landsting	Turistanläggningar på Öland						Ej åtgärd
18/2 nr 15	Sandvikens Jern- verks Aktiebolag, Sandviken (15 § 2. lokaliseringskun- gårelsen)	Uppförande av lo- kaler och anskaff- ning av maskiner för industriell verksamhet i Boll- näs	10 800 (varav bygg- nationer 5 000)	1 750	5 450	150—200 personer Begärd amorte- ringstid: 10 år	Tillstyrkande av länsarbetsnämnden, företagarföre- ningen, KB och AMS	<i>Bidrag: (35 %)</i> <i>Lån: (66,7 %)</i> <i>Amorterings-</i> <i>tid: 10 år</i>
18/3 nr 11	Wedde & Co Aktiebolag, Älv- dalen (<i>besvär</i>)	Uppförande av byggnader och an- skaffning av bark- nings- och hugg- maskin i anslutning till bolagets såg- verk	drygt 170 (varav bygg- nation 40)	14	100	2 personer	KB tillstyrkte bi- fall. AMS av- styrkte	Ej ändring
18/3 nr 12	Intermittent Aktie- bolag, Ellös (15 § 1 p.)	Utbyggnad av verkstad för till- verkning av cam- pingvagnar	575 (varav bygg- nation 450)	100	400	10 personer	Länsarbetsnämnden, KB, AMS: ej särskilda skäl till bifall	Utan bifall

18/3 nr 14	Aktiebolaget Bodens Träimpregnering, Gust. Nordberg & Co, Boden (ansökan om ändring i villkoren för lokaliseringstöd)					Framställning om utbyte av föreskriven borgen-säkerhet mot borgen av företag som övertagit aktierna i sökandebolaget	Tillstyrkande av KB och AMS	Bifall
1/4 nr 12	Databolaget — Rationella Data Aktiebolag, Luleå (besvär)	Byggande av nya lokaler för databehandlings- och konsultverksamhet samt införskaffande av kompletterande kontorsmaskiner	384	157	100	11 personer	KB tillstyrkte ansökan med vissa modifikationer AMS avstyrkte när bolaget genom sitt verksamhetsområde var ett serviceföretag	Ej ändring
1/4 nr 13	Aktiebolaget Prennfors Mechanisk Verkstad, Eskilstuna (besvär)	Anskaffning av maskiner m. m. i samband med etablering av filial — i förhyrda lokaler — i Årjäng	120		84	6—8 personer	KB tillstyrkte ansökan. AMS, som avslagit ansökan när verksamheten redan påbörjats, förklarade sig »med hänsyn till vad som efter beslutet framkommit i ärendet» ej ha något att erinra mot bifall	Undanröjande av överklagade beslutet samt återförvisande till AMS för ny behandling
1/4 nr 14	Aktiebolaget Håkansson's Industrier, Åmål (15 § 2 p.)	Uppförande av nya lokaler och anskaffande av maskiner för industriell verksamhet i Åmål	10 200 (varav byggnation 5 700)	1 785	2 880	C:a 100 personer Bolaget begärde räntebefrielse under 2 år och en amorteringstid av 15 år med visst anstånd	Länsarbetsnämnden, företagarföreringen, KB och AMS tillstyrkte ansökan, AMS dock ej såvitt gällde räntebefrielse	Bidrag: 1 200 (23,5 %) Lån: 3 300 (64,3 %) Amorterings-tid: 20 år. Räntefrihet: ett år

Konselj- dag och nr	Sökande	Investering	Total- kostnad	Lokali- serings- bidrag	Lokali- serings- lån	Sysselsättnings- effekt. Anm. i övrigt	Yttranden	Kungl. Maj:ts beslut
1/4 nr 15	Bilbolaget Berndt- son Aktiebolag, Torsby (15 § 1 p.)	Uppförande av bilverkstad i Hag- fors samt anskaf- fande av maskiner	224 (varav bygg- nation 160)	50	100	11 personer	Ansökan avstyrk- tes av KB och AMS, enär objektet var ett serviceföretag utan industriell produktion och be- läget utanför stöd- området	Utan bifall
1/4 nr 16	Aktiebolaget I. W. -Varvet, Henån (15 § 1 p.)	Förvärv av en av ABBA-Fyrtornet ägd fabriksfastig- het m. m. på Gull- holmen i Morlanda kommun samt an- skaffande av maskiner	570 (varav för inköp av fabriken 385)	265		19 personer	Samtliga myndig- heter avstyrkte an- sökningen (kom- munen ligger utan- för stödområdet; hinder enligt 4 § lokaliserings- kungörelsen)	Utan bifall
21/4 nr 16	Nordmalings Ång- sågs Aktiebolag, Rundviksverken (15 § 2 p.)	Utbyggnad av boardfabrik vid företaget	34 000 (varav bygg- nation 13 787) jämta rörel- sekapital 4,8	4 825	7 000	177 personer Sökt amorterings- tid: 10 år med visst anstånd	Tillstyrkande av KB och AMS	<i>Bidrag: 3 500 (25,4 %) Lån: 8 325 (34,9 %) Amorterings- tid: 17 år</i>
21/4 nr 21	Aktiebolaget Svenska Alumini- umkompaniet, Sundsvall (15 § 1 p.)	Utbyggnad av elektrolyshall m. m. i Sundsvall	65 000		10 000	125 personer Sökt amorterings- tid: 10 år; ränte- befrielse 3 år (Ansökningen av- såg ursprungligen 9 170 kr. i lok.bi- drag och 34 160 kr. i lok.lån)	KB tillstyrkte lån på 10 000 AMS och länsar- betsnämnden fram- höll att investe- ringen ur samhälls- ekonomisk syn- punkt var angelä- gen men ifrågasatte — dock utan att avstyrka bifall — om stöd borde utgå vid investeringar av ifrågavarande storlek	<i>Lån: 10 000 (15,4 %) Amorterings- tid: 10 år, ej räntebefrielse</i>

21/4 nr 22	Aktiebolaget Grythytte Skifferverk, Grythyttan (15 § 1 p.)	Om- och tillbyggnader av industri-anläggningar samt maskinanskaffning	2 428		1 100	25—30 personer	Länsarbetsnämnden, företagarföreningen: ej erinran ur företagsekonomisk synpunkt KB: tillstyrkande AMS: avstyrkande (ej förhållanden enligt 2 § sista stycket lokaliseringskungörelsen)	Utan bifall
21/4 nr 23	Aktiebolaget Gryts Bruk, Hjortkvarn (15 § 1 p.)	Utbyggnad av anläggning vid Björnhammar, Sköllersta kommun	1 600 (varav byggnader 1 300)	455	600	20—25 personer	Länsarbetsnämnden, KB och AMS: förutsättningarna enligt 2 § sista stycket lokaliseringskungörelsen ej uppfyllda	Utan bifall
6/5 nr 13	Aktiebolaget Åby Möbelfabrik, Rottne (15 § 1 p.)	Uppförande av nya industrilokaler samt anskaffning av maskiner m. m. i Åbyfors	1 000 (varav byggnation 850)	300	200	Ej ökad arbetsstyrka (rationalisering)	KB och AMS: förutsättningarna enligt 2 § sista stycket lokaliseringskungörelsen ej uppfyllda (stödet ej avsett för enbart rationalisering eller enbart för att hindra ett företags nedläggning)	Utan bifall
27/5 nr 28	Ingenjör Torsten Ullman Aktiebolag, Helgö, Helgevärma (15 § 1 p.)	Utbyggnad av industrilokaler i Moheda samt anskaffning av maskiner m.m.	2 670		1 800	17 personer Sökt amorteringstid: 20 år; räntebefrielse 3 år	KB och AMS: särskilda skäl att tillämpa 2 § sista stycket lokaliseringskungörelsen (med hänsyn till verkningarna av explosionsolyckan i Klintaberget, Moheda, den 23/7 1958) AMS: lok. lån 1 780, amorteringstid 15 år	Lån: 1 780 (66,7 %) Amorteringstid: 20 år med anstånd de 5 första åren Räntefrihet: 3 år

Konselj- dag och nr	Sökande	Investering	Total- kostnad	Lokali- serings- bidrag	Lokali- serings- lån	Sysselsättnings- effekt. Anm. i övrigt	Yttranden	Kungl. Maj:ts beslut
3/6 nr 23	Norrlands Skogs- ägares Cellulosa Aktiebolag, Kramfors (15 § 2 p.)	Kapacitetsökning samt anskaffande av bstryknings- maskin vid Hörne- fors pappersbruk	14 390 (varav 2 500 i byggnads- kostnader)	875	8 725	35 personer Sökt amorterings- tid: 15 år med 2 års anstånd; ränte- frihet 3 år	KB och AMS till- styrkte ansökan AMS: bidrag 780, lån 8 320, ränte- befrielse 2 år	<i>Bidrag:</i> 780 (31,2 %) <i>Lån:</i> 8 320 (66,7 %) <i>Amorteringstid:</i> 17 år med 2 års anstånd <i>Räntefrihet:</i> 1 år
3/6 nr 42	Siljans Sägverks Aktiebolag, Mora (15 § 2 p.)	Sägverk med maskiner	15 202 (varav bygg- nation 9 065) Se- nare kalkyl visade hög- re kostnader	4 079	6 054	Ingen förändring Sökt amor- teringstid 15 år	KB tillstyrkte med viss tvekan, helst mindre totalt stöd och därav högre låneandel än be- gärt; AMS till- styrkte bidrag å 3 000 och lån å 4 500. (Särskild omständighet: ned- läggning av Sax- vikens Sägverk)	<i>Bidrag:</i> 1 500 (16,3 %) <i>Lån:</i> 6 000 (40 %) <i>Amorteringstid:</i> 17 år med 3 års anstånd och räntefri- het
16/6 nr 47	Skellefteå Gummi- fabriks Aktiebolag, Ersmark (15 § 2 p.)	Uppförande av lo- kaler och anskaff- ning av maskiner för produktion av regummerade bild- däck och gummi- element för industriellt bruk i Ersmark och Umeå	8 548 (varav 4 960 i byggnads- kostnader) Härav 997 i Umeå	1 736	3 960	100 personer Sökt amorterings- tid: 10 år med visst anstånd; räntebefrielse 2 år	Länsarbetsnämnden och företagarföreningen tillstyrkte; KB tillstyrkte stöd med 5 041; AMS tillstyrkte bidrag å 1 385 och lån å 3 602 med 10 års amorteringstid och 1 års räntefrihet	<i>Bidrag:</i> 1 385 (27,9 %) <i>Lån:</i> 3 602 (58,3 %) <i>Amorteringstid:</i> 12 år med 2 års anstånd <i>Räntefrihet:</i> 2 år

16/6 nr 48	Ockelbo-Lundgren Aktiebolag, Ockelbo (15 § 1 p.)	Tillbyggnad till företagets båtvarv samt anskaffning av maskiner	529,635 (varav bygg- nation 505,499 och tomt- kostnad 1,5)	176,924	176,166	C:a 17 personer Sökt amorterings- tid: 20 år med visst anstånd; räntebefrielse 3 år	Länsarbetsnämnden, företagarföreningen och KB tillstyrkte ansökan. AMS: förutsätt- ningar för stöd finnes särskilt m. h. t. Ockelbos närhet till stödom- rådet och funktion som centralort i kommunblocket; dock endast lån å 352, amorteringstid 15 år, räntebefrielse 2 år	Lån: 450 (85 %) Amorteringstid: 20 år med 4 års anstånd Räntefrihet: 3 år
16/6 nr 49	Wasabröd Aktie- bolag, Filipstad (15 § 1 p. och 2 p.)	Industrilokaler och maskiner för till- verkning av s. k. snacksprodukter i anslutning till företagets anlägg- ningar i Filipstad	5 500 (varav i byggnads- kostnad 2 500)	700	2 900	50 personer Sökt amorterings- tid: 10 år	KB och AMS till- styrkte ansökan; AMS fann stödet böra utgå enbart som lån (särskilda skäl: negativ be- folknings- och sys- selsättningsutveck- ling i kommun- blocket)	Lån: 3 600 (65,5 %) Amorteringstid: 10 år
16/6 nr 50	Aktiebolaget Gyl- ling & Co, Stock- holm (Oskarshamn; 15 § 1 p. och 2 p.)	Anskaffning av maskiner	3 000		1 500	1964 och 1965 ut- gick till staden statsbidrag för uppförande som kommunalt bered- skapsarbete av in- dustribyggnad av- sedd för sökande- företaget; ansök- ningen ett fullföl- jande av tidigare åtaganden	Länsarbetsnämnden, KB och AMS tillstyrkte ansökan (särskilda skäl med anledning av ned- läggningen av AB Oskarshamns varv)	Lån: 1 500 (50 %) Amorteringstid: 10 år
16/6 nr 100	Elof Hanssons Fabriksaktiebolag, Göteborg (Ström- stad; 15 § 2 p.)	Anläggning (bygg- nad och maskiner) för tillverkning av plastlaminat	5 500 (varav i byggnads- kostnad 2 500)	875	2 785	32 personer Sökt amorterings- tid: 10 år; ränte- befrielse 3 år	Länsarbetsnämnden och KB till- styrkte ansökan. AMS tillstyrkte bidrag å 500 och lån å 3 125 men avstyrkte ränte- befrielse	Bidrag: 500 (20 %) Lån: 3 125 (65,9 %) Amorteringstid: 10 år. Ej räntefrihet

Konselj- dag och nr	Sökande	Investering	Total- kostnad	Lokali- serings- bidrag	Lokali- serings- lån	Sysselsättnings- effekt. Anm. i övrigt	Yttranden	Kungl. Maj:ts beslut
18/8 nr 22	Aktiebolaget Svenska Elektromagneter, Åmål 15 § 2 p.)	Byggnader och maskiner för tillverkning av ländapparater m. m.	9 000 (varav byggnation 6 505 och markköp m. m. 495)	4 500	1 500	125 personer Sökt amorteringstid: 10 år med 3 års räntebefrielse	KB och AMS tillstyrkte ansökan. AMS: bidrag å 1 300 och lån å 4 300, ej räntebefrielse	<i>Bidrag:</i> 700 (10,8 %) <i>Lån:</i> 4 900 (65,9 %) <i>Amorteringstid:</i> 17 år med 2 års anstånd
18/8 nr 23	Monsun-Tison Aktiebolag, Sundbyberg (<i>Borås</i> ; 15 § 1 p. och 2 p.)	Förvärv av fastighet från nedlagt textiltillverkning samt anskaffning av maskiner för tillverkning av hydrauliska komponenter	8 260 (varav fastighetköp 5 000)		5 000	149 personer Sökt amorteringstid: 15 år; räntebefrielse 5 år	KB och AMS tillstyrkte ansökan. AMS: amorteringstid 18 år med 3 års anstånd och räntefrihet	<i>Lån:</i> 5 000 (60,5 %) <i>Amorteringstid:</i> 18 år, 3 års anstånd, 2 års räntefrihet
25/8 nr 17	Lumalampan Aktiebolag, Stockholm (<i>Karlskrona</i> ; 15 § 1 p. och 2 p.)	Uppförande av industribyggnad och anskaffning av maskiner	42 000 (varav byggnation 25 000)		30 000	C:a 725 personer Sökt amorteringstid: 20 år med 5 års anstånd; räntebefrielse 3 år	KB och AMS tillstyrkte ansökan (AMS: angelägen förstärkning av näringslivet i Karlskronaregionen)	<i>Lån:</i> 30 000 (71,5 %) Utbetalning med 10 000 under vart och ett av åren 1966/67, 1967/68 och 1968/69
2/9 nr 27	Aktiebolaget Norma Projektilfabrik, Åmotfors (ansökan om utvidgat lokaliseringsstöd; den 1/10 1965 beviljades företaget 2 000 i bidrag och 4 000 i lån; 15 § 2 p.)	Utökade investeringar i fabriksbyggnad. (Tidigare ansökan: byggnader och maskiner för tillverkning av civil ammunition)	Merkostnad 1 032 (byggnadskostnad) <i>Tidigare:</i> 8 500 varav 5 700 byggnation	350 utöver tidigare bidrag	250 utöver tidigare lån	Enligt tidigare ansökan: 291 personer	KB och AMS tillstyrkte ansökan	Upphävande av beslutet den 1/10 1965. <i>Bidrag:</i> 2 000 (30 %) <i>Lån:</i> 4 600 (69,5 %) <i>Amorteringstid:</i> 17 år, anstånd 2 år

9/9 nr 11	Aktiebolaget Edsbyverken, Edsbyn (15 § 2 p.)	Nybyggnad av skidfabrik och lager	8 118 (varav byggnation 6 400)	6 400	1 718	14 personer Ansökan gällde ursprungligen 7 190 vartill senare kom maskininvesteringar för 928	KB och AMS tillstyrkte, AMS dock bidrag å 3 200 och lån å 2 552 (före tilläggsansökan); amorteringstid 20 år med 3 års räntefrihet och 3 års anstånd	<i>Bidrag: 2 240 (35 %)</i> <i>Lån: 3 512 (66,7 %)</i> <i>Amorteringstid: 20 år med 5 års anstånd och 2 års räntefrihet</i>
9/9 nr 12	Aktiebolaget Bahco, Stockholm (<i>Hagfors</i> ; 15 § 1 p. och 2 p.) Sedan bolaget den 25/10 återtagit sin ansökan upphävde Kungl. Maj:t den 11/11 (nr 10) meddelat beslut om lokaliseringsstöd	Lokaler och maskinanskaffning för utbyggnad av Primustillverkningen	5 635 (varav byggnation 2 000)	700	3 115	91 personer Sökt amorteringstid: 10 år	KB och AMS tillstyrkte ansökan (AMS: förutsättningarna uppfyllda särskilt m. h. t. närheten till stödområdet utmed Klarälvsdalen där Hagfors har funktionen som centralort), AMS dock endast lån å 3 757 med 3 års räntebefrielse	<i>Lån: 3 757 (66,7 %)</i> <i>Amorteringstid: 12 år med 2 års anstånd; ej räntebefrielse</i>
9/9 nr 13	Erikssons Träindustrier Aktiebolag, Bjurträsket (ansökan om utvidgat lokaliseringsstöd; den 13/8 1965 beviljades företaget 1 000 i bidrag och 2 120 i lån; 15 § 2 p.)	Utökad investering i lokaler och maskiner för tillverkning av bl. a. målade och glasade fönster	Merkostnad 818 (varav byggnation 458) <i>Tidigare: 3 930 varav 2 450 byggnation</i>	187	463	Enligt tidigare ansökan: c:a 60 personer	KB påpekade att investeringarna i huvudsak redan genomförts varför statligt stöd i princip ej borde ifrågakomma. Med hänvisning till att det ej kunde anses uteslutet att sökanden »på grund av oklara eller missuppfattade besked icke förstått gällande praxis» tillstyrkte dock KB ansökan. AMS tillstyrkte ansökan	Ansökan på det sätt bifallen att »det bolaget preliminärt beviljade lokaliseringsstödet må utbetalas även vid nu angivna investeringar». Säkerheterna för lånet fick gälla efter in-teckningar för ytterligare av kreditinrättningar beviljade lån

Konsej- dag och nr	Sökande	Investering	Total- kostnad	Lokali- serings- bidrag	Lokali- serings- lån	Sysselsättnings- effekt. Anm. i övrigt	Yttranden	Kungl. Maj:ts beslut
30/9 nr 31	Aktiebolaget Bodens Träimpregnering, Gust. Nordberg & Co, Boden (ansökan om utvidgat lokaliseringsstöd; 15 § 2 p.)	Impregneringsanläggning med maskiner m. m. (tilläggsinvestering, kostnadsförordningar)	1 425 (totalt 4 800)	682,5	267,5	Hänvisning till tidigare ärende (den 5/11 65 beviljades bidrag med 875 och lån med 1 375)	Företagareföreningen, KB och AMS tillstyrkte ansökan; KB med reducerat bidrag, AMS: bidrag 387,6, lån 562,4	<i>Bidrag: 150 (23 %; totalt) Lån: 650 (63,5 %; totalt) Amorteringstid: 15 år med 2 års anstånd</i>
30/9 nr 32	Viskafors Gummi-fabrik Aktiebolag, Vis kafors (Borås; 15 § 1 p. och 2 p.)	Fabriksanläggning och anskaffning av maskiner	38 702 (varav tomtkostnad 1 500 och byggnation 8 788)		7 500	80—366 personer (successiv utbyggnad) Sökt amorteringstid: 15 år med 5 års anstånd och 2 års räntebefrielse	KB och AMS tillstyrkte (behov att förstärka och differentiera näringslivet i Borås-området); 2 amorteringsfria år, ej räntefrihet	<i>Lån: 7 500 (19,5 %) Anstånd 2 år, ej räntebefrielse</i>
21/10 nr 3	Firma Rödje Såg & Kvarn, Bröderna Flodström, Huddungeby, Västerlövsta kommun (15 § 1 p.)	Ombyggnad av sågverk samt anskaffning av maskiner	350 (varav byggnation 100)	250		3 personer	KB och AMS avstyrkte. AMS: Stor del av investeringen redan verkställd; ej förutsättningar enl. 2 § sista stycket lok.-kungörelsen	Utan bifall
21/10 nr 4	Sandberg och Jonssons Åkeri Aktiebolag, Östersund (besvär)	Om- och tillbyggnad av fastighet och anskaffande av maskiner (garage- och verkstadslokaler)	422,645 (varav byggnation 287,645)	100,7	147,9	8 personer	KB och AMS avstyrkte (större delen av byggnationen redan verkställd; serviceverksamhet, 4 § ej tillämplig)	Ej ändring
21/10 nr 5	Axelssons Åkeri & Cementgjuteri Aktiebolag, Bäcke-fors (besvär)	Utbyggnad av cementgjuteri för tillverkning av cementshålblock	210 (varav byggnation 80)	28	112	7 personer	Länsarbetsnämnden tillstyrkte, KB och AMS avstyrkte	Ej ändring

4/11 nr 6	Aktiebolaget Björnfliten, Sveg (<i>besvär</i>)	Turistanläggning vid Björnberget, Sveg	270 (avseende byggnation)	90	150	6 personer	KB och AMS av- styrkte	Ej ändring
4/11 nr 7	Aktiebolaget Luleå Bryggeri, Luleå (<i>besvär</i>)	Om- och tillbygg- nad av bolagets industrifastighet	1 322 (avseende byggnation)	463	422	Primärt minsk- ning av arbets- styrkan	KB tillstyrkte. AMS avstyrkte	Ej ändring
4/11 nr 13	Aktiebolaget Top- Bryggerierna, Gällivare (<i>besvär</i>)	Utbyggnad av bo- lagets anläggning i Gällivare	800 (varav bygg- nation 555)	260	270	Minskning med 13 personer	KB tillstyrkte. AMS avstyrkte	<i>Bifall:</i> <i>Lån: 530</i> <i>Amorterings-</i> <i>tid: 12 år med</i> <i>2 års anstånd.</i> <i>Återvisande</i> <i>till AMS för ny</i> <i>behandling</i>
11/11 nr 9	Aktiebolaget Ho- fors verkstäder, Hofors (15 § 1 p.)	Nybyggnad av industrilokal	500 (avseende byggnation)	175	158	Ej sysselsättnings- ökning	KB och AMS av- styrkte	Utän bifall
18/11 nr 15	B. Wahlströms Bokförlag Aktie- bolag, Stockholm (<i>Falun</i> ; 15 § 1 p. och 2 p.)	Byggnader och maskiner till gra- fisk industri	6 175 (varav bygg- nation 4 500)	1 575	2 540	110 personer Sökt amorterings- tid: 20 år; ränte- befrielse 3 år	KB och AMS till- styrkte (önskvärt med industriell expansion i Falun) AMS: end. lokalise- ringslån å 4 115, amorteringstid 18 år med 5 års an- stånd och 3 års rän- tefrihet	<i>Lån: 4 115</i> <i>(66,7 %)</i> <i>Villkor enligt</i> <i>AMS</i>
18/11 nr 29	Under bildande varande aktiebo- laget med föresla- gen firma Nord- svenska Bygg- element Aktiebo- lag, Töre (15 § 2 p.)	Anläggning och maskiner för pro- duktion av mellan- vägg av spån och bark	6 846 (varav bygg- nation 3 318)	1 659	2 905	31—33 personer	KB tillstyrkte. AMS avstyrkte	Utän bifall

Konselj- dag och nr	Sökande	Investering	Total- kostnad	Lokali- serings- bidrag	Lokali- serings- lån	Sysselsättnings- effekt Anm. i övrigt	Yttranden	Kungl Maj:ts beslut
25/11 nr 24	Tottgårdens Fjäll- hotell Aktiebolag, Åre (15 § 2 p.)	Förvärv, om- och tillbyggnad av hotellanläggning samt uppförande av skidlift	4 000 (varav bygg- nad 3 300)	1 155	1 510	21 helårsanst., 45 under vintern, 32 under sommaren. Sökt amorterings- tid: 17 år, ränte- befrielse 2 år	KB tillstyrkte lån, ej bidrag m. h. t. konkurrensförhål- landena. AMS tillstyrkte bi- drag å 994 och lån å 1 528, amor- teringstid 15 år, räntebefrielse 2 år (Andra företagare i samma bransch an- förde <i>besvär</i> över AMS ställningsta- gande)	<i>Lån:</i> 2 000 (60,5 %) <i>Amorterings- tid:</i> 15 år med 5 års anstånd, ej räntefrihet
25/11 nr 25	Lesjöfors Aktiebo- lag, Lesjöfors (<i>Le- sjöfors och Fred- riksberg</i> ; 15 § 1 p. och 2 p.)	Upptagande av industriell verk- samhet i Fredriks- berg (fjädertill- verkning) samt vis- sa investeringar i Lesjöfors för att möjliggöra denna etablering	22 500 (varav bygg- nation 6 750)	2 198	16 632	125 man Sökt amorterings- tid: 10 år för maskininveste- ringar, 20 år för byggnadsinveste- ringar, räntebe- frielse 3 år	KB (i Koppar- bergs och Värm- lands län) och AMS tillstyrkte (särskilda omstän- digheter: varslad industrined- läggning)	<i>Bidrag:</i> 2 200 (32,5 %) <i>Lån:</i> 9 550 (50 %) <i>Amorterings- tid:</i> 15 år med 5 års anstånd och 3 års rän- tefrihet. (Del- utbetalningar under 4 bud- getår)
16/12 nr 28	Ramfabriken Jy- den Aktiebolag, Strömstad (15 § 2 p.) Ansökning med senare komplet- tering	Utbyggnad av an- läggningar i Ström- stad för överflytt- ning av tillverk- ning av metallra- mar från Stock- holm	3 630 (varav bygg- nadskostna- der 2 950 och fastig- hetsförvärv 125)	1 032,5	1 231,5	40—60 personer Sökt amorterings- tid: 16 år med 3 års räntebefrielse (AMS beviljade den 24/11 1965 preliminärt bidrag å 665 och lån å 762)	Länsarbetsnäm- nden, KB och AMS tillstyrkte ansökan. AMS: bidrag 665, lån 1 599 med 12 års amorte- ringstid och 1 års räntebefrielse	<i>Ytterligare lån:</i> 837 (66,7 %) (bidraget högst 22,5 %) <i>Amorterings- tid:</i> 17 år, an- stånd 2 år, räntefrihet 1 år

16/12 nr 29	Aktiebolaget Ifo- verken, Skellefteå (15 § 2 p.)	Första etappen av en i två omgångar planerad utbygg- nad av Siporex- fabriken i Skellefte- hamn	4 929 (varav bygg- nation 4 380)	1 533	2 250	35 personer Sökt amorterings- tid: 10 år, ränte- befrielse 1 år	Länsarbetsnämnden, KB och AMS tillstyrkte ansökan AMS: stödunder- laget 3 839; bi- drag 1 151,5; lån 1 407,5; amorteringstid 10 år, ej räntebefrielse	Lån: 2 560 (66,7 %) Amorterings- tid: 20 år med 2 års anstånd
16/12 nr 30	Stiftelsen Idre Fri- luftsanläggningar, Idre (15 § 2 p.)	Uppförande av hotellbyggnad och anskaffande av in- ventarier	4 200 (varav 3 700 bygg- nation)	1 850	950	C:a 70 personer Begärd amorteringstid: 20 år med 3 års räntefrihet	KB och AMS tillstyrkte ansökan (anläggningens storlek bedömdes medföra direkt lokal sysselsättnings- ökning) AMS: Bidrag 1 295, lån 1 505	Utan bifall
16/12 nr 31	Rörprodukter i Norrländ Aktiefbolag, Skellefteå (15 § 2 p.)	Byggnader och maskiner för rör- grossistverksamhet (VVS-facket)	3 433,6	983	1 144,55	40 personer	KB och AMS avstyrkte ansökan. (Företaget huvudsakligen ett handelsföretag; 4 § ej tillämplig)	Utan bifall
16/12 nr 32	Bro Varv Aktiefbolag, Kristinehamn (15 § 1 p.)	Uppförande av lo- kaler för tillverkning av båtar	600	200	400	10 personer	KB tillstyrkte, AMS avstyrkte ansökan	Utan bifall
16/12 nr 33	Handelsbolaget med Firma Fjäll-Flyg, Bröderna Granqvist, Kiruna (besvär)	Transportmedel och viss utrustning för turistervice (trakåtor, sanitära anordningar, roddbåtar, flygplan m.m.)	192 (varav byggnader 34)		128	2 personer	KB tillstyrkte ansökan. AMS avstyrkte	Ej ändring
16/12 nr 34	Jali-Produkter Aktiefbolag, Årjäng (besvär)	Ombyggnad av fastighet samt anskaffning av maskiner och verktyg (butiksinredningar m.m.)	106 (varav byggnation 60)		40	12—15 personer	KB och AMS avstyrkte bifall	Ej ändring

Konselj- dag och nr	Sökande	Investering	Total- kostnad	Lokali- serings- bidrag	Lokali- serings- lån	Sysselsättnings- effekt. Anm. i övrigt	Yttranden	Kungl. Maj:ts beslut
16/12 nr 35	Under bildande varande aktiebola- get med föreslagen firma Pajala Trä- förädling Aktiebo- lag, Pajala (<i>besvär</i>)	Nybyggnad av cirkelsågverk m.m.	2 470 (varav bygg- nation 2 010)	1 005	650	21 man	KB och AMS av- styrkte.	Ej ändring
30/12 nr 14	Svenska Cellulosa Aktiebolaget, Sundsvall (<i>Munk- sund, Piteå kom- mun; 15 § 2 p.</i>)	Utbyggnad av Munksunds såg- verk	8 896	2 485	3 445	Ingen förändring (rationalisering) Sökt amorterings- tid: 15 år; ränte- frihet 3 år	KB tillstyrkte med reducering av bi- draget från 50 till 30 %. AMS tillstyrkte bidrag å 1 500 och lån å 4 430 men av- styrkte räntefrihet.	Lån: 5 930 (66,7 %) Amorterings- tid: 20 år med 5 års anstånd
30/12 nr 15	Aktiebolaget Sveriges litografi- ska tryckerier, Stockholm (<i>Väs- tervik; 15 § 1 p. och 2 p.</i>)	Uppförande av lo- kaler samt anskaff- ning av maskiner för tillverkning av datablanketter	11 400 (varav bygg- nation 6 500)		8 555	170 personer Sökt amorterings- tid: 15 år med 5 års anstånd och 3 års räntebefrielse	KB och AMS till- styrkte ansökan, AMS dock endast lån å 7 600. (Skäl: försämrad syssel- sättningssituation genom företags- nedläggningar och minskat antal an- ställda)	Lån: 7 600 (66,7 %) att utbetalas under två bud- getår. Amorterings- tid: 20 år med 5 års anstånd och 2 års rän- tefrihet

Innehållsförteckning

Granskningsarbetets organisation och uppläggning	1
Översikt över statsrådsprotokollens innehåll	4
Ärenden som föranlett särskilda uttalanden av utskottet	8
1. Behandlingen hos Kungl. Maj:t av riksdagens skrivelser	8
2. Sena remissvar i viss ärenden	9
3. Avvisning av besvär på formella grunder	10
4. Handläggningen av tre särskilda besvärärenden	10
5. Ärende om utlämnande av allmän handling	11
6. Fråga om Kungl. Maj:ts normgivningsmakt: ändring av viss kungörelse (SFS 1966: 42)	12
7. Fråga om Kungl. Maj:ts normgivningsmakt: utfärdande av viss kungörelse (SFS 1966: 156)	12
8. Förflyttning av domare	13
9. Kontraktanställning i statlig tjänst	15
10. Principer för utnämning av överläkare	16
Övriga ärenden	17
Särskilt yttrande	20
Närvarande	20
 Bilaga 1	
Konseljärenden år 1966. Fördelning enligt departementsstadgan	21
 Bilaga 2	
Konseljärenden år 1966. Fördelning enligt författningsutredningen	45
 Bilaga 3	
Under tiden januari 1956—februari 1967 meddelade förordnanden enligt 5 § regeringsformen	55
 Bilaga 4	
Omfördelning av ärenden mellan statsdepartementen fr. o. m. den 1 januari 1956 t. o. m. den 1 mars 1967	59
 Bilaga 5	
Vissa uppgifter angående departementens personal	61
 Bilaga 6	
Promemorior från departementsutredningens decentraliseringsgrupp med förslag om överflyttning av beslutanderätt från Kungl. Maj:t till underlydan- de myndigheter	65
 Bilaga 7	
Sammanställning över närmare sakuppgifter och/eller yttranden av avdel- ningarna i vissa ärenden som behandlats av utskottet	69
1. Behandlingen hos Kungl. Maj:t av riksdagens skrivelser	69
2. Sena remissvar i vissa ärenden	71
3. Avvisning av besvär på formella grunder	73

4. Handläggningen av tre särskilda besvärssärenden	74
5. Befrielse från värnpliktstjänstgöring för naturaliserade svenska medborgare	76
6. Statligt lokaliseringsstöd	76
7. Tillstånd att ianspråktaga och/eller överföra investeringsfonder m. m.	77
8. Fastställelse av torghandelstaxor	77
9. Hemsändande av utlänningar	78
10. Understöd till svenska medborgare som är bosatta i utlandet	79
11. Understöd ur allmänna arvsfonden	80
12. Vissa anslagsöverskridanden	80
13. Praxis i medborgarskapsärenden	81
14. Ärende angående ändrad kommunindelning	82
15. Ändring av tullstadgan (SFS 1967:9)	83
16. Fastställande av minimibesättningar på vissa fartyg	84
17. Ärende angående stadsplaneändring	85
18. Ärende angående bidrag till ideell förening	86
19. Beviljande av industrigarantilån i visst fall	87
Bilaga 8	
Statlig lokaliseringsverksamhet	
A. Tillämpningen under år 1966 av lagstiftningen om konjunkturinvesteringsfonder	89
B. Statligt lokaliseringsstöd	94